

**DIAGNOZA
GMINY DRAWNO
2023 - 2030**

Spis treści

1. Diagnoza Gminy Drawno	3
1.1. Położenie geograficzne i administracyjne.....	3
1.2. Sfera społeczna	6
1.2.1 Sytuacja demograficzna.....	6
1.2.2 Edukacja i wychowanie.....	14
1.2.3 Ochrona zdrowia	18
1.2.4 Pomoc społeczna	19
1.2.5 Kultura i sport	25
1.2.6 Aktywność obywatelska	29
1.2.7 Bezpieczeństwo publiczne	32
1.3 Sfera gospodarcza	34
1.3.1 Rynek pracy i bezrobocie.....	34
1.3.2 Przedsiębiorczość i rolnictwo	40
1.3.3 Turystyka	49
1.3.4 Gospodarka finansowa	58
1.4 Sfera Przestrzenna	63
1.4.1 Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody.....	63
1.4.2 Dziedzictwo kulturowe	84
1.4.3 Planowanie przestrzenne	91
1.4.4 Mieszkalnictwo	93
1.4.5 Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami komunalnymi	96
Spis tabel	111
Spis map	114
Spis wykresów	116
Spis zdjęć	118

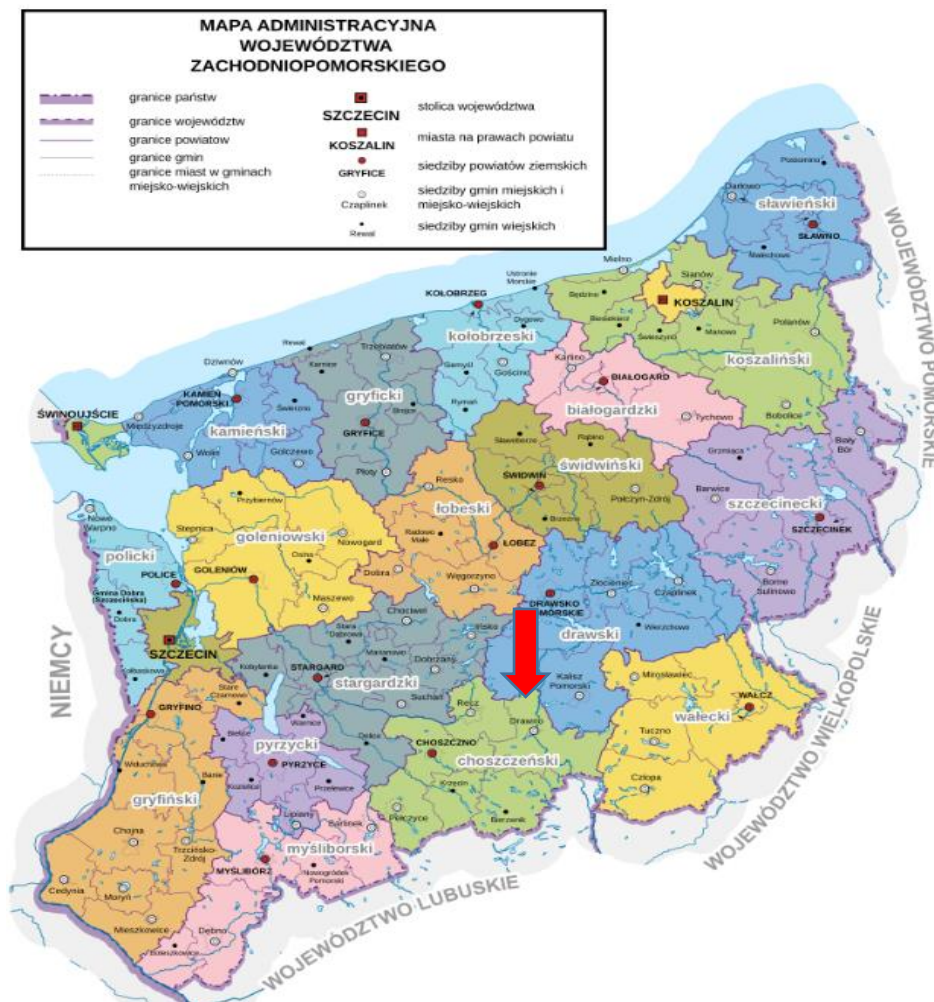
1. Diagnoza Gminy Drawno

1.1. Położenie geograficzne i administracyjne

Gmina Drawno położona jest w południowej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie choszczeńskim nad Drawą i jeziorami Dubie i Rudno na skraju Puszczy Drawskiej.

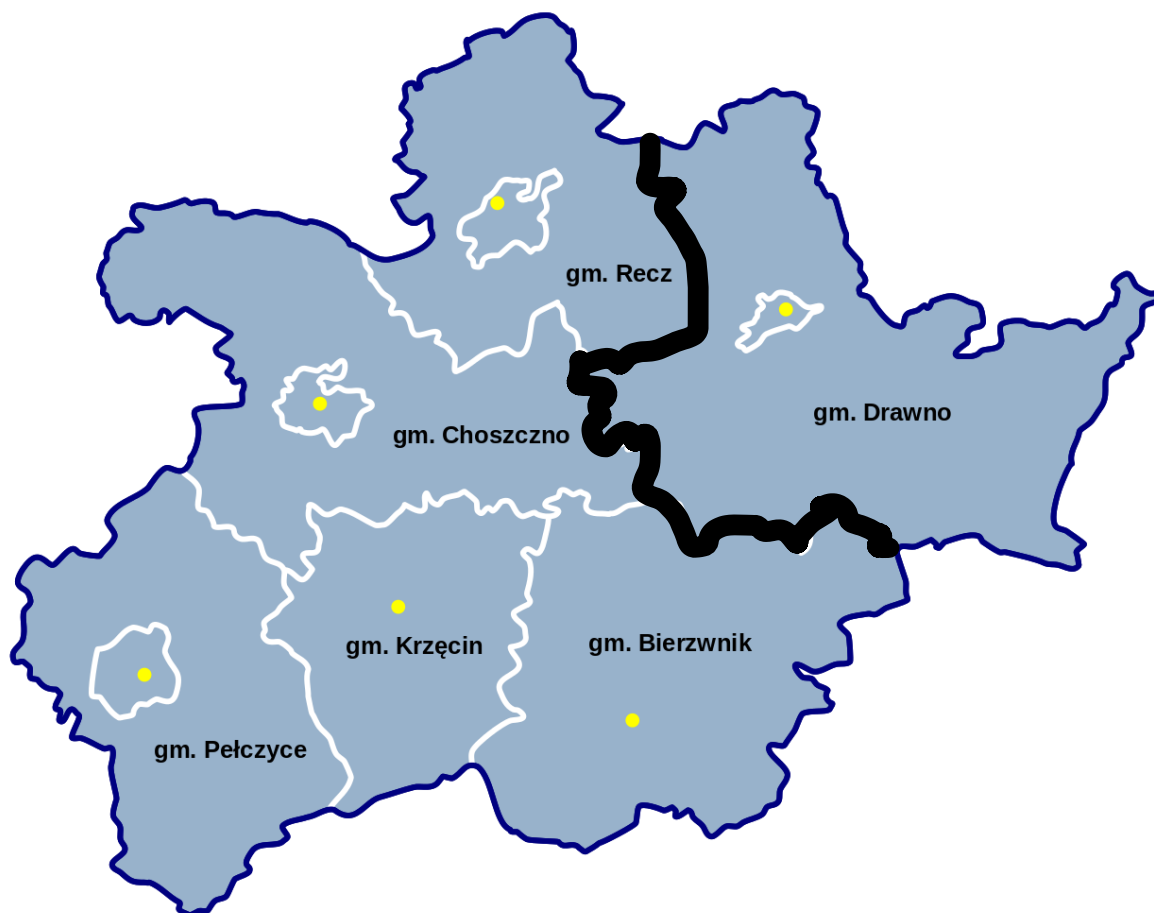
Gmina leży na Równinie Drawskiej i Pojezierzu Wałęckim. Od zachodu graniczy z gminami Recz, Choszczno i Bierzwnik (powiat Choszczeński), od północy z gminą Kalisz Pomorski (powiat drawski), od wschodu z gminami Tuczo i Człopa (powiat wałęcki). Natomiast od południa Drawno sąsiaduje z gminą Dobiegniew, należącą do powiatu strzelecko-drezdeneckiego w województwie lubuskim.

Mapa 1 Gmina Drawno na tle województwa zachodniopomorskiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

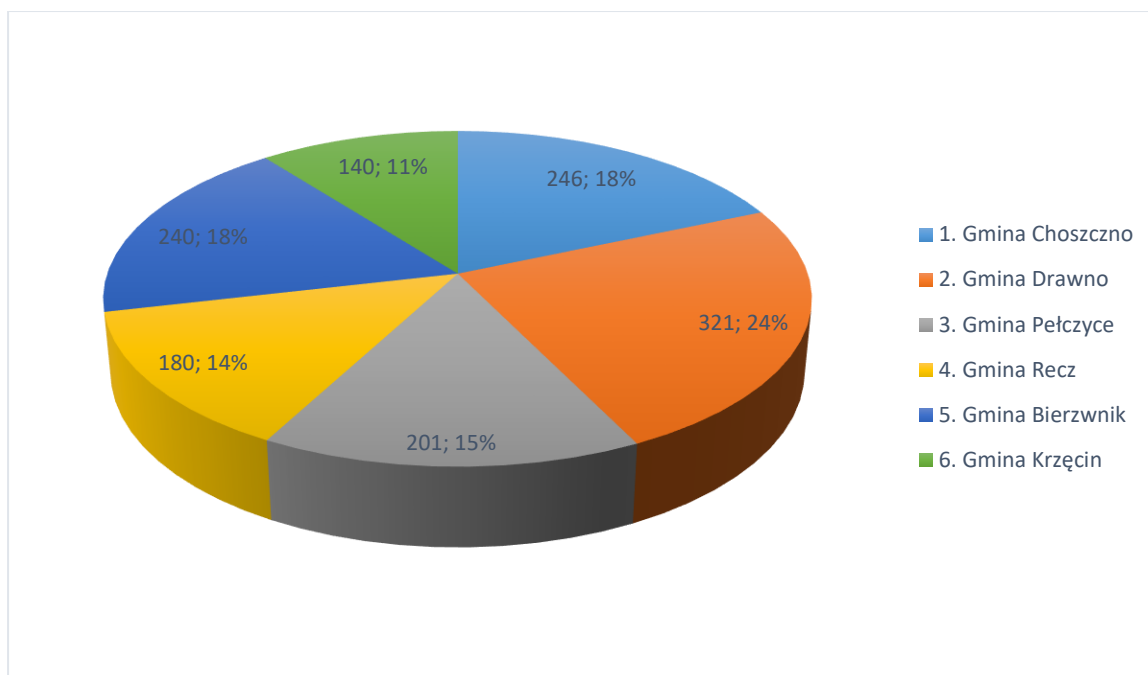
Mapa 2 Gminy powiatu choszczeńskiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Gmina Drawno obejmuje obszar o powierzchni 320,9 km² i zamieszkiwało w roku 2022 4662 osób. Pod względem powierzchni, gmina Drawno jest największą gminą w powiecie choszczeńskim, co zostało uwidocznione na poniższym wykresie.

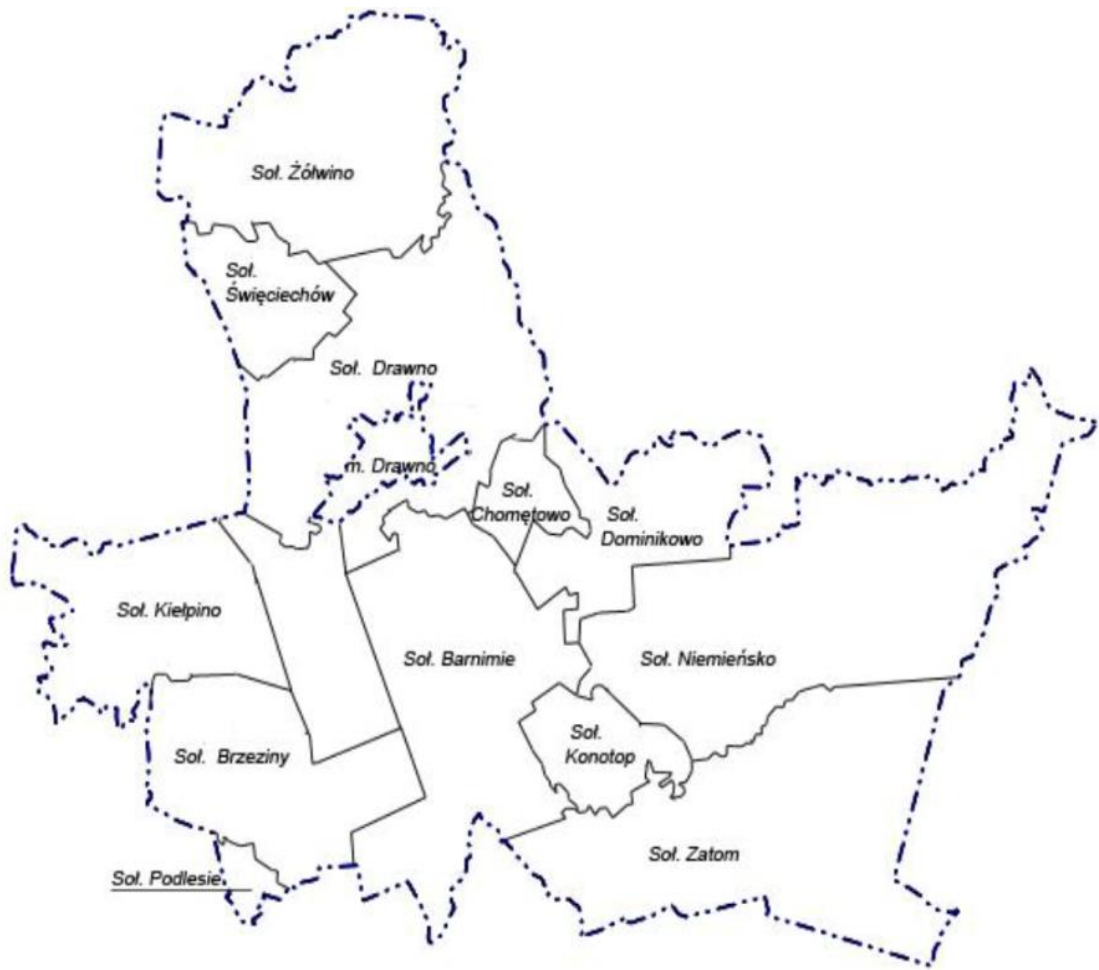
Wykres 1 Powierzchnia gmin powiatu choszczeńskiego w km²

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Drawno zasięgiem administracyjnym obejmuje dwanaście sołectw: Barnimie, Brzeziny, Chomętowo, Dominikowo, Drawno, Kiełpino, Konotop, Niemieńsko, Podlesie, Święciechów, Zatom, Żółwino.

Mapa 3 Sołectwa Gminy Drawno

Źródło: <https://bip.drawno.pl> (2019)

Przez gminę Drawno przepływa rzeka Drawa. Dno rzeki ma różną strukturę, brzegi są zadrzewiałe momentami są bezdrzewne. Jest jedną z najpopularniejszych rzek w tej części Polski odwiedzanych przez kajakarzy. W Drawnie znajduje się siedziba Drawieńskiego Parku Narodowego.

Przebiegają tędy również istotne szlaki komunikacyjne drogowe oraz kolejowe - jest to droga krajowa nr 10 w północnej części, łącząca Kalisz Pomorski z Reczem oraz droga wojewódzka nr 175 łącząca Drawno z Kaliszem Pomorskim (14km) i Choszcznem (24 km). Obecnie w gminie czynna jest jedna stacja kolejowa: Żółwino.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1 Sytuacja demograficzna

Intensywność przemian demograficznych powoduje, że ich konsekwencje są coraz częściej poważnym wyzwaniem dla władz gminy. Struktura demograficzna gminy oddziałuje na prowadzoną przez samorząd politykę, jak również mogą być jej wynikiem. Analiza sytuacji demograficznej jest zatem jednym z kluczowych aspektów przy tworzeniu strategii dalszego rozwoju gminy.

Gmina Drawno według danych GUS, na koniec roku 2021 liczy 4686 mieszkańców, z kolei jej gęstość zaludnienia wynosi 15 os./km².

Tabela 1 Ludność, średnia gęstość zaludnienia gmin powiatu choszczeńskiego

Jednostka terytorialna	Ludność				Wzrost/Spadek [%]
	2019		2021		
	Osób/km ²	mieszkańcy	Osób/km ²	mieszkańcy	
Gmina Drawno	16	5053	15	4686	-7,26
Gmina Choszczno	88	21635	83	20479	-5,34
Gmina Bierzwnik	20	4670	18	4418	-5,40
Gmina Pełczyce	39	7764	36	7280	-6,23
Gmina Recz	30	5454	28	5046	-7,48
Gmina Krzęcin	26	3667	23	3339	-8,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

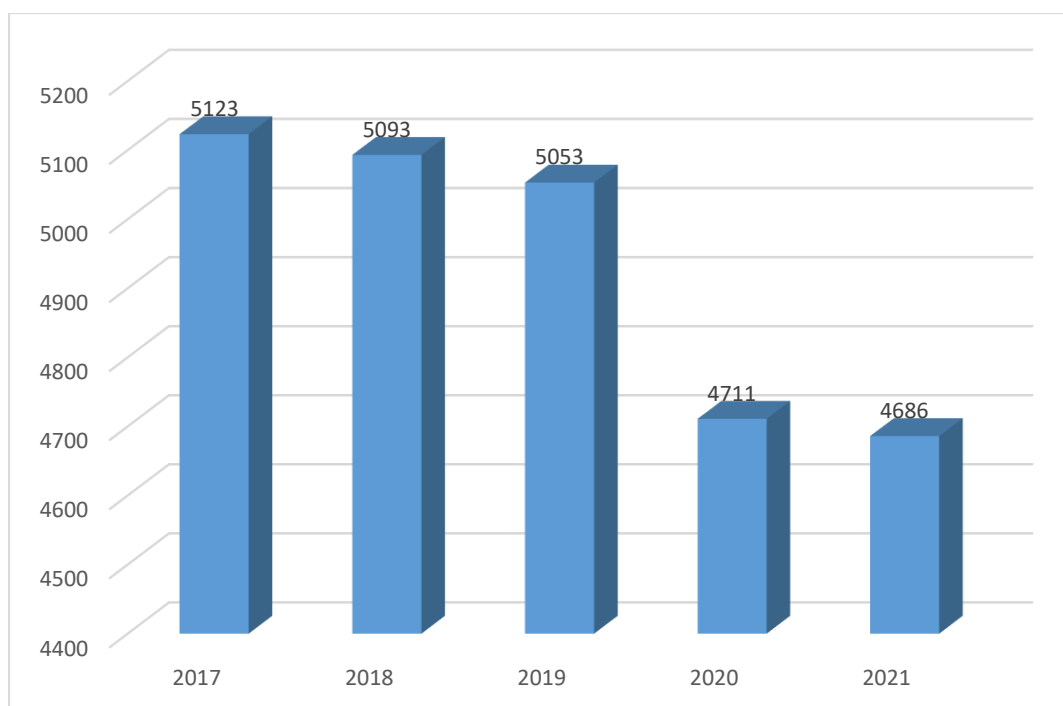
Porównując dane z trzech ostatnich lat można zauważyć, że Gmina Drawno jest trzecią w powiecie choszczeńskim gminą o najmniejszym spadku liczby ludności, w porównaniu do roku 2019 w roku 2021 liczba ludności zmniejszyła się o 367 osób (-7,26%).

Największy spadek w tym okresie odnotowała Gmina Choszczno, gdzie liczba ludności zmniejszyła się o 1156 osób (-5,34%).

By lepiej zobrazować zmiany demograficzne Gminy Drawno poniżej zaprezentowano dane dotyczące stanu ludności z pięciu kolejnych lat.

W latach 2017-2021, na terenie Gminy Drawno liczba mieszkańców spadła o 437 osoby. Sytuacja ta została przedstawiona na poniższym wykresie.

Wykres 2 Liczba mieszkańców w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

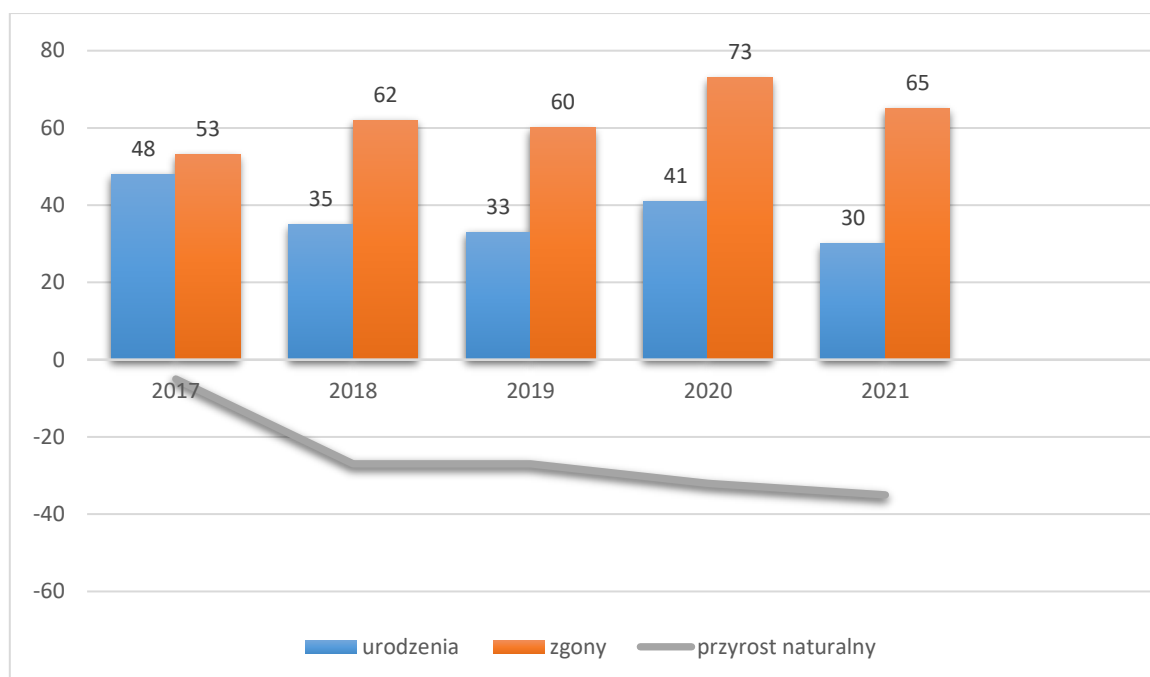
Jednym z podstawowych czynników wpływających na liczbę ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny, jeszcze jednym ważnym czynnikiem jest urbanizacja przestrzenna czyli zmiany w przebiegu granic jednostek administracyjnych. Liczbę urodzeń i zgonów w gminie Drawno, a także wartość przyrostu naturalnego na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 2 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia	48	35	33	41	30
Zgony	53	62	60	73	65
Przyrost naturalny	-5	-27	-27	-32	-35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 3 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

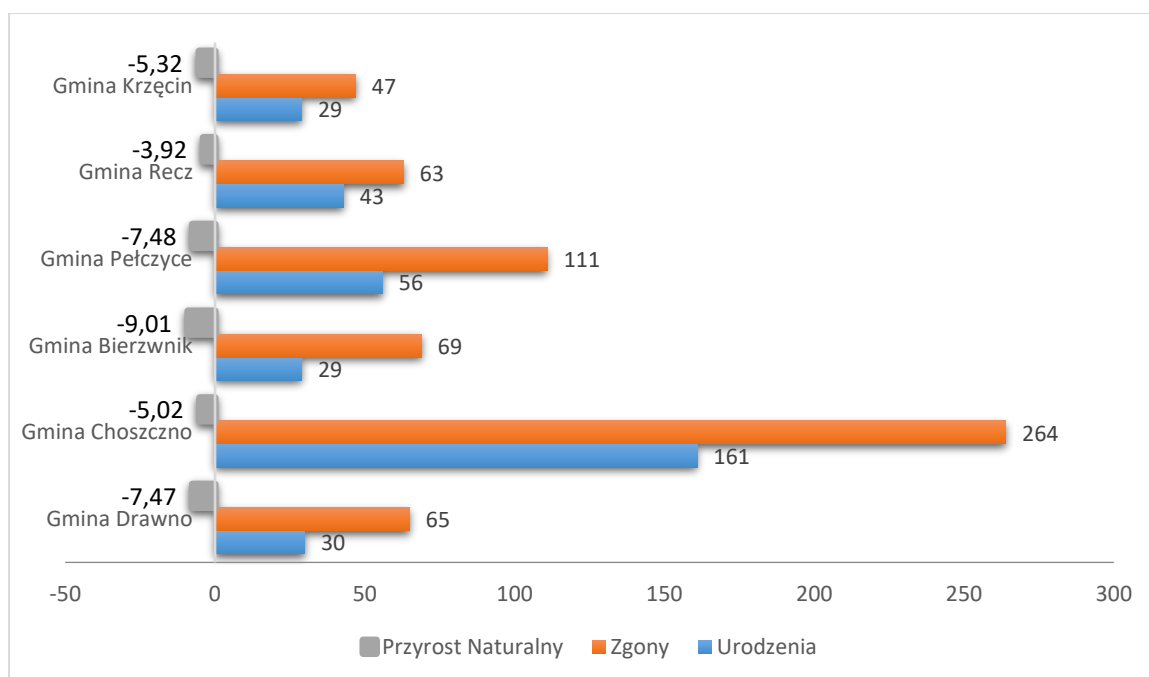
Powyższe dane wskazują na utrzymanie tendencji spadkowej w gminie Drawno, jeśli chodzi o liczbę urodzeń mimo, że w roku 2017 nastąpił chwilowy wzrost, to już rok później liczba urodzeń znów zaczęła spadać i tak utrzymuje się do końca roku 2021. Gmina na tle powiatu wypada podobnie jak reszta obszaru, utrzymuje się tendencja spadkowa. Liczbę urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego w 2021r. na tle pozostałych gmin powiatu choszczeńskiego, przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 3 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w 2021r.

Gmina	Urodzenia	Zgony	Przyrost Naturalny
Gmina Drawno	30	65	-7,47
Gmina Choszczno	161	264	-5,02
Gmina Bierzwnik	29	69	-9,01
Gmina Pełczyce	56	111	-7,48
Gmina Recz	43	63	-3,92
Gmina Krzęcin	29	47	-5,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 4 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w 2021r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

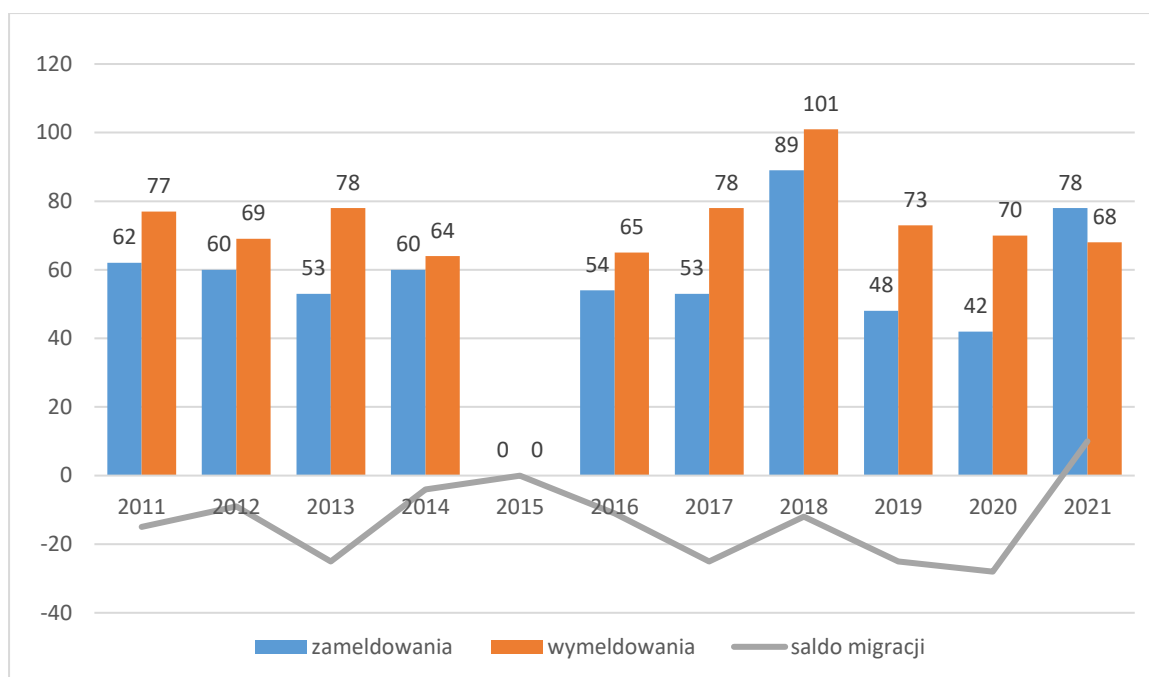
Kolejną zmianą demograficzną w społeczeństwie obok rozrodczości i umieralności mogącą mieć daleko idące konsekwencje i generować bariery w zakresie rozwoju regionu są migracje, czyli przemieszczanie się ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania. W gminie Drawno zameldowania i wymeldowania w latach 2017-2021 pokazują tendencję spadkową dla ruchu ludności dopiero w 2021 roku. Według danych GUS zarejestrowano wzrost ruchu ludności 78 zameldowań i 68 wymeldowań w wyniku czego saldo migracji wyniosło 10. Dane dotyczące migracji w latach 2017-2021 zostało zobrazowane w poniższej tabeli oraz wykresie.

Tabela 4 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Zameldowania	53	89	48	42	78
Wymeldowania	78	101	73	70	68
Saldo Migracji	-25	-12	-25	-28	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BD

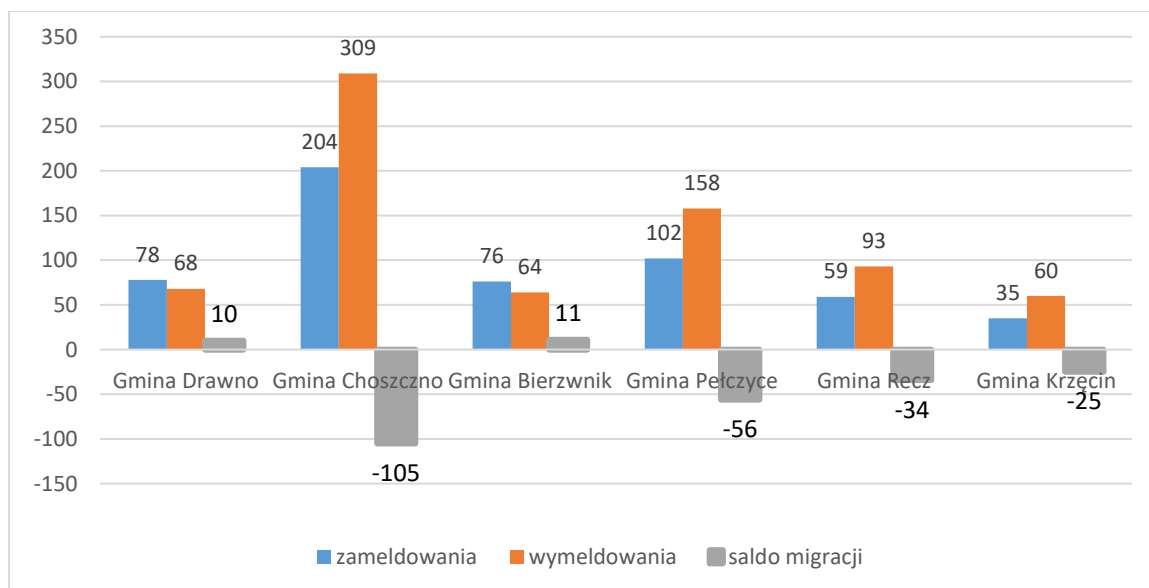
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Porównując Gminę Drawno do innych jednostek samorządu powiatu choszczeńskiego pod względem migracji ludności, widzimy, że wraz z Gminą Bierzwnik mają saldo migracji dodatnie, natomiast najwyższe saldo ujemne w powiecie Choszczeńskim ma Gmina Choszczno, gdzie w roku 2021 wynosiło -105.

Wykres 6 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Przedstawione powyżej dane pokazują, że w roku 2021 przyrost naturalny zarówno jak i liczba zameldowań względem liczby wymeldowań mają tendencję spadkową. Gmina, żeby nie ponosić negatywnych skutków ujemnego przyrostu naturalnego jak pozostałe gminy powiatu Choszczeńskiego oprócz gminy Bierzwnik, co skutkować może złą sytuacją społeczno-gospodarczą gminy, powinna zrobić wszystko aby zatrzymać ludzi mających znaczący wpływ na rozwój gminy w przyszłości.

Dokonując analizy demograficznej Gminy Drawno należy również zwrócić uwagę na jej strukturę biologiczną. Składa się na nią udział wiekowy w ogóle mieszkańców z uwzględnieniem podziału na płeć. Dane te pokazują czy w społeczeństwie przeważają ludzie starsi czy młodszy, jaki to będzie miało wpływ na przyszłość Gminy, miejsca pracy, miejsca w szkołach i przedszkolach, przyszła liczba małżeństw co skutkować będzie zapotrzebowaniem na mieszkania, liczba osób w wieku emerytalnym. Wszystkie te czynniki mają wpływ na przyszłość Gminy. Opierając się nadanych z GUS na koniec roku 2021 struktura wiekowa gminy Drawno przedstawia się jak w poniższej tabeli.

Tabela 5 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Drawno w 2021 roku

Przedział wiekowy	Ogółem		w tym kobiety		w tym mężczyźni	
	liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców	liczba kobiet	% ogółu kobiet	liczba mężczyzn	% ogółu mężczyzn
0-19	834	17,80	402	17,03	432	18,58
20-24	223	4,76	104	4,40	119	5,12
25-29	267	5,70	113	4,79	154	6,62
30-39	663	14,15	316	13,38	347	14,92
40-49	638	13,62	319	13,51	319	13,72
50-59	670	14,30	323	13,68	347	14,92
60-64	432	9,22	225	9,53	207	8,90
65 i więcej	959	20,47	559	23,68	400	17,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W roku 2021 najliczniej reprezentowaną grupą wiekową ludności w Gminie Drawno były osoby 65 lat i więcej, których liczba wynosiła 959 osób, co stanowiło 20,47 % liczby mieszkańców gminy. Kolejną w strukturze wiekowej gminy grupą najliczniejszą są osoby w wieku 0-19 (17,80% ogółu), osoby w wieku 50-59 lat (14,30% ogółu), oraz 30-39 lat (14,15% ogółu). Najmniejszą reprezentacją wśród mieszkańców gminy w strukturze wiekowej są osoby w wieku 20-24 lat (co stanowi tylko 4,76% ludności) oraz 25-29 lat (5,70 % ogółu). Pokazuje to, że najczęściej młodzi ludzie tuż po ukończeniu pełnoletności opuszczają gminę.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy Drawno w oparciu o dane GUS z 2017 i 2021 roku ukazuje, że na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym – wzrost o 174 osoby, przy równoczesnym spadku liczby osób wieku produkcyjnym – spadek o 555 osób. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła o 56. Do osób w wieku przedprodukcyjnym zalicza się osoby w wieku do 17 roku życia, które nie osiągnęły jeszcze zdolności do pracy, z kolei do osób w wieku produkcyjnym – mężczyzn w wieku od 18 do 64 roku życia oraz kobiety w wieku od 18 do 59 roku życia.

Strukturę mieszkańców gminy Drawno według trzech grup wiekowych w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

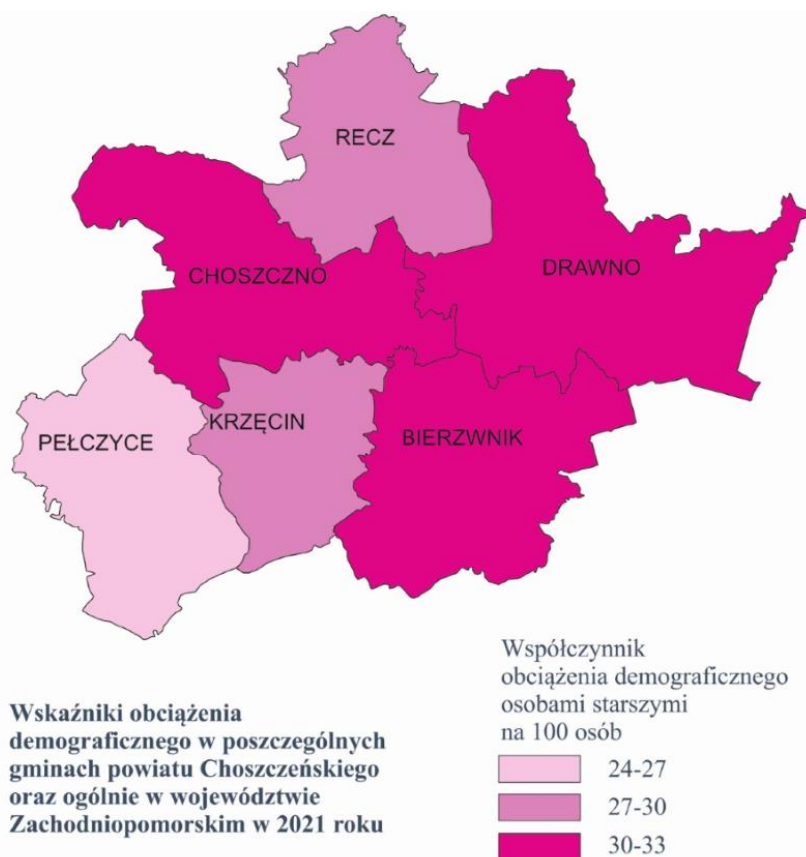
Tabela 6 Struktura mieszkańców gminy Drawno według trzech grup wiekowych w 2017 oraz 2021 roku

Grupa wiekowa	2017		2021	
	liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców	liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców
Wiek przedprodukcyjny	804	15,69	748	15,96
Wiek produkcyjny	3 309	64,59	2 754	58,77
Wiek poprodukcyjny	1 010	19,72	1 184	25,27
Razem	5 123	100	4 686	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biorąc pod uwagę współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (65 i więcej lat) w gminie Drawno w 2021 roku kształtował się on na poziomie 30,7 osób, co było trzecim wynikiem w powiecie choszczeńskim. Wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi i w populacji ogółem w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w roku 2021 przedstawia poniższa mapa

Mapa 4 Współczynnik obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

1.2.2 Edukacja i wychowanie

Edukacja i wychowanie pełnią niezwykle ważną rolę w sferze społecznej oraz w kształtowaniu kapitału ludzkiego, zapewniając w szczególności realizację prawa do nauki poprzez kształcenie, wychowanie i opiekę. Jakość kapitału ludzkiego, na którą wpływ ma system edukacji, zasadniczo wpływa m. in. na rynek pracy. Jej poprawna implementacja jest na pewno wielką szansą rozwojową.

Obejmuje publiczne i niepubliczne przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, policealne, artystyczne oraz szkoły specjalne i placówki opiekuńczo-wychowawcze. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy, a wydatki przeznaczane na kwestie z nią związane stanowią znaczną część budżetu każdej gminy.

Pierwszym ważnym etapem w życiu człowieka jest wychowanie i opieka najmłodszych dzieci. Do formy opieki do lat 3 możemy zaliczyć żłobki, kluby dziecięce do których należą funkcje opiekuńcze, wychowawcze oraz edukacyjne. Posiadanie w gminie tego typu placówek ma również bardzo dobry wpływ na rynek pracy, dzięki możliwości uczestnictwa w nim rodziców dzieci.

Według danych GUS na koniec roku 2021 na terenie gminy nie funkcjonował żłobek ani klub dziecięcy. Z powodu braku dostępności do usług opieki nad dziećmi do lat 3 większość mieszkańców zapewnia opiekę swoim dzieciom w domach kosztem pracy zawodowej. Jest to zjawisko, które występuje w wielu gminach w całej Polsce. Samorządy mogą w związku z tym podjąć działania w zakresie inwestycji w infrastrukturę i tworzenie nowych miejsc opieki, po wcześniejszym sprawdzeniu zapotrzebowania na te miejsca.

Wychowanie przedszkolne odbywa się w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w punktach przedszkolnych i zespołach wychowania przedszkolnego. Do przedszkola uczęszczają dzieci od 3-6 roku życia, ma ono na celu zapewnienie opieki oraz indywidualnego rozwoju i wypełnieniu podstawy programowej. Na terenie gminy Drawno funkcjonuje przedszkole - „Przedszkole Miejskie w Drawnie”. Według GUS na koniec roku 2021 zameldowanych w wieku przedszkolnym było 150 dzieci w wieku 3-6 lat, z czego 106 (tj. 70,7 %) było objętych wychowaniem przedszkolnym.

Po niedawnej reformie edukacji zarządzono likwidację gimnazjów i okres nauki w szkole podstawowej został wydłużony z 6 do 8 lat. Po jej zakończeniu uczniowie mają do wyboru szkoły ponadpodstawowe m.in. licea (4-letnie), technika (5-letnie), szkoły branżowe (3-letnie, dotychczas szkoły zawodowe).

Na terenie gminy Drawno funkcjonuje jedna szkoła podstawowa - Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Drawnie. Według GUS na koniec roku 2021 do szkoły podstawowej w Drawnie uczęszczało 289 uczniów. W stosunku do 2017 roku liczba uczniów w placówce zmniejszyła się o 11. Pomimo likwidacji gimnazjum liczba uczniów spada w gminie Drawno.

Dane dotyczące liczby uczniów w latach 2017-2021 w gminie Drawno przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i w gimnazjum na terenie gminy Drawno

Rodzaj placówki	Liczba uczniów				
	2017	2018	2019	2020	2021
Szkoła podstawowa ogółem	304	331	299	279	283
Gimnazjum	105	49	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jakość edukacji na poziomie podstawowym ocenić można na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty, do którego przystąpienie jest warunkiem ukończenia szkoły. Egzamin obejmuje wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczania: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego.

Na terenie omawianego obszaru w 2022 roku do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 52 uczniów. Średnie wyniki w gminie kształtowały się na poziomie: 56 % z języka polskiego, 42 % z matematyki, 54 % z języka angielskiego oraz 52 % z języka niemieckiego.

Wyniki egzaminów w szkole podstawowej na terenie gminy Drawno w 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w placówce oświatowej na terenie gminy Drawno w 2022 roku

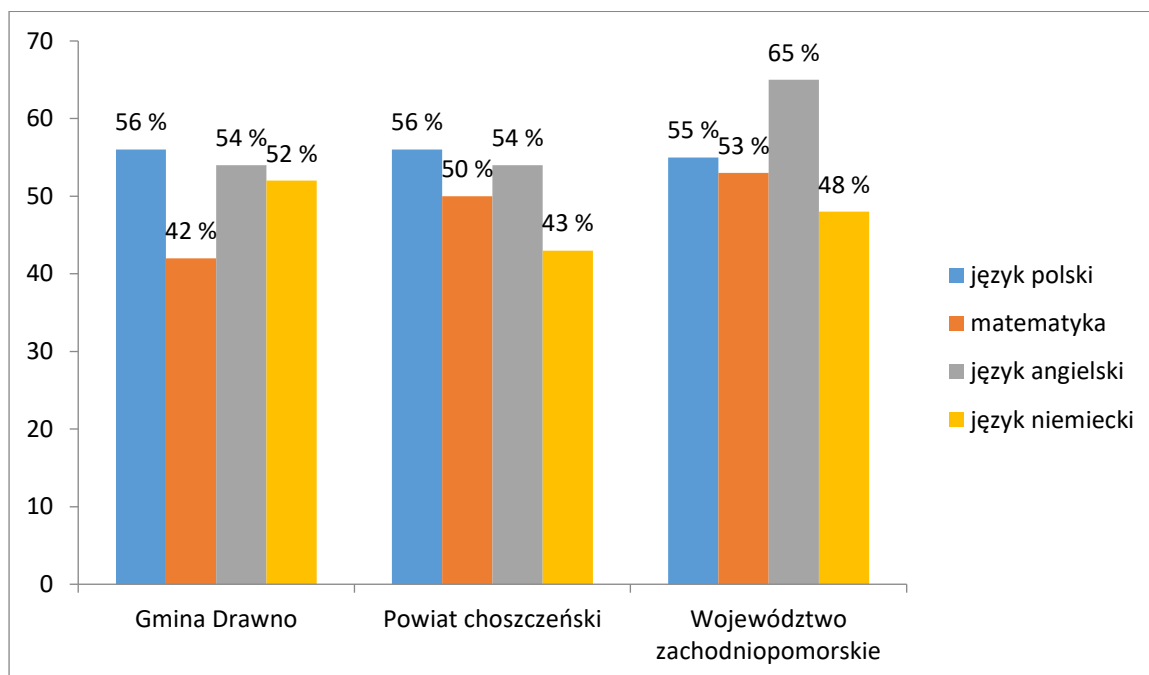
Nazwa placówki oświatowej	Liczba piszących	Wyniki egzaminu w %		
		Język polski	Matematyka	Język angielski
Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Drawnie	52	56	42	j. angielski - 54
				j. niemiecki - 52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

Porównując wyniki w szkole podstawowej w gminie Drawno ze średnią dla powiatu choszczeńskiego i województwa zachodniopomorskiego, można zauważyć, że kształtują się one na poziomie poniżej średniej w przypadku egzaminu z matematyki, natomiast w przypadku języka polskiego oraz języka angielskiego średnia równa się z powiatem, najwyższa średnia z języka angielskiego znajduje się w województwie.

Dane dotyczące wyników procentowych z egzaminów ósmoklasisty w 2022 roku w gminie Drawno, w powiecie choszczeńskim oraz w województwie zachodniopomorskim, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7 Wyniki procentowe z egzaminów ósmoklasisty, przeprowadzonych w 2022 roku w gminie Drawno, w powiecie choszczeńskim oraz w województwie zachodniopomorskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

W roku szkolnym 2021/2022 w placówkach oświatowych w gminie Drawno łącznie zatwierdzono 38,57 etatów pedagogicznych (na podstawie SIO - stan na 30 września 2021) oraz 4 etaty administracji (przedszkole- 1; szkoła- 3) i 20 etatów obsługi (przedszkole- 7,5; szkoła- 12,5).

Tabela 9 Liczba etatów pedagogicznych w placówkach oświatowych w gminie Drawno w roku szkolnym 2021/2022

Lp.	Placówka oświatowa					Razem
		Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	
1.	Przedszkole	1	4	1	5	11
2.	Szkoła Podstawowa	1	6	5	20	32
	Razem	2	10	6	25	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminy Drawno

W zakresie ponadpodstawowym młodzież po ukończeniu szkoły podstawowej w Drawnie uczęszcza do placówek w miastach takich jak: Choszczno czy Kalisz Pomorski oraz Szczecin i Gorzów Wielkopolskim, dojeżdżając na miejsca środkami komunikacji publicznej.

1.2.3 Ochrona zdrowia

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej jest jednym z istotniejszych czynników wpływających na sytuację zdrowotną i jakość życia w gminie. Świadczeniobiorcy mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, których celem jest zachowanie zdrowia, zapobieganie chorobom i urazom, wczesne wykrywanie chorób, leczenie, pielęgnacja oraz zapobieganie niepełnosprawności i jej ograniczanie. Pacjent w pierwszej kolejności zgłasza się do lekarza pierwszego kontaktu w razie choroby, badań kontrolnych czy szczepień.

W gminie Drawno opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawują placówki ochrony zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESKULAP Zbigniew Grochowski (podstawowa opieka zdrowotna).
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej NIKO-DENT Mikołaj Panczenko (gabinet stomatologiczny)

Placówki świadczące opiekę zdrowotną na terenie gminy Drawno, realizują działania związane w szczególności z badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, opieką stomatologiczną, specjalistyczną, ambulatoryjną opieką położniczo-ginekologiczną, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, a także szczepieniami ochronnymi i działaniami profilaktycznymi.

Ze względu na niewystarczający zakres usług medycznych, jeśli chodzi o badania specjalistyczne, pacjenci z terenu gminy Drawno korzystają również z przychodni w miastach:

- SP ZOZ w Choszcznie
- BALTICMED przychodnia POZ w Kaliszu Pomorskim

W Gminie Drawno funkcjonuje 1 apteka zaopatrująca mieszkańców gminy w leki oraz niezbędne produkty lecznicze.

Tabela 10 Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Drawno w 2017 oraz 2021 roku

Wyszczególnienie	2017	2021
Przychodnie	2	1
Apteki	1	1
Porady lekarskie	24517	15943

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

1.2.4 Pomoc społeczna

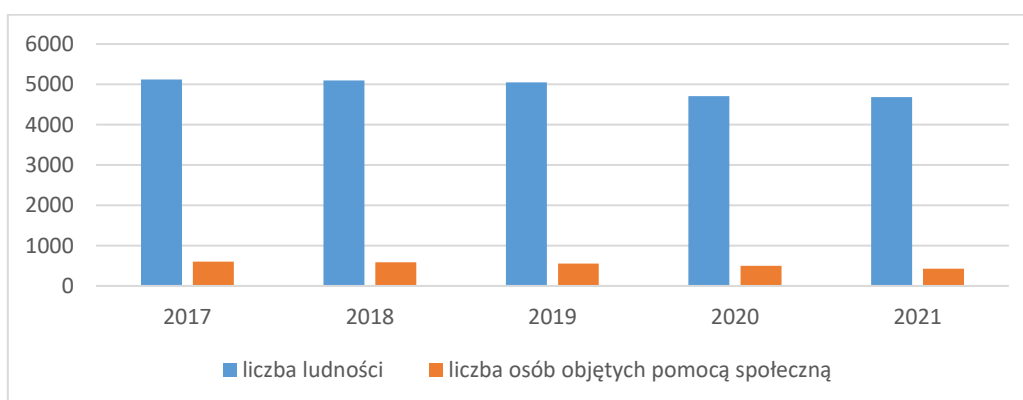
Działania z zakresu pomocy społecznej w gminie Drawno realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drawnie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Drawnie jest instytucją samorządową, która realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych. Świadczy szeroko rozumianą pomoc społeczną, wspierając mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, organizowanie pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które zamieszkują na terenie gminy Drawno w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka poprzez między innymi:

- podejmowanie działań zorientowanych na usamodzielnienie się każdej z potrzebujących osób oraz ułatwianie im osiągnięcia warunków życiowych na godnym poziomie,
- udzielanie pomocy finansowej, zapewnienie stałego dochodu osobom z gminy Drawno, które nie posiadają pracy, mają zbyt niskie wynagrodzenie lub są niepełnosprawne oraz wsparcie finansowe rodzinom, które chwilowo znajdują się w ciężkiej sytuacji i wymagają chwilowej pomocy,
- umożliwienie skorzystania z profesjonalnej pomocy (m.in. prawnej i psychologicznej) osobom dotkniętym przemocą domową lub innymi sytuacjami w rodzinie,
- integrację ze środowiskiem osób, które są wykluczone społecznie i włączenia ich do funkcjonowania w życiu codziennym,
- pomoc w zdobyciu zatrudnienia, wykształcenia i doświadczenia.

Liczbę osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej objętych pomocą społeczną przedstawia poniższy wykres.

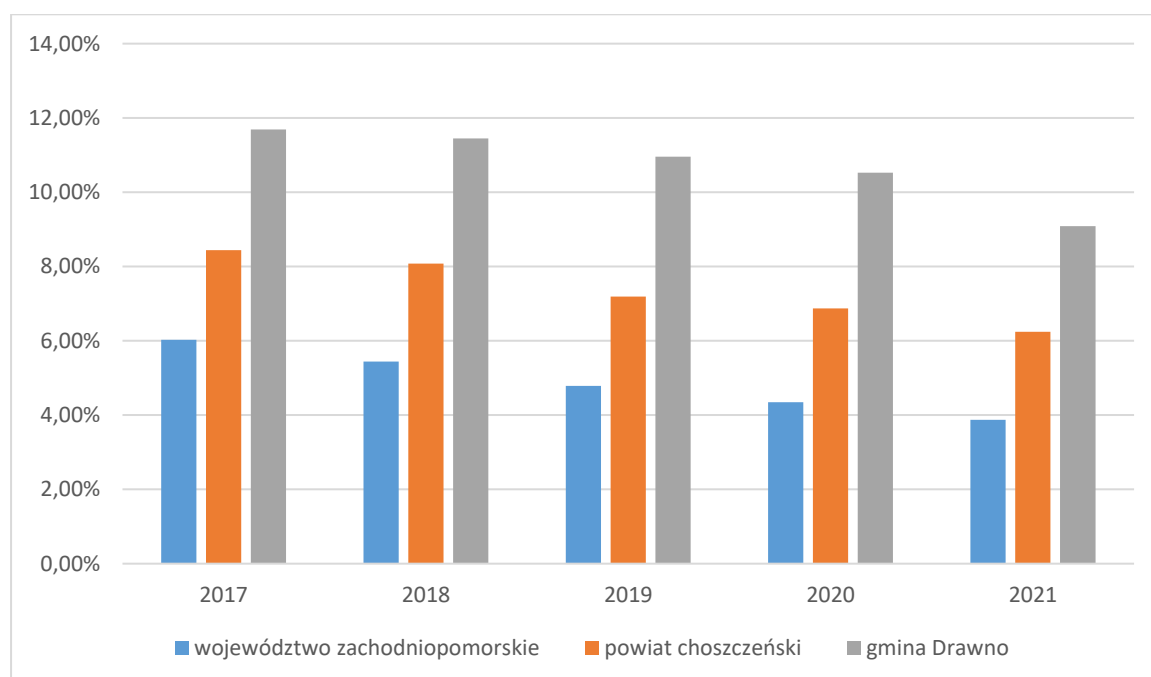
Wykres 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na terenie gminy Drawno w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS i raportów M-GOPS w Drawnie

Jak wynika z powyższej tabeli i wykresu, na przestrzeni lat 2017-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 437 osób (8,53%), co za tym idzie zmniejszyła się również liczba osób objętych wsparciem Ośrodka o 101 (23,71%). Może to świadczyć o poprawie sytuacji osób objętych pomocą, wpływ mogło mieć uruchomienie świadczenia „Rodzina 500+, a także wzrost najniższego wynagrodzenia oraz minimalnych rent i emerytur. Podobnie jak w gminie Drawno tak i w powiecie choszczeńskim i województwie zachodniopomorskim występuje tendencja spadkowa liczby osób objętych pomocą społeczną ośrodka. Udział osób korzystających z pomocy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2017-2021 w województwie zachodniopomorskim, powiecie choszczeńskim oraz gminie Drawno.

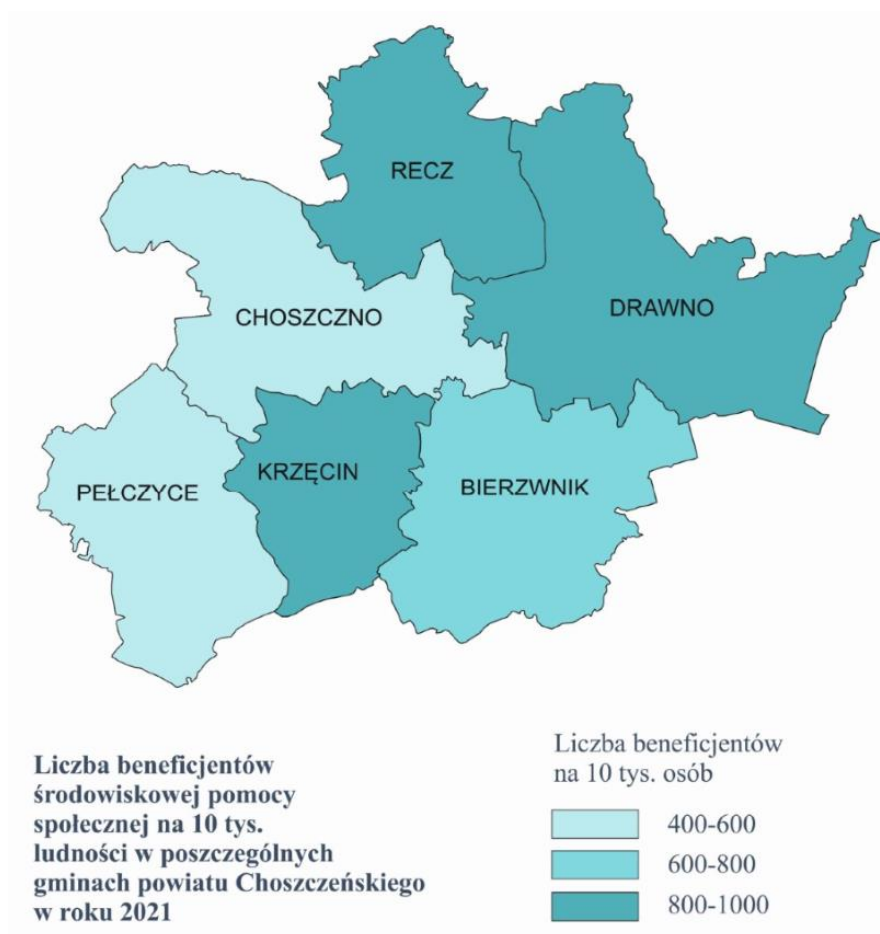

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analizując z kolei wskaźnik dotyczący beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego można zauważyć, że w gminie Drawno w 2021 roku jego wartość wynosiła 909, co było drugim najwyższym wynikiem w powiecie, z kolei najwyższa jego wartość występowała w gminie Krzęcin, a najmniejsza w gminie Choszczno.

Dane dotyczące wartości wskaźnika liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w roku 2021, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 5 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 11 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy z uwzględnieniem powodów udzielania pomocy i wsparcia

Powody udzielania pomocy i wsparcia	2020		2021	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Bezrobocie	119	316	99	239
Ubóstwo	125	272	94	187
Niepełnosprawność	95	153	83	127
Długotrwała lub ciężka choroba	65	91	72	96

Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych	18	71	19	64
Potrzeby ochrony macierzyństwa	23	101	14	69
Bezdomność	4	4	3	3
Alkoholizm	3	3	2	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	2	2
Zdarzenie losowe	0	0	1	2

Źródło: Opracowanie na podstawie raportów M-GOPS w Drawnie

Jak widać w powyższej tabeli najczęstsza przyczyną objęcia rodzin pomocą społeczną w roku 2021 było przeważające bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność a także długotrwała lub ciężka choroba.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drawnie realizuje również świadczenia rodzinne, między innymi:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze (zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki opiekuńcze),
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe),
- świadczenia rodzicielskie.

Liczę korzystających ze świadczeń rodzinnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń przedstawia poniższa tabela:

Tabela 12 Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Drawno oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	204	183	171	143	115
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – ogółem	385	366	341	298	252
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	353	335	312	274	238

Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	43,7	41,9	39,7	36,2	31,4
Kwota świadczeń rodzinnych ogółem w tys. zł	1737	1725	1718	2067	2055
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) w tys. zł	798	725	695	624	518
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w tys. zł	315	330	387	414	419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie powyższych danych możemy zaobserwować znaczny spadek rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci – 43,63 %, a przez to spadek dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – 34,55%. Warto również zwrócić uwagę na wskaźnik udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w roku 2021 wskaźnik ten wynosił 31,4 % w porównaniu do roku 2017 gdzie wówczas ten wskaźnik wyniósł 43,7%. Może to być spowodowane polepszeniem się warunków życiowych w rodzinach.

Kwoty wypłacanych świadczeń rodzinnych w latach 2017-2021 przedstawiają się nieco inaczej niż liczba rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne, nastąpił znaczny wzrost, który wyniósł ok. 318 tys. zł. Wzrost kwot widać również przy zasiłkach pielęgnacyjnych ok. 104 tys. zł. Natomiast kwoty zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami spadł o ok. 280 tys. zł.

Rządowy program "Rodzina 500+" jest finansowym fundamentem wsparcia rodzin. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin, wzmocnił je i nadał należyty priorytet. W ramach tego programu rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę. Prawo do świadczenia wychowawczego jest ustalane na roczny okres świadczeniowy trwający od 1 czerwca do 31 maja następnego roku kalendarzowego.

W 2021 roku przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenia wychowawcze „Rodzina 500+” wynosiła w gminie Drawno 576, natomiast łączne wydatki na świadczenia wychowawcze wyniosły 3 673 005 zł.

Pomoc społeczna to nie tylko pomoc finansowa ale również pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. Jednostkami takimi w gminie Drawno są Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (M-GOPS), Środowiskowy Dom Samopomocy, Placówka Wsparcia Dziennego „Koniczynka”, Klub Senior+. Ponadto w Brzezinach znajduje się Dom Pomocy Społecznej, będący jednostką organizacyjną powiatu choszczeńskiego, który jest przeznaczony dla kobiet dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Drawnie jest ośrodkiem wsparcia prowadzonym w formie placówki dziennego pobytu i skierowanym do osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym:

- osób przewlekłe psychicznie chorych;
- osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym a także osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne;
- osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych,

zwanych dalej uczestnikami, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w zakresie przystosowania do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Podstawowym celem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Drawnie jest podnoszenie jakości życia oraz zapewnienie oparcia społecznego osobom niepełnosprawnym mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków ze środowiskiem.

Cel ten jest realizowany poprzez zajęcia wspierająco aktywizujące - w tym terapię zajęciową w poszczególnych pracowniach terapeutycznych:

- krawieckiej
- multimedialnej
- plastyczno – rękodzielniczej
- kulinarnej.

Placówka Wsparcia Dziennego „Koniczynka”, realizuje swój program uwzględniając następujące zadania:

- Zadania opiekuńcze.
- Oddziaływania pedagogiczne i wychowawcze.
- Elementy oddziaływań profilaktycznych i socjoterapeutycznych.
- Rozwój umiejętności społecznych.
- Rozwijanie zainteresowań wychowanków.

Klub Senior+, celem jego działania jest aktywizacja i integracja społeczna środowiska osób starszych w gminie Drawno oraz zaspokajanie ich potrzeb kulturalnych. W Klubie Senior+ odbywają się zajęcia o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i towarzyskim, zajęcia rozwijające zdolności i pasje (warsztaty kulinarne, plastyczne, robótki ręczne). Klub senior+ organizuje imprezy okolicznościowe, wycieczki krajoznawcze, spotkania ze specjalistami.

Dom Pomocy Brzezinach, jako jednostka samorządu terytorialnego Starostwa Powiatowego realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej. Świadczy usługi bytowe, opiekuńcze wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązujących standardów.

1.2.5 Kultura i sport

Kultura

Za pierwszą instytucję kultury działającą na terenie gminy Drawno uznać można Drawieński Ośrodek Kultury (DOK). Tworzy on relacje społeczne i pomaga w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych. Infrastrukturę Drawieńskiego Ośrodka Kultury stanowi sala biesiadna na około 85 osób, 4 pracownie, tj. plastyczna, artystyczna ogólna, ceramiczna i rysunku oraz sala widowiskowo-kinowa.

Przedmiotem działalności DOK jest:

- rozpoznawanie, zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb oraz aspiracji kulturalnych,
- tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury,
- tworzenie sztuki profesjonalnej i amatorskiej.

Zadania powyższe ośrodek realizuje poprzez prowadzenie m.in. poprzez:

- prowadzenie wielokierunkowej działalności w zakresie wspierania twórczości artystycznej, edukacji pozaszkolnej,
- upowszechnianie i udostępnianie wartości kultury,
- ochronę dziedzictwa kulturowego w regionie,
- organizowanie i promowanie działalności kulturalnej,
- prowadzenie sekcji, zajęć i pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- kultywowanie tradycji folklorystycznych a także rękodzieła ludowego i artystycznego.

Drawieński Ośrodek Kultury prowadzi na stałe zajęcia sekcji wokalne, taneczne, teatralno-kabaretowe. Jest tu również:

- ognisko muzyczne i zespół Śpiewaczy „Drewianki”,
- sekcja plastyczna,
- sekcja gliniano-ceramiczna,
- dyskusyjny klub filmowy,
- sekcja artystyczna.

DOK jest organizatorem, współorganizatorem lub uczestnikiem przedsięwzięć, w tym wystaw, festiwali i przeglądów artystycznych, koncertów, spotkań i wykładów, imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, konkursów, pokazów teatralnych, warsztatów.

Do przedsięwzięć organizowanych cyklicznie przez DOK należą:

- powitanie Nowego Roku,
- finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Dzień Osadnika i Kombatanta,
- Koncert Kolęd i Pastoralek,

- Spotkania Artystów, Działaczy i Twórców Kultury, Lato nad Drawą, „Święto Dyni na Dominikanie”,
- gminne Dożynki,
- obchody Dnia Babci i Dziadka, Dnia Kobiet, Dnia Matki,
- obchody 11 listopada i 3 maja.

W ramach DOK w 2019 roku działało 6 świetlic wiejskich, które organizują czas wolny mieszkańcom Barnimia, Brzezin, Chomętowa, Dominikowa, Kiełpina i Święciechowa. W 2020 r. oddano do użytku świetlicę w Niemieńsku. Świetlice posiadają bardzo dobre warunki lokalowe, na które składają się co najmniej jedna sala i kuchnia. Świetlice w Brzezinach i Chomętowie posiadają pracownie komputerowe, świetlica w Chomętowie również siłownię. Świetlice w Dominikowie, Chomętowie, Barnimiu i Brzezinach zostały gruntownie wyremontowane, a świetlica w Niemieńsku jest obiektem nowo powstałym.

W gminie Drawno funkcjonują również Koła Gospodyń Wiejskich 3 formalnie zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Kół Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Barnimiu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Niemieńsku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Dominikowie.

W krajowym Rejestrze Sądowym Koło Gospodyń Wiejskich w Święciechowie.

Ponadto funkcjonują nieformalne Koła:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Kiełpinie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Brzezinach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Drawnie.

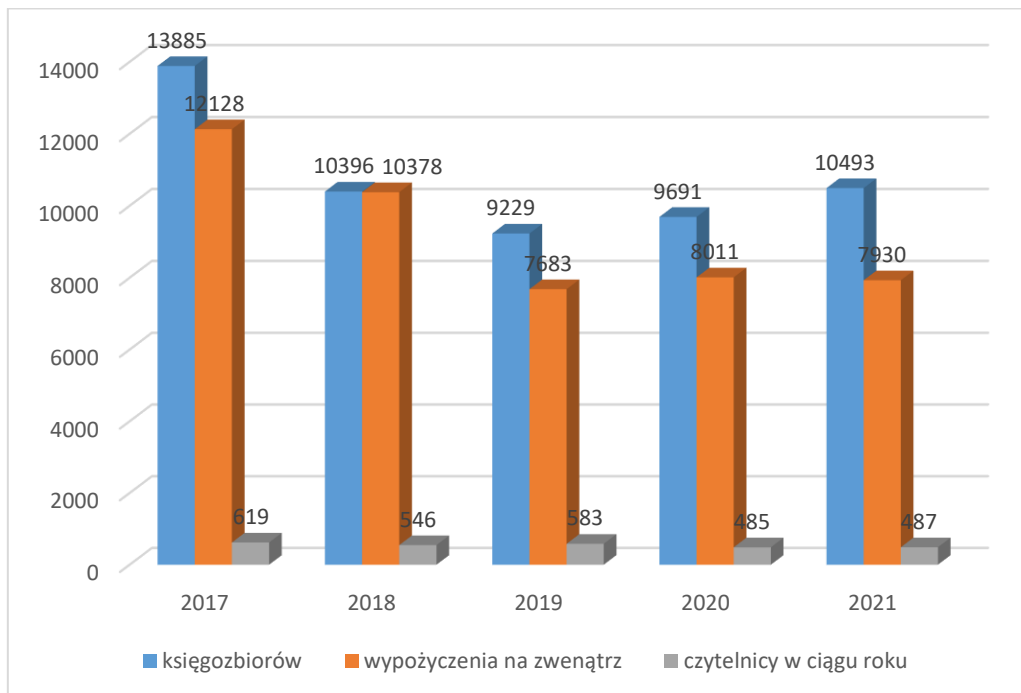
Drugą instytucją, prowadzącą działalność w zakresie kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Drawnie. Celem działalności Biblioteki jest zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców gminy Drawno oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Biblioteka, m.in.: udostępnia zbiory na miejscu i na zewnątrz; prowadzi wypożyczenia międzybiblioteczne; organizuje i prowadzi różne formy pracy z czytelnikiem, służące popularyzacji książki, sztuki i nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy Drawno; organizuje koła zainteresowań, kluby ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży; organizuje spotkania autorskie, wieczory literackie, wystawy, promocje nowych publikacji.

Wypożyczalnia dysponuje literaturą piękną, popularno-naukową oraz popularną, lekturami szkolnymi. Młodszym czytelnikom oferuje różnego rodzaju bajki, baśnie, powieści przygodowe, obyczajowe, podróżnicze, historyczne, fantastyczno-naukowe, fantasy, poezję, oraz książki popularno-naukowe.

Księgozbiór Biblioteki w 2021 roku liczył 10493 woluminów, z kolei liczba czytelników w ciągu roku wyniosła 487, natomiast liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 7930. W stosunku do roku 2017 nastąpił spadek liczby czytelników oraz spadek liczby wypożyczeń księgozbioru. Wynika to przede wszystkim ze zmniejszającej się atrakcyjności czytelnictwa jako formy rozrywki, a także oferty Biblioteki, wskutek powszechnego dostępu do Internetu, stanowiącego nowy sposób uczestnictwa w kulturze.

Wykres 10 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Drawno w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biblioteka organizuje Międzynarodowy Dzień Książki i Praw Autorskich, Tydzień Bibliotek, Święto Pluszowego Misia, spotkania autorskie, konkursy czytelnicze i plastyczne.

Sport

Sport w gminie Drawno jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców. Jest dziedziną życia społeczności lokalnej, którą trzeba zorganizować, zagospodarować i wspierać. Sport uczy istotnych wartości i umiejętności życiowych: pewności siebie, pracy w zespole, poczucia wspólnoty, dyscypliny, szacunku i zasad fair play.

Strefa sportu i rekreacji jest obszarem działań szkoły podstawowej oraz wszelkich stowarzyszeń i związków powstałych na terenie gminy.

W gminie Drawno infrastrukturę sportową tworzy:

- 1) Stadion o nawierzchni trawiastej w Drawnie.
- 2) Stadion o nawierzchni trawiastej w Barnimiu.
- 3) Sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej w Drawnie.
- 4) Kompleks boisk „Orlik 2012” – w skład obiektu wchodzi boisko do piłki nożnej, pokryte nawierzchnią z trawy syntetycznej oraz boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej, na którym oznaczono odpowiednimi liniami pola do gier w koszykówkę, siatkówkę i piłkę ręczną.

Na terenie gminy działają kluby sportowe, rozpowszechniające piłkę nożną, piłkę ręczną, lekkoatletykę, zajęcia treningowe z zakresu sportów wodnych;

- Szkolny Klub Żeglarski (SKŻ) „Drawa” – organizacja zajęć pozalekcyjnych poprzez prowadzenie zajęć treningowych z zakresu sportów wodnych;
- Uczniowski Klub Sportowy (UKS) „Drawianka” – organizacja pozalekcyjnego życia sportowego dzieci i młodzieży, prowadzenie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży z zakresu piłki ręcznej i lekkoatletyki;
- Miejski Klub Sportowy (MKS) „Drawa” – organizacja i rozwój oraz popularyzacja sportu, w szczególności piłki nożnej i innych dyscyplin sportowych na terenie gminy Drawno; popularyzacja sportu wśród osób niepełnosprawnych; promocja zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy Drawno;
- Ludowy Klub Sportowy (LKS) „Świt” Barnimie – organizacja i rozwój oraz popularyzacja sportu i piłki nożnej i innych dyscyplin sportowych na terenie gminy Drawno; podejmowanie działań mających na celu aktywizację sportową osób niepełnosprawnych.
- W gminie działa koło Polskiego Związku Wędkarskiego

Dane na temat liczby sekcji, członków oraz trenerów i instruktorów w klubach sportowych, a także liczby osób ćwiczących w roku 2018 i 2020 na terenie gminy Drawno, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Drawno w roku 2018 i 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2020*
Kluby sportowe			
Kluby	sztuka	5	5
Sekcje sportowe	sztuka	5	6
Członkowie	osoba	265	211
Trenerzy	osoba	5	5
Instruktorzy sportowi	osoba	2	2
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	1	0
Ćwiczący			
ogółem	osoba	178	141
mężczyźni	osoba	137	122
kobiety	osoba	41	19
Ćwiczący do lat 18			
ogółem	osoba	93	83
chłopcy	osoba	57	65
dziewczęta	osoba	36	18

*dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących zbierane są w statystyce publicznej co dwa lata, stąd brak jest danych dla roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane wskazują, że na przestrzeni lat 2018-2020 o 37 osób zmniejszyła się liczba ćwiczących (spadek o 20,79 %), w tym o 10 osób liczba ćwiczących do lat 18 (spadek o 10,75 %).

Do obiektów i miejsc służących rekreacji i wypoczynkowi na terenie gminy Drawno zalicza się przede wszystkim:

- Kąpielisko w Drawnie – obiekt strzeżony w okresie lipiec–sierpień, w godzinach 10– 18, zlokalizowany nad jeziorem Adamowo, posiada 50-metrową linię brzegową, piaszczystą plażę i pomost.
- Miejsce wykorzystywane do kąpeli nad jeziorem w Dominikowie – obiekt z piaszczysto-trawiastą plażą, na której znajduje się pole biwakowe, liczące 200 miejsc. Plaża jest wyposażona w elementy siłowni plenerowej i stół do tenisa stołowego oraz ławki i wiaty. Posiada utwardzone ścieżki i parking oraz monitoring wizyjny.
- Otwarte Strefy Aktywności (OSA) – obiekty zlokalizowane w Drawnie przy ul. Leśników i ul. Kolejowej przy promenadzie nad jeziorem Adamowo. Obejmują urządzenia siłowni zewnętrznej, sprawnościowy plac zabaw dla dzieci, strefę relaksu i gier.
- Siłownie plenerowe – obiekty zlokalizowane w Barnimiu, Podlesiu, Kiełpinie, Konotopiu, Zatomiu, Drawnie przy ul. Kolejowa–Kaliska oraz przy promenadzie nad jeziorem Adamowo.
- Promenada nad jeziorem Adamowo i Grażyna.
- Place zabaw: Barnimie, Brzeziny, Kiełpino, Konotop, Żółwino, Święciechów, Dominikowo, Zatom, Podegrodzie, Chomętowo, Podlesie, Niemieńsko.

1.2.6 Aktywność obywatelska

Kapitał społeczny w głównej mierze związany jest z aktywnością obywatelską mieszkańców, która mierzona jest liczbą organizacji pozarządowych, a więc fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na terenie gminy, a także frekwencją mieszkańców gminy w wyborach i głosowaniach referendalnych.

Na terenie gminy Drawno funkcjonują 24 organizacje pozarządowe:

- 1) Koło Gospodyń Wiejskich w Święciechowie
- 2) Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Drawieńskiej
- 3) Stowarzyszenie Ludzi Bezrobotnych w Drawnie,
- 4) Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Domu Pomocy Społecznej w Brzezinach „Nadzieja”
- 5) Stowarzyszenie „Drawieńskie Skrzaty”,
- 6) LOT „Wokół Drawy”
Stowarzyszenie „ZAMEK DZIECIOM”
- 7) Drawieński Uniwersytet Trzeciego Wieku
- 8) Zespół Caritas Drawno,
- 9) Parafialny Zespół Caritas w Barnimiu
- 10) Miejsko-Gminne Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Drawnie
- 11) Koło Łowieckie „Cyranka”

- 12) Koło Łowieckie „Drawa”
- 13) Koło Gospodyń Wiejskich w Kiełpinie
- 14) Koło Gospodyń Wiejskich w Niemieńsku
- 15) Koło Gospodyń Wiejskich w Brzezinach
- 16) Koło Gospodyń Wiejskich w Barnimiu
- 17) Koło Gospodyń Wiejskich w Drawnie
- 18) Koło Gospodyń Wiejskich w Dominikowie
- 19) Sekcja Miłośników Brydża Sportowego
- 20) Stowarzyszenie Saperów Polskich
- 21) Stowarzyszenie „COOLTURALNE Drawno”
- 22) Drawieńskie Stowarzyszenie Historyczno-Eksploracyjne
- 23) Ochotnicza Straż Pożarna w Drawnie
- 24) Ochotnicza Straż Pożarna w Brzezinach

Większość z funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych skupia się m. in. na wspieraniu rozwoju gminy Drawno, propagowaniu inicjatyw, ochronie środowiska przyrodniczego, a także organizowaniu działalności edukacyjnej, kultywowaniu tradycji. Idealnie wpisuje się w to działalność Ochotniczych Straży Pożarnych, które oprócz prowadzenia działalności przeciwpożarowej i ratowniczej, prowadzą również działalność kulturalną i oświatową.

Jednym ze szczególnych rodzajów organizacji są koła gospodyń wiejskich, działające w oparciu o ustawę z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich i wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

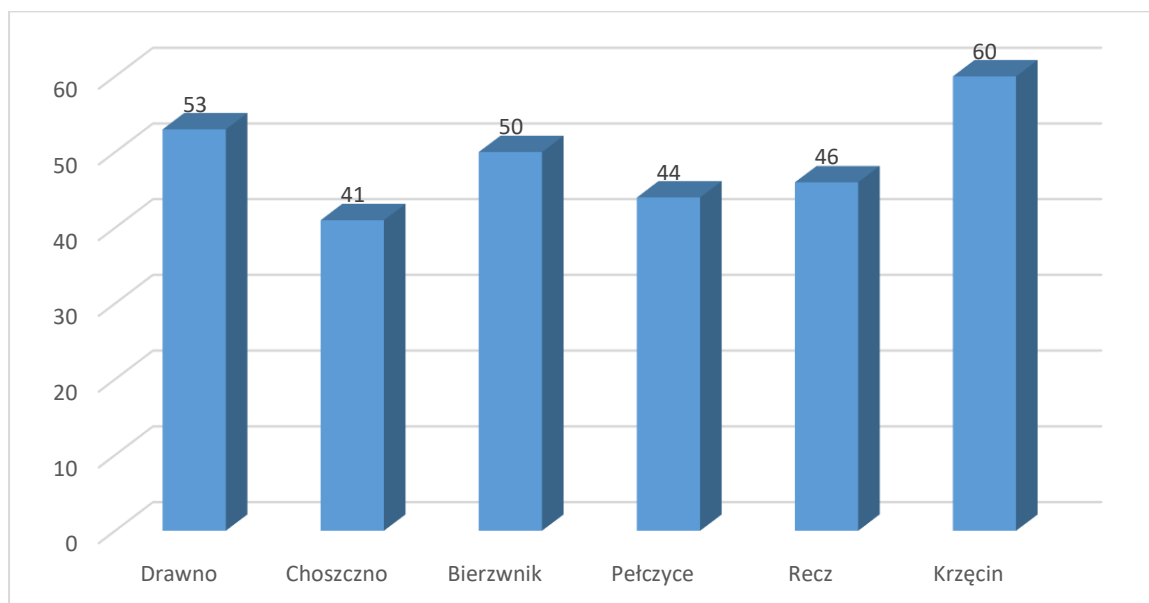
Działalność koncentruje się na pięciu aspektach:

- reprezentowanie wsi lub gminy na różnych wydarzeniach (dożynki, konkursy),
- prezentacja lokalnego folkloru np. szyjąc stroje lokalne tradycje i przypominając młodszemu pokoleniu,
- integrowaniu lokalnej społeczności,
- pomoc osobom z lokalnej społeczności oraz edukacja,
- rozwijanie przedsiębiorczości kobiet.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w gminie Drawno w roku 2021 funkcjonowało 53 organizacje pozarządowych, co dało drugie miejsce w powiecie oraz kształtowało się powyżej średniej dla powiatu choszczeńskiego. Najmniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w gminie miejsko-wiejskiej Choszczno - 41, z kolei najwięcej w gminie Krzęcin – 60. Średnia dla powiatu choszczeńskiego wyniosła natomiast 50.

Dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres oraz mapa.

Wykres 11 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 6 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Istotę zaangażowania się mieszkańców w sprawy obywatelskie widać również we frekwencji wyborczej. Analizując wybory jakie miały miejsce w latach 2019-2020, tj. wybory do Parlamentu Europejskiego, Sejmu i Senatu RP w 2019 roku, a także wybory Prezydenckie w 2020 roku, widać, że na terenie powiatu choszczeńskiego na tle innych gmin, gmina Drawno jest trzecią gminą co do wielkości w frekwencji w wyborach. Co świadczy, że mieszkańcy gminy są zaangażowani w sprawy państwa.

Frekwencję w wyborach w latach 2019-2020, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w latach 2019-2020

Gmina	Wybory do PE w 2019 r. - frekwencja	Wybory do Sejmu RP/Senatu RP w 2019 - frekwencja	Wybory Prezydenta RP w 2020 r. – frekwencja I tura/ II tura
Bierzwnik	34,09 %	47,63 %/ 47,65 %	60,05%/ 55,15 %
Choszczno	36,90 %	52,73 %/ 52,73 %	62,39 %/ 57,60 %
Drawno	31,39 %	46,71 %/ 46,68 %	56,71 %/ 51,33 %
Krzęcin	28,61 %	41,69 %/ 41,66 %	57,19 %/ 49,26 %
Pełczyce	26,76 %	43,06 %/ 43,06 %	54,39 %/ 48,27 %
Recz	27,86 %	43,42 %/ 43,42 %	54,57 %/ 49,16 %
Powiat Choszczeński	32,75 %	48,13%/ 48,13 %	58,95 %/ 53,58 %

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, www.pkw.gov.pl

1.2.7 Bezpieczeństwo publiczne

Tempo rozwoju gminy jest zdeterminowane wieloma czynnikami. Niewątpliwie do tych czynników należy bezpieczeństwo mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości, a co za tym idzie, gwarantujący niezakłócony rozwój i atrakcyjność gminy. Atrakcyjność turystyczna regionu powoduje, że bezpieczeństwo publiczne jest bardzo ważne tak dla mieszkańców, jak i dla turystów. Przez gminę Drawno prowadzi droga krajowa nr 10 łącząca Kalisz Pomorski z Reczem oraz droga wojewódzka nr 175 łącząca Drawno z Kaliszem Pomorskim (14 km) oraz Choszcznem (24 km), na których istnieje ryzyko wystąpienia wypadków drogowych. Za bezpieczeństwo na terenie gminy Drawno odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Choszcznie, która wspiera funkcjonariuszy Posterunku Policji w Drawnie w działaniach podejmowanych w czasie ferii zimowych i letnich wakacji „Bezpieczne ferie zimowe” i „Bezpieczne wakacje” oraz „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”. Początkiem roku szkolnego we wrześniu Policjanci Wydziału Ruchu Drogowego biorą czynny udział w działaniach „Bezpieczna droga do szkoły”.

Na terenie gminy Drawno nad bezpieczeństwem mieszkańców pieczę trzymają dwie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które są włączone do KSRG, tj.:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzezinach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Drawnie.

OSP pozyskały 4 samochody z czego:

- 2 średnie ratowniczo-gaśnicze, sfinansowany przez gminę Drawno, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie oraz Komendą Główną Państwowej Straży Pożarnej,
- 1 lekki ratowniczo-gaśniczy, sfinansowany przez gminę Drawno, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego,
- 1 ratownictwa wodnego wraz z łodzią ratowniczą na przyczepie.

Wyszczególnienie występujących miejscowych zagrożeń według ich rodzajów oraz rodzajów zdarzeń, które były objęte działalnością jednostek ochrony przeciwpożarowej na przestrzeni lat 2019-2021 na terenie gminy Drawno, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 15 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia występujące na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zagrożenia	Liczba występujących zagrożeń		
	2019	2020	2021
Silne wiatry	15	6	23
Opady Śniegu	0	0	2
Opady deszczu	3	0	3
Komunikacyjne	10	8	14
Medyczne	5	9	7
Inne	3	1	2
Ogółem	36	24	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 16 Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń		
	2019	2020	2021
Požary	31	11	30
Miejscowe zagrożenia	50	41	61
Fałszywe alarmy	7	8	7
Zdarzenia ogółem	88	60	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, w 2021 roku nastąpił wzrost liczby występujących zagrożeń w stosunku do lat poprzednich, nastąpił natomiast w tym okresie wzrost liczby zagrożeń komunikacyjnych, liczba zagrożeń medycznych spadła porównując do 2020 roku natomiast wzrosła do 2019 roku.

Teren gminy Drawno i powiatu choszczeńskiego obejmuje swoim działaniem jednostka ratowniczo-gaśnicza **Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Choszczynie**.

1.3 Sfera gospodarcza

1.3.1 Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy

Jednym z czynników określających stan gospodarki, a także jej potencjał jest rynek pracy. Ważnymi pojęciami, które uwzględnia się podczas analizy funkcjonowania rynku pracy to popyt i podaż. Popyt na pracę wiąże się z liczbą wolnych oraz zajętych miejsc pracy, zapotrzebowaniem na specjalistów i pracowników. Podaż z kolei to liczba osób, które mogą zaoferować swoją wiedzę, umiejętności i zaangażowanie w wykonywanie konkretnych obowiązków w celach zarobkowych. Nierównowaga pomiędzy popytem, a podażą pracy wpływa z kolei na poziom bezrobocia.

Głównym zasobem rynku pracy są ludzie np. w wieku produkcyjnym, poprodukcyjnym i tacy, którzy dopiero za jakiś czas będą zdolni do wykonywania konkretnych obowiązków. Wiek produkcyjny określamy jako wiek zdolności do pracy, tj. w przypadku mężczyzn jest to grupa w wieku 18-64 lat, z kolei w przypadku kobiet – 18-59 lat. W ramach wieku produkcyjnego możemy jeszcze wyróżnić wiek mobilny, który dotyczy osób w wieku od 18 do 44 roku życia bez względu na płeć, zdolnych i gotowych do ewentualnego przekwalifikowania się oraz zmiany stanowiska lub pracy, a także wiek niemobilny, który obejmuje mężczyzn w wieku od 45 do 64 lat oraz kobiety w wieku od 45 do 59 lat.

Jak przedstawiono już we wcześniejszej części niniejszego opracowania – zgodnie z danymi GUS, gminę Drawno zamieszkiwały 2754 osoby w wieku produkcyjnym, co stanowiło 58,77 % ogółu ludności na tym obszarze. W stosunku do roku 2017, liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 555 osób.

Liczba osób w wieku mobilnym w 2021 roku wyniosła natomiast 1568, co stanowiło 56,94 % liczby osób w wieku produkcyjnym oraz 33,46 % liczby mieszkańców gminy ogółem. W stosunku do roku 2017, liczba ta zmniejszyła się o 407. Zarówno w roku 2017, jak i w roku 2021, w liczbie ludności w wieku mobilnym większość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio 1 055 w 2017 roku i 826 w 2021 roku.

Na terenie gminy Drawno funkcjonują przedsiębiorstwa, które tworzą i mają wpływ na miejscowy rynek pracy, największymi pracodawcami na terenie gminy są:

- Prywatna Komunikacja Lokalna „Jacek” s.c. mgr Teresa Majchrzak, Jacek Majchrzak, ul. Słoneczna 12, 73-220 Drawno.
- DREW-POL P.P.U.H. Zdzisław Chełstowski, ul. Choszczeńska 70, 73-220 Drawno,
- Przerób Drewna - Tomasz Zienda,, ul. Polna 3, 73-220 Drawno
- P.P.H.U "FAMA" - Marian Fatałski, Świąciechów 66b, 73-220 Drawno
- Trawpol Export - Import Zdzisław Trawczyński, Brzeziny 53, 73-220 Drawno
- Ochlik Grzegorz Drew-Pak, ul. Polna 1A, 73-220 Drawno
- „DINO”, ul. Kolejowa 3, 73-220 Drawno,
- „DINO” , ul. Choszczeńska 56, 730220 Drawno,
- „BIEDRONKA”, ul. Kolejowa 2A, 73-220 Drawno,
- AEGIS ADRIAN KOCKI, ul. Choszczeńska 1, 73-220 Drawno

Innymi zakładami pracy dającymi możliwość zatrudnienia są m. in. warsztaty samochodowe, lokalne firmy budowlane, stacja paliw, hotele i lokale gastronomiczne, a także Urząd Miejski w Drawnie wraz z gminnymi jednostkami organizacyjnymi, takimi jak m. in. placówki oświatowe, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Drawieński park Narodowy i Nadleśnictwo Drawno.

Analizując dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy Drawno, można zauważyć mniejszą liczbę osób pracujących w 2021 roku niż w roku 2017 (o 109). Na przestrzeni lat 2017-2021 nie występowała jednolita tendencja w kwestii liczby osób pracujących, występował natomiast spadek tej liczby. W okresie tym nastąpił wzrost liczby pracujących na terenie gminy kobiet – o 3 oraz spadek liczby pracujących mężczyzn – o 112. Dane w tej kwestii zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 17 Pracujący na terenie gminy Drawno latach 2017 - 2021

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni	Pracujący na 1000 ludności ogółem	Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
2017	691	348	343	135	208,8
2018	600	332	268	118	183,9
2019	585	325	260	116	183,7
2020	569	347	222	121	201,8
2021	582	351	231	124	211,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biorąc pod uwagę wskaźniki dotyczące rynku pracy w zakresie liczby pracujących na 1000 ludności oraz pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym dla poszczególnych gmin powiatu choszczeńskiego w 2021 r., wartości tych wskaźników dla gminy Drawno przedstawiają się następująco na tle pozostałych gmin - gmina Drawno jest 3 gminą co do liczby pracujących na 1000 ludności, podobnie jak dla powiatu choszczeńskiego. Wartość wskaźnika pracujących na 1000 ludności wyniosła w gminie Drawno – 124, a wskaźnika pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 211,3, natomiast dla powiatu choszczeńskiego – odpowiednio 128 i 217,1. Najniższe wartości tych wskaźników w powiecie wystąpiły w gminie Pełczyce – odpowiednio 62 i 103,3.

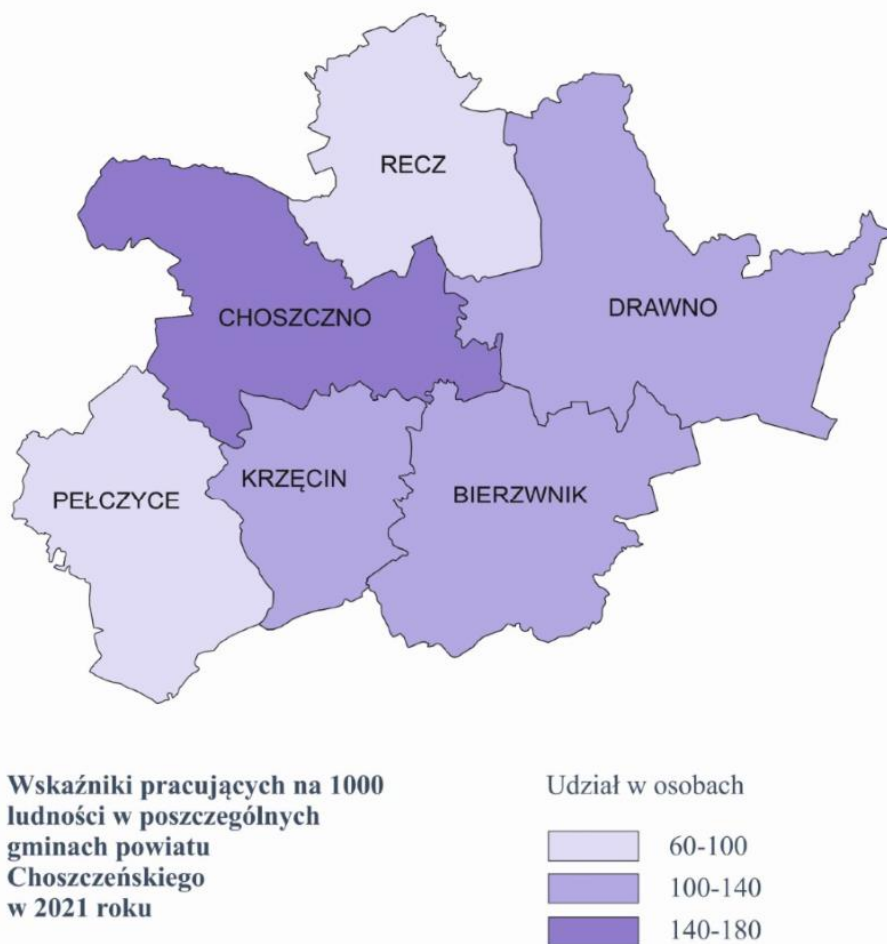
Dane dotyczące wskaźników pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższa tabela oraz mapa.

Tabela 18 Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Gmina	Pracujący na 1000 ludności	Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
Bierzwnik	120	207,5
Choszczno	161	275,9
Drawno	124	211,3
Krzęcin	138	231,7
Pełczyce	62	103,3
Recz	92	153,4
Powiat Choszczeński	128	217,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 7 Wskaźnik liczby pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wyżej podane dane dot. liczby osób pracujących w poszczególnych gminach. Dane nie obejmują z kolei osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony

narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

Bezrobocie

Na rozmiar zjawiska bezrobocia wpływ mają czynniki społeczne, ponieważ jest to zjawisko powstałe w społeczeństwie. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowo powstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego. Według danych GUS, na koniec 2021 roku na terenie gminy Drawno zarejestrowanych było 238 osób bezrobotnych, a w stosunku do roku 2017, liczba ta zmniejszyła się o 98 osób. Na przestrzeni lat 2017 - 2021, od 2017 do 2019 roku występowała tendencja spadkowa, jeśli chodzi o liczbę osób bezrobotnych, natomiast w 2020 roku nastąpił niewielki wzrost tej liczby w stosunku do roku poprzedniego, po czym kolejny spadek w 2021 roku.

Dane dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Drawno w latach 2017 - 2021

Lata	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	W tym do 30 roku życia	W tym powyżej 50 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne
2017	336	196	77	98	203
2018	317	177	76	91	182
2019	293	167	66	100	165
2020	305	158	70	99	190
2021	238	142	44	73	161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak przedstawia powyższa tabela, osoby długotrwale bezrobotne stanowiły w 2021 roku aż 67,65 % ogółu osób zarejestrowanych jako bezrobotni. Osoby do 30 roku życia stanowiły 18,5 % ogółu bezrobotnych, natomiast osoby po 50 roku życia 30,6% ogółu bezrobotnych.

Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku według danych GUS wyniósł na terenie gminy Drawno 8,6 %, co pokazuje zmniejszenie się bezrobocia w stosunku do roku 2017 roku. Zmniejszył się przy tym udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet – o 1,8 % oraz mężczyzn – o 1,2 %. Wartość udziału zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Drawno była w 2021 roku nieznacznie wyższa niż średnia dla powiatu choszczeńskiego – o 0,4 %, przy czym większy w gminie był udział zarejestrowanych kobiet – o 0,8 %, oraz mężczyzn – o 0,3 %.

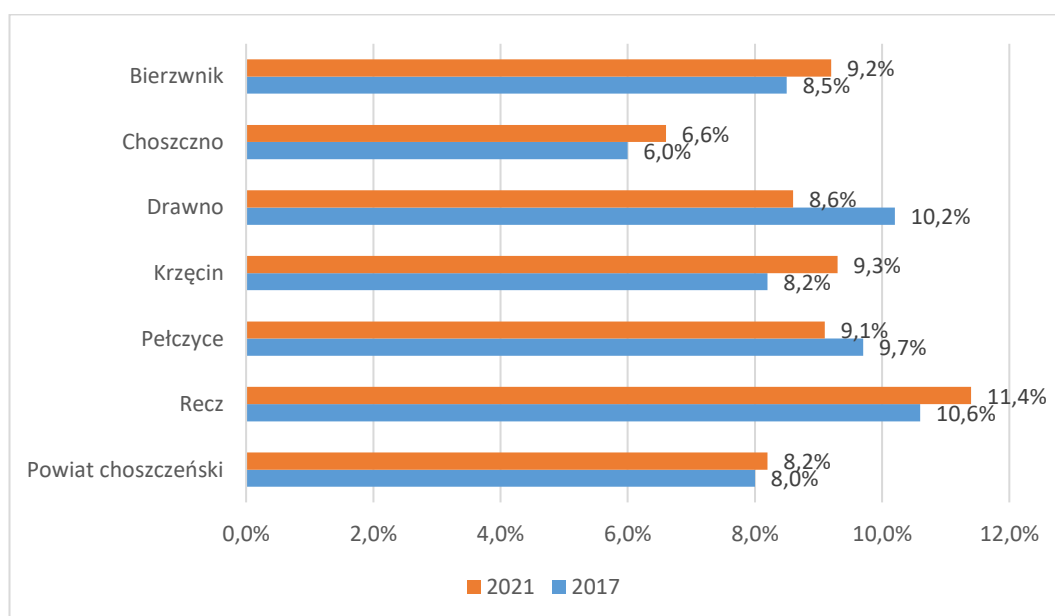
Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Drawno na tle powiatu choszczeńskiego w 2017 i 2021 roku, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 20 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu choszczeńskiego według płci

Jednostka terytorialna	ogółem		kobiety		mężczyźni	
	2017	2021	2017	2021	2017	2021
Gmina Drawno	10,2	8,6	13,5	11,7	7,5	6,3
Powiat choszczeński	8,0	8,2	10,6	10,9	5,8	6,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

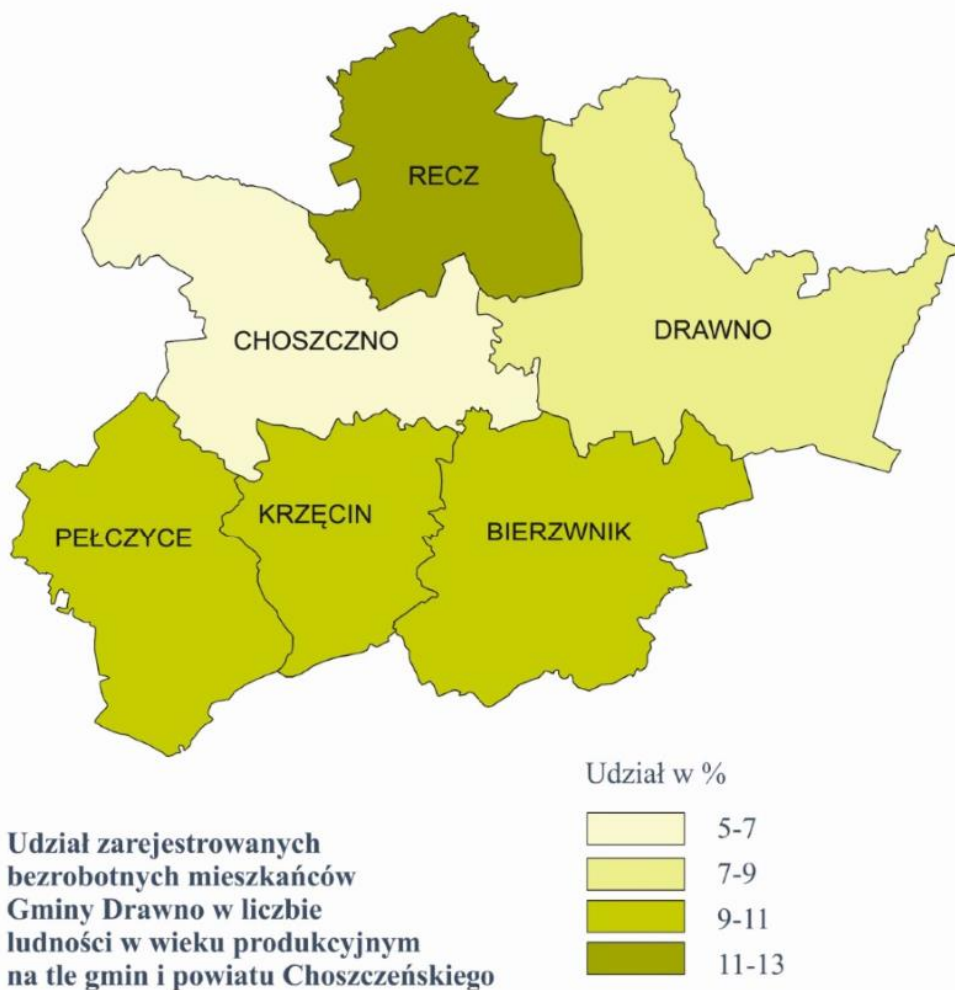
Wykres 12 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu choszczeńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno na tle pozostałych gmin powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 8 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin powiatu choszczeńskiego w 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że na tle pozostałych gmin powiatu choszczeńskiego, gmina Drawno w 2021 roku posiadała drugi najmniejszy odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Ważnym zagadnieniem jest również zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego.

Zmniejszenie bezrobocia wymaga zdecydowanych działań powiatowych urzędów pracy, centrów doradztwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego. Ważne w tej kwestii jest również dopasowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnych pracodawców, co pomoże zniwelować braki wykwalifikowanych pracowników na lokalnym rynku pracy. Teren gminy Drawno znajduje się we właściwości Powiatowego Urzędu Pracy w Choszcźnie.

1.3.2 Przedsiębiorczość i rolnictwo

Przedsiębiorczość

Sytuacja gospodarcza w dużej mierze wiąże się ze zjawiskiem przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość odgrywa kluczową rolę w rozwoju gospodarczym. Prowadzi do poprawy standardów życia, generuje kapitał, podnosi poziom dobrobytu, a także wpływa na zwiększenie zatrudnienia i dochodu narodowego. Stopień rozwoju przedsiębiorczości na danym obszarze wynika przede wszystkim z liczby podmiotów gospodarki narodowej, do których zalicza się osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Podmioty te zobowiązane są do rejestracji w odpowiednim rejestrze, w tym również w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (rejestr REGON), który prowadzi Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.

W ostatnich latach zarówno w gminie Drawno, jak i w innych gminach powiatu choszczeńskiego, obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy na koniec 2021 roku zarejestrowanych było 440 podmioty gospodarki narodowej, co plasuje ją na czwartym miejscu w powiecie choszczeńskim, wyprzedzając gminy Choszczno, Pełczyce i Recz. Od 2017 roku liczba podmiotów gospodarczych w gminie Drawno wzrosła o 53, tj. o 16,40 %, co było drugim najwyższym wynikiem w powiecie, jeśli chodzi o przyrost liczby podmiotów gospodarczych.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w roku 2017 oraz 2021 w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w 2017 i 2021 roku

Gmina	Ogółem*			Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2017	2021	Wzrost/spadek w %	2017	2021	2017	2021
Bierzwnik	364	390	7,14	12	14	352	376
Choszczno	2124	2314	8,95	111	96	2012	2213
Drawno	387	440	16,40	23	22	363	417
Krzęcin	212	243	14,62	7	7	205	236
Pełczyce	533	652	22,33	25	25	507	626
Recz	467	485	3,85	11	11	456	474
Powiat choszczeński	4087	4524	10,69	189	175	3895	4342

* W BDL nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe w zestawieniu nie sumują się na sektor ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Drawno dotyczy głównie sektora prywatnego, w którym liczba podmiotów w latach 2017 – 2021 wzrosła o 54 i wyniosła na koniec 2021 roku 417. Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, zjawisko zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym dotyczy całego powiatu choszczeńskiego, a największe wzrosty, jeśli chodzi o tą liczbę odnotowały: gmina Choszczno (wzrost o 201 podmiotów) oraz gmina Pełczyce (wzrost o 119 podmiotów).

W sektorze prywatnym, w ramach podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, Główny Urząd Statystyczny wyszczególnia osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki handlowe, w tym również spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego, spółdzielnie, fundacje, oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych w gminie Drawno stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, których liczba w 2021 roku wyniosła 315, tj. 75,54 % ogółu podmiotów sektora prywatnego. Ich liczba w stosunku do roku 2017 zwiększyła się o 51 podmiotów, zmniejszyła się natomiast liczba zarejestrowanych na terenie gminy spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (o 3 podmioty), natomiast zwiększyła się liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 1 podmiot).

Dane dotyczące rodzajów podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku przedstawia poniższa tabela

Tabela 22 Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku

Rodzaje podmiotów		2017	2021
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	12	11
	Nieokreślone formy prawne	bd	bd
Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	264	315
	Spółki handlowe	15	11
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5	2
	Spółdzielnie	5	4
	Fundacje	0	0
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	25
	Nieokreślone formy prawne	bd	bd

* W BDL nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe w zestawieniu nie sumują się na sektor ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Najwięcej zarejestrowanych na terenie gminy Drawno podmiotów gospodarczych w 2021 roku, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) wykonywało działalność gospodarczą

według sekcji F - Budownictwo – 83 podmioty (19 % ogółu podmiotów) oraz sekcji S i T – Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 7 podmiotów (11% ogółu podmiotów). Na przestrzeni lat 2017-2021 największy wzrost liczby podmiotów wystąpił w sekcji F – o 27 podmiotów.

Dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowanych na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku

Sekcja PKD	Wyszczególnienie	Ogółem*		Sektor publiczny*		Sektor prywatny*	
		2017	2021	2017	2021	2017	2021
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	35	1	1	38	34
B	Górnictwo i wydobywanie	-	-	-	-	-	-
C	Przetwórstwo przemysłowe	34	37	-	-	34	37
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	-	-	-	-	-	-
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	3	-	1	2	2
F	Budownictwo	56	83	-	-	56	83
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	58	45	-	-	58	45
H	Transport i gospodarka magazynowa	21	22	-	-	21	22
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14	18	-	-	14	18
J	Informacja i komunikacja	3	5	-	-	3	5
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	7	-	-	3	7
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	38	37	6	5	32	32
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15	19	-	-	15	19
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	21	28	-	-	21	28
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	6	3	3	3	3
P	Edukacja	12	14	6	6	6	8
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	17	4	3	8	14

R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	16	3	3	14	13
S, T	Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	35	47	-	-	35	47
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	-	-	-	-	-	-
Razem		387	440	23	22	363	417

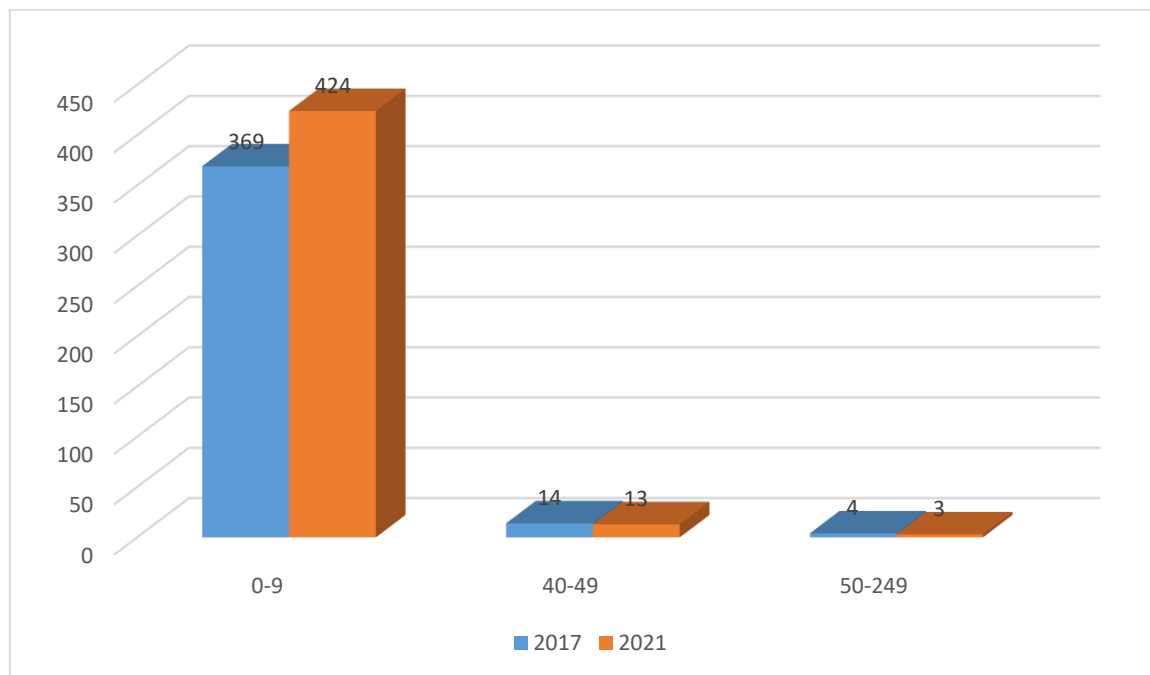
* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Największą część działających na terenie gminy Drawno podmiotów gospodarczych stanowiły w 2021 roku mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób – 424 podmioty, co stanowiło 96 % wszystkich podmiotów. Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba mikroprzedsiębiorstw zwiększyła się o 55, równocześnie zmniejszyła się o 1 - liczba przedsiębiorstw zatrudniających od 40-49 oraz 50 do 249 osób.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości w 2017 oraz 2021 roku na terenie gminy Drawno przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

O pozytywnym rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Drawno w latach 2017-2021 świadczą również dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, opracowane przez Główny Urząd Statystyczny. Analizując poszczególne wskaźniki, które zaprezentowane zostały w poniższej tabeli, można w większości zauważyć ich wzrost, a spadek przy wskaźnikach jednostki dotyczących jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 ludności oraz udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Porównując natomiast wartości wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej dla gminy Drawno z wartościami dla powiatu choszczeńskiego zauważyć można, że są one w większości niższe, co wskazuje że rozwój przedsiębiorczości w gminie przebiega znacznie wolniej niż

w innych gminach powiatu choszczeńskiego, natomiast wyższy jest wskaźnik dla fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców oraz udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej (%).

Wartości wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Drawno i powiatu choszczeńskiego w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Drawno oraz powiatu choszczeńskiego za lata 2017 i 2021

Wskaźnik	Gmina Drawno		Powiat choszczeński	
	2017	2021	2017	2021
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	76	94	84	100
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	117,0	159,8	133,2	170,0
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	7,81	6,83	7,44	8,03
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	52	67	58	73
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	4,68	5,34	4,09	4,53
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON (%)	8,3	4,3	9,0	5,4
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem (%)	68,2	71,6	69,7	72,6
Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej (%)	6,2	5,7	4,9	4,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rolnictwo

W gminie Drawno użytki rolne stanowią ok. 22 % powierzchni ogólnej gminy, natomiast ok. 69 % powierzchni stanowią grunty leśne, co powoduje, że rolnictwo nie jest dominującą gałęzią gospodarki na terenie gminy.

Podstawowych informacji na temat rolnictwa, w tym liczby i powierzchni gospodarstw rolnych, dostarczają przeprowadzane co 10 lat powszechne spisy rolne. Ostatni taki spis przeprowadzony został w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r. Jego podstawowym celem było dostarczenie informacji na potrzeby realizacji Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej, a także i na potrzeby krajowych baz danych. Badaniem zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne), osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Zgodnie z opublikowanymi wstępnymi wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2020, na terenie gminy Drawno w 2020 roku znajdowało się 169 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni - 5 959,18 ha, z czego 5 759,14 ha (96,6 %) stanowiły użytki rolne. Największą część tych gospodarstw stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni użytków rolnych w grupie „1 - 5 ha” – ich liczba wyniosła 67 (39,6 % ogółu gospodarstw rolnych), zajmując przy tym powierzchnię 195,04 ha (3,27 % powierzchni gospodarstw rolnych ogółem).

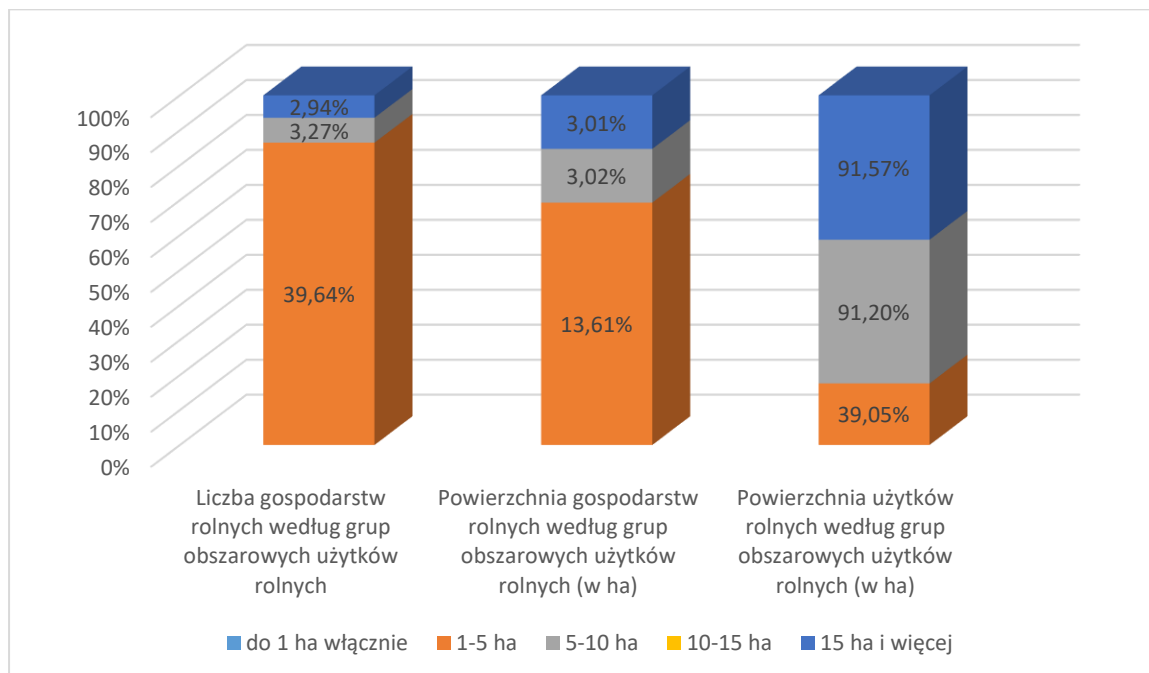
Liczbę gospodarstw rolnych, ich powierzchnię oraz powierzchnię użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw w gminie Drawno, według wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 25 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Drawno

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych	Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w ha)	Powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w ha)
Gospodarstwa rolne ogółem	169	5959,18	5759,14
do 1 ha włącznie	0	0	0
1-5 ha	67	195,04	169,39
5-10 ha	23	180,18	173,17
10-15 ha	0	0	0
15 ha i więcej	66	5435,07	5273,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Wykres 14 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Drawno

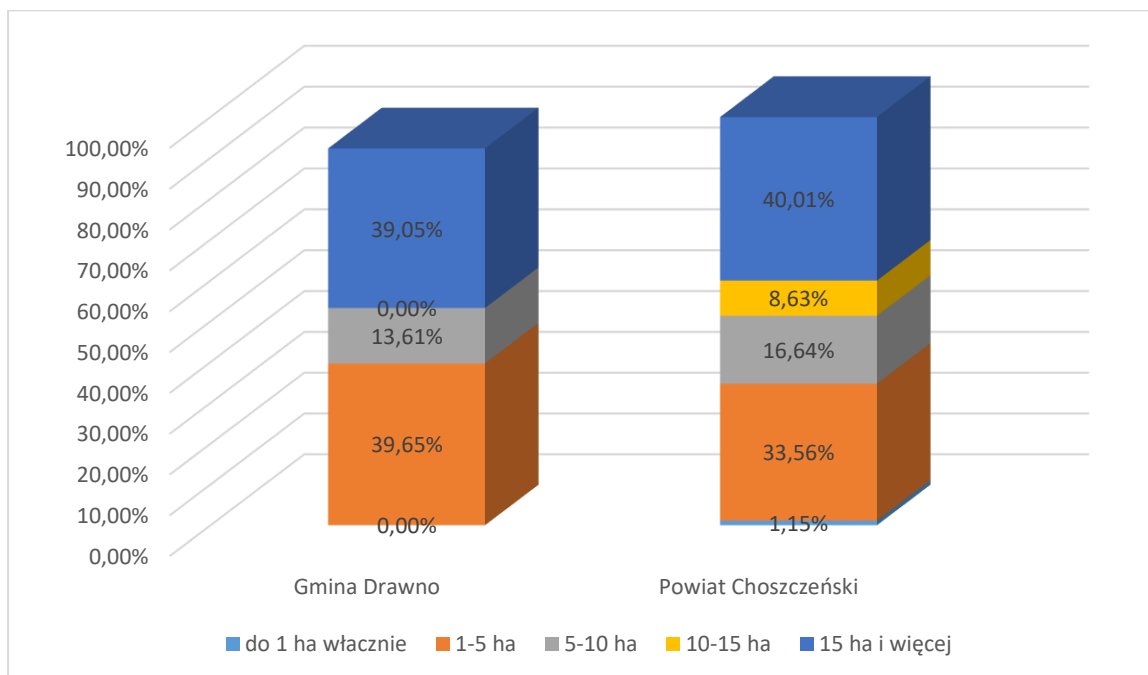
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Liczba gospodarstw rolnych, znajdujących się na terenie gminy Drawno stanowiła 11,43 % liczby gospodarstw rolnych ogółem w powiecie choszczeńskim, natomiast ich powierzchnia – 9,69 % powierzchni gospodarstw ogółem w powiecie. Biorąc pod uwagę liczbę gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych oraz ich powierzchnię, w powiecie jednak największą grupę gospodarstw jak i powierzchni zajmują gospodarstwa rolne w grupie obszarowej „15 ha i więcej”, co świadczy o większym rozdrobieniu gospodarstw rolnych w gminie Drawno niż w pozostałych gminach powiatu choszczeńskiego.

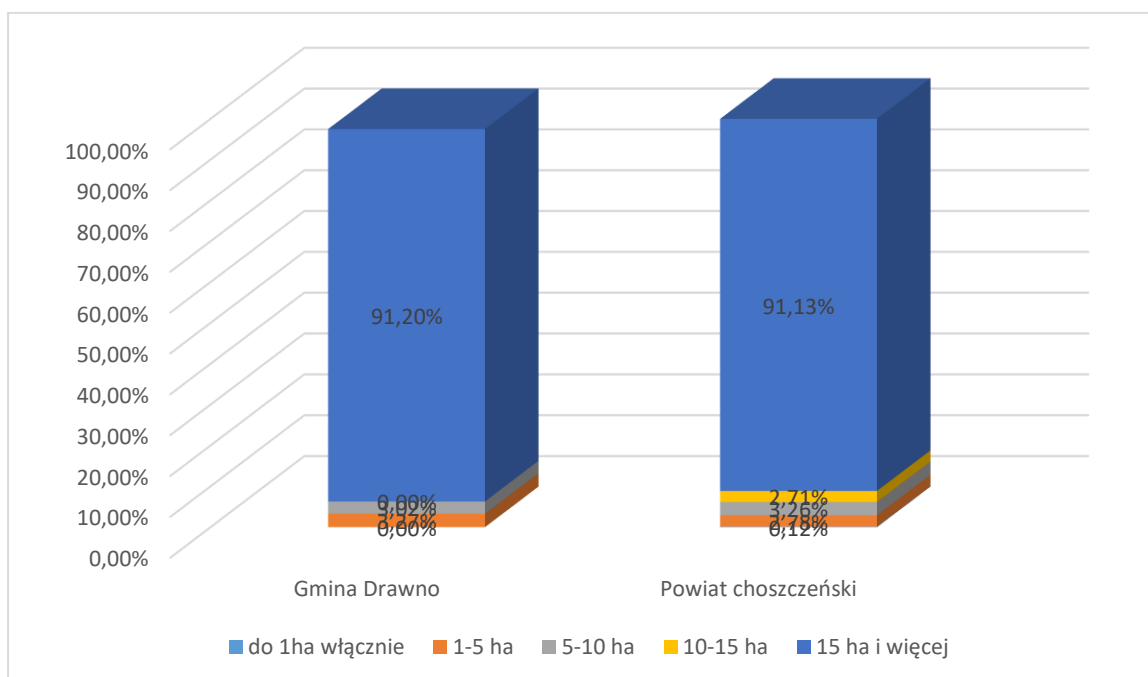
Dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchni według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Drawno oraz w powiecie choszczeńskim, przedstawia poniższy wykres

Wykres 15 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Drawno oraz powiatu choszczeńskiego

Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Średnia powierzchnia gruntów gospodarstw rolnych na terenie gminy Drawno wynosiła 35,26 ha, natomiast średnia powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw – 34,08 ha. Wartości te kształtowały się podobnie jak dla powiatu choszczeńskiego, gdzie wynosiły odpowiednio 41,60 ha i 39,50 ha. W kwestii użytkowania gruntów, użytki rolne stanowiły 96,64 % powierzchni gospodarstw rolnych, znajdujących się na terenie gminy. 96,19 % tych użytków stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze rolnej, tzn. grunty wykorzystywane rolniczo, na których stosowane są zabiegi uprawne i mogą kwalifikować do otrzymania dopłat obszarowych. Pod zasiewami znalazła się z kolei ponad połowa - 55,42 % powierzchni użytków rolnych. Natomiast w strukturze użytkowania gruntów, łąki trwałe, stanowiły 35,85 % powierzchni użytków rolnych ogółem.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących osób w gospodarstwach rolnych, na terenie gminy Drawno pracowało łącznie 237 osób, tj. 5,06 % ogółu mieszkańców gminy, z tego 153 mężczyzn oraz 84 kobiety. Według źródeł dochodów, najczęściej gospodarstw rolnych na terenie gminy utrzymywało się z działalności rolniczej – 159, natomiast najmniej z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą - 30.

Dane dotyczące średniej powierzchni gruntów gospodarstw rolnych i średniej powierzchni użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw, struktury użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne i powierzchni zasiewów wybranych upraw, a także liczby pracujących w gospodarstwach rolnych oraz źródeł dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Drawno, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26 Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych wchodzących w ich skład, struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne, powierzchnia zasiewów wybranych upraw oraz liczba pracujących w gospodarstwach rolnych i źródła dochodów gospodarstw

Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych ogółem (w ha)	
Grunty ogółem	35,26
Użytki rolne ogółem	34,08
Użytkowanie gruntów (w ha)	
Grunty ogółem	5959,18
Użytki rolne ogółem	5759,14
Użytki rolne w dobrej kulturze	5731,86
Pod zasiewami	3181,87
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	98,45
Uprawy trwałe	44,82
Łąki trwałe	2064,69
Pastwiska trwałe	339,83
Pozostałe użytki rolne	27,28
Lasy i grunty leśne	51,30
Pozostałe grunty	148,74
Powierzchnia zasiewów wybranych upraw (w ha)	
Powierzchnia zasiewów ogółem	3181,87
Zboża	2047,64
Ziemniaki	10,06
Warzywa gruntowe	13,00
Pracujący w gospodarstwach rolnych	

Ogółem	237
Mężczyźni	153
Kobiety	84
Gospodarstwa domowe według źródeł dochodów	
Działalność rolnicza	159
Pozarolnicza działalność gospodarcza	30
Praca najemna	60
Emerytura i renta	46
Inne niezarobkowe źródła poza emeryturą i rentą	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

1.3.3 Turystyka

Zadaniem własnym każdej gminy jest podejmowanie działań z zakresu kultury fizycznej i turystyki. Każda gmina ma nie tylko prawo, ale również ustawowy obowiązek utrzymania obiektów turystycznych, rozwijania infrastruktury turystycznej oraz zapewnienia bezpieczeństwa osobom odwiedzającym daną gminę. Na atrakcyjność turystyczną danego obszaru składają się przede wszystkim walory przyrodnicze i kulturalne (antropogeniczne) oraz zagospodarowanie turystyczne, tj. baza noclegowa, gastronomia i dostępność komunikacyjna, uzupełniane przez obiekty społeczno-techniczne, jak np. sklepy i apteki. Na walory przyrodnicze, wpływające na atrakcyjność turystyczną składają się elementy środowiska przyrodniczego, interesujące dla turystów i występujące np. w rezerwach przyrody, parkach krajobrazowych lub też poza tymi formami ochrony przyrody. Walory kulturowe (antropogeniczne) są ściśle związane z działalnością człowieka i przez niego wytworzone, stanowiące przedmiot wartościowy pod względem turystycznym (przedmiot zainteresowania turystów). Walory kulturowe możemy podzielić podobnie jak naturalne np. ze względu na funkcje (i tu też mamy specjalistyczne, kulturowe, historyczne). Zagospodarowanie turystyczne dotyczy przede wszystkim liczby i jakości miejsc noclegowych oraz lokali lub obiektów gastronomicznych, a także sieci drogowej, kolejowej oraz szlaków turystycznych.

Gmina Drawno należy zarówno do najpiękniejszych, najbardziej atrakcyjnych turystycznie, jak i czystych ekologicznie regionów tego obszaru. Natura zadbała o to, aby ta okolica stała się idealnym miejscem do wypoczynku. Znajduje się tu duża liczba czystych jezior i rzek oraz olbrzymie kompleksy leśne zajmujące około 69% powierzchni gminy. Jednym z ciekawszych skarbów gminy jest Drawieński Park Narodowy ze spławną rzeką Drawą. Spływy kajakowe są jedną z atrakcyjniejszych form spędzania wolnego czasu na terenie Gminy Drawno. Rzeka Drawa uchodzi wśród kajakarzy za jeden z najpiękniejszych szlaków wodnych w Polsce. Gmina Drawno oferując turystom świeże powietrze oraz piękne widoki, zachęca również do aktywnego wypoczynku. Poznaniu tych ziem sprzyjają liczne ścieżki piesze, rowerowe, konne.

Jednym z jezior na terenie Gminy Drawno jest Jezioro Dubie leży na Równinie Drawskiej, w powiecie choszczeńskim. Miejscowością nadbrzeżną jest Drawno. Jezioro Dubie, czasem nazywane jeziorem Adamowo, jest jeziorem szczególnym dla całej Puszczy Drawskiej i regionu. Jest to najgłębsze jezioro na całym pojezierzu, gdzie maksymalną głębokość odnotowuje się dla wartości 37 m. Jezioro jest też duże, jego powierzchnia wynosi 110 ha. Jezioro przepływowe. Rzeką wpływającą i wypływającą z jeziora jest Drawa. Jezioro naturalnie podzieliło się na dwie

części - wschodnią i zachodnią. Wschodnia część przylegająca do miasta to spokojny „basen Grażyna”, przez który przepływa Drawa a głębokość nie przekracza 4 m. Druga część, wcięta w obszar leśny, ma o wiele mniej zmacną wodę przez co wydaje się dużo czystsza, a głębokość osiąga tam rekordowe wartości - wspomniane aż 37 m. Przez cały rok, a zwłaszcza w zimę można zaobserwować bardzo liczne stada ptaków tj. krzyżówki czy czernice. Turyści mogą korzystać z walorów jeziora w pełnej krasie. W mieście istnieje wypożyczalnia sprzętu wodnego - od łódek, przez kajaki aż po rowerki wodne. Nadleśnictwo Drawno wyznaczyło na terenie zachodniego brzegu pole biwakowe z plażą i pomostami. Dodatkowo wzdłuż jeziora poprowadzone są szlaki turystyczne.

Obok walorów przyrodniczych, gminę Drawno cechują również duże walory kulturalne (antropogeniczne). W gminie Drawno znajduje się wiele ciekawych zabytków i niezwykłych miejsc zarówno samego Drawna, jak i jego okolic. Na uwagę zasługuje kilka obiektów świadczących o dawnych latach i świetności miasta. Należą do nich m.in. ruiny zamku Wedłów, pamiątki pożydowskie czy zabudowania przemysłowe będące pozostałością po dawnej fabryce terakoty "Etruria", gdzie istniała przemysłowa produkcja krasnali ogrodowych. Wielką atrakcją Drawna są studnie artezyjskie, czyli studnie z samoczynnie wypływającą wodą. Jest to tzw. woda żywa (maim chaim), która jest opisywana w Talmudzie, jako najlepsza dla naszego organizmu. Z ciekawszych zabytków warto wymienić także kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, spichlerz oraz mogiły żołnierzy z I i II Wojny Światowej. W Drawnie mieści się "Muzeum Energetyki", można pospacerować po Placu Zgody, Ogrodowej czy Placu Wolności.

Uzupełnieniem tych walorów przyrodniczych, wspólnie tworząc atrakcyjność turystyczną gminy, jest wspomniane powyżej zagospodarowanie turystyczne, które wiąże się ściśle z pojęciem infrastruktury turystycznej. Podstawowym elementem zagospodarowania turystycznego jest baza noclegowa, która z jednej strony wpływa na rozwój turystyki na danym terenie, a z drugiej umożliwia uprawianie różnych rodzajów turystyki, a tym samym zaspokajaniem potrzeb turystów. Ważna jest w tej kwestii wielkość bazy noclegowej, która świadczy o poziomie rozwoju turystycznego, a tym samym o potencjale turystycznym.

Na terenie gminy Drawno istnieje rozwinięta baza noclegowa – funkcjonują liczne gospodarstwa agroturystyczne, domki letniskowe, pola namiotowe oraz hotele. W ewidencji innych obiektów noclegowych, prowadzonej przez Burmistrza Drawna zarejestrowane są 72 obiekty, a infrastruktura ta rozwinęła się we wszystkich miejscowościach gminy. Z obiektów noclegowych warto wyróżnić, ze względu na dostępne udogodnienia i szeroką ofertę organizacyjną, przede wszystkim:

Drawno – sumaryczna liczba miejsc 756, w tym kwatery agroturystyczne- 54, przyczepy campingowe-29, pole namiotowe-300, kwatery turystyczne/pab-66, domki letniskowe-289, domki holenderskie-18. Dodatkowo -25 miejsc na carawaning.

- Gospodarstwo Agroturystyczne „Kardasówka”
- Ośrodek Wypoczynkowy PŻM Szczecin
- Zakład Usług Wielobranżowych "EMILEX"
- Fajne kajaki - pole namiotowe, usługi transportowo-kajakowe
- "Cichy zakątek" gospodarstwo agroturystyczne
- ALIBI Grzegorz Lisiecki
- „Katarynka” – domki wypoczynkowe
- Stanica Wodna PTTK,
- Pole namiotowe "Rozlewisko"

- Kwatera agroturystyczna „Rancho u Górala”
- Miejsce odpoczynku „Harcówka Drawno” – 40 miejsc
- oraz Usługi transportowe i kajakowe, noclegi

Barnimie - sumaryczna ilość miejsc 45, w tym kwatera agroturystyczna-41, kwatera krótkiego zakwaterowania-4.

- Agroturystyka "Świetlik"
- Kwatera agroturystyczna „Bohdanka”
- Kwatera krótkiego zakwaterowania PHU „IKA”
- oraz Kwatera agroturystyczna, usługi transportowo-kajakowe

Borowiec – 25 miejsc.

- Kwatera Myśliwska w Borowcu

Dominikowo - sumaryczna ilość miejsc 353, w tym pole namiotowe-200, domki letniskowe-123, kwatera agroturystyczna-14, pokoje gościnne-16.

- Pole namiotowe
- Domki letniskowe
- Domek letniskowy „Koskar”
- Ośrodek Wypoczynkowy ENERGOPOL
- oraz Kwatera agroturystyczna, usługi transportowo-kajakowe

Drawnik – 20 miejsc.

- „Drawnik nad Drawą” baza noclegowa

Podlesie – 7 miejsc.

- Gospodarstwo agroturystyczne

Rościn - sumaryczna ilość miejsc 122, w tym kwatera agroturystyczna-7, domki letniskowe-15, pole namiotowe-100.

- Obiekt noclegowo turystyczny
- Pole biwakowe Gościn nad Drawą

Zatom - Sumaryczna ilość miejsc 111, w tym kwatera agroturystyczna-111.

- Gospodarstwo agroturystyczne „Gościniec”
- Kwatera agroturystyczna „Pod kasztanami”
- Agroturystyka "Pyrlandia"
- Kwatera agroturystyczna „Binduga”
- Kwatera agroturystyczna „Potrawy znad Drawy”
- Oraz kwatery agroturystyczne

Miejsca biwakowania - Drawieński Park Narodowy (gmina Drawno, Gmina Dobiegniew) 650 miejsc, oraz Nadleśnictwo Drawno 360 miejsc.

- Drawnik (pojemność turystyczna 50 osób/dobę), sposób udostępnienia: cały rok, całą dobę
- Barnimie (60 osób/dobę), sposób udostępnienia: cały rok, całą dobę
- Bogdanka (200 osób/dobę), sposób udostępnienia: cały rok, całą dobę
- Sitnica (80 osób/dobę), sposób udostępnienia: cały rok, całą dobę
- Pstrąg (200 osób/dobę), sposób udostępnienia: cały rok, całą dobę
- Kamienna (60 osób/dobę), sposób udostępnienia: cały rok, całą dobę
- Prostynia (60 osób/dobę),
- Drewniany Most (30 osób/dobę),
- J. Piaseczno (30 osób/dobę),
- Dominikowo - Rybacka Chata (240 osób/dobę)

Piękne i dzikie tereny gminy Drawno, a także zdrowy klimat i czystość środowiska naturalnego stale przyciągają turystów z różnych części kraju, pragnących wypocząć w bezpośrednim kontakcie z naturą. Na terenie gminy znajduje się wiele tras, na których można uprawiać turystykę pieszą, rowerową i konną oraz spędzać czas rekreacyjnie

Mapa 9 Przebieg szlaków pieszych na terenie gminy Drawno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.turystykawgminie.pl/mapa/drawno/>

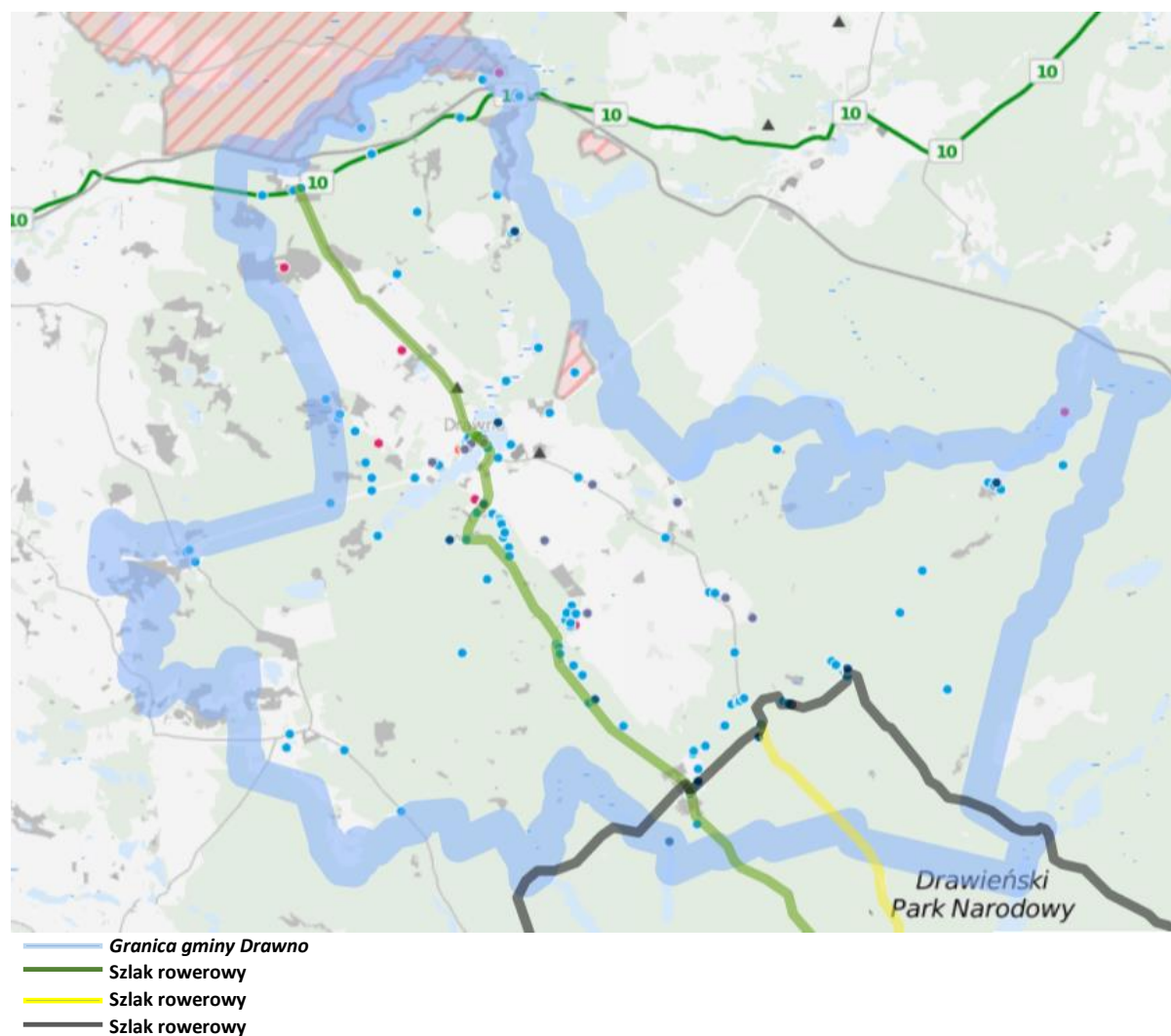
Szlaki piesze są najlepszym sposobem na poznanie bogactwa przyrody gminy Drawno. Trasy znakowanych szlaków turystyki pieszej, prowadzą przez ciekawe zakątki i rezerваты, poznając przy tym wioski, w których rozpoczynają się szlaki. Pozwala to na dowolne wybieranie i zmianę trasy wycieczki podczas jej trwania. Łączna długość szlaków na terenie DPN i jego otoczenia wynosi 77 km.

- P1. Stare Osieczno - Podszkle - Głusko
Szlak stanowi dojście do położonego w głębi parku narodowego Głuska. Wiedzie wzdłuż rzeki Drawy i Płocicznej. Na trasie ładne punkty widokowe i elektrownia wodna Kamienna - unikatowy zabytek techniki. Dla rowerzystów dość łatwy.
- P2. Głusko - Moczele - Zatom
Znaki czerwone 16,1 km.
Szlak biegnie wzdłuż zachodniego brzegu Drawy, przez jedne z najatrakcyjniejszych partii leśnych Puszczy Drawskiej. Na trasie piękne krajobrazy nadrzeczne, ładne lasy bukowe, pomnikowe drzewa i olbrzymi głaz tkwiący w wodach Drawy. Dla rowerzystów szlak dość łatwy, za wyjątkiem kilku krótkich odcinków.
- P3. Zatom - Barnimie – Drawno
Znaki czerwone 14,3 km.
Szlak wiedzie wzdłuż Drawy, przez wspaniałe lasy. Na trasie piękne widoki nadrzeczne, a także ciekawe zabytki w Barnimiu i Drawnie. Dla rowerzystów szlak dość łatwy, z wyjątkiem jednego odcinka, który można ominąć.
- P6. Zatom - Jażwiny - Nowa Korytnica
Znaki zielone 16,7 km.
Szlak wiedzie początkowo krótki odcinek w leśno - polnym krajobrazie otoczenia doliny Drawy, a następnie wzdłuż jej dopływu Korytnicy, przez zwarte lasy. Na trasie spotkamy odludne uroczyska i malownicze widoki nadrzeczne.
- P6a. Nowa Korytnica - Krępa Krajeńska
Bez znaków, projektowane przedłużenie szlaku zielonego 7,6 km.
Praktyczne dojście z Nowej Korytnicy do stacji kolejowej, malowniczy krajobraz leśno-jeziorny. Dla rowerzystów szlak łatwy.
- P8. Nowa Korytnica - Dominikowo - Drawno
Znaki niebieskie, 18,8 km.
Szlak prowadzi wzdłuż rynny malowniczych, śródleśnych jezior Dominikowskich. Na trasie spotkamy wspaniałe widoki nadjeziorne i godny obejrzenia kościół w Dominikowie. Dla rowerzystów szlak w większości dość łatwy, ale z trudnymi fragmentami.
- P9. Drawno - Roścín - Prostynia
Znaki niebieskie, 14,4 km.
Szlak wiedzie wzdłuż doliny Drawy, płynącej tu wśród rozległych łąk, na obrzeżu pofałdowanego terenu leśnego. Na trasie piękne widoki i interesująca miejscowość Prostynia. Dla rowerzystów szlak dość łatwy.
- P 10. Dookoła jezior drawieńskich
Znaki żółte, 13,8 km (5,6 + 8,2 km).
Szlak okręży o kształcie ósemki, prowadzący wokół jezior nad którymi leży Drawno: Grażyna od pn.- wsch. i Dubie od pd.- zach. Bardzo dobra trasa na dwie krótkie wycieczki z Drawna. Po drodze ładne widoki nadjeziorne, pola, łąki i lasy. Dla rowerzystów odcinek wokół jez. Grażyna łatwy, natomiast wokół jez. Adamowo częściowo niedostępny.

Przez teren gminy Drawno przebiega wiele tras rowerowych, lub znajduje się na tym terenie wiele miejsc umożliwiających wędrowki rowerowe. Poprowadzone są szlaki do uprawiania turystyki rowerowej. Wyznaczono ścieżkę rowerową dookoła jezior drawieńskich, szlak okrężny w kształcie ósemki, prowadzący wokół jezior, nad którymi leży Drawno. Bardzo dobra trasa na dwie krótkie wycieczki. Trasy te przebiegają drogami leśnymi, drogami gruntowymi pośród pól uprawnych oraz drogami asfaltowymi.

Przebieg szlaków rowerowych przedstawia poniższa mapa

Mapa 10 Przebieg szlaków rowerowych na terenie gminy Drawno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.turystykawgminie.pl/mapa/drawno/>

W gminie Drawno są następujące trasy rowerowe :

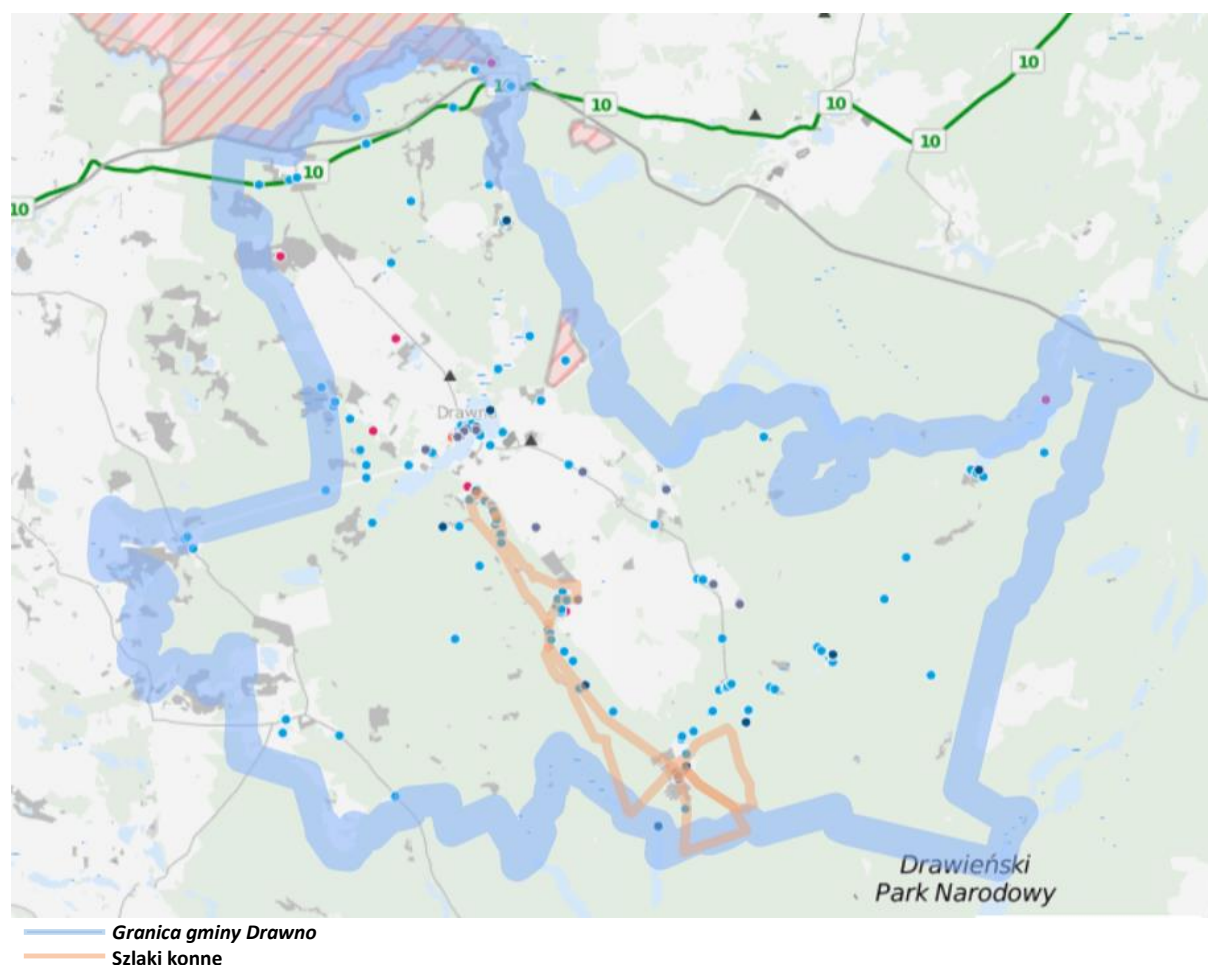
- R1. Droga Radęcińska
(Drawno-Zatom-Radęcin-Lipinka)
Stara droga w XIX w. przebudowana na trakt pocztowy. Obecnie asfaltowo-brukowa

szosa z regularną komunikacją autobusową, stanowiąca fragment drogi z Drawna do Dobiegniewa.

- R2. Droga Głuska
(Bogdanka — Głusko — Stare Osieczno)
Stara droga leśna, obecnie wąska, asfaltowa lecz dziurawa szosa, doprowadzająca z Drawna w centralne partie parku narodowego.
- R3. Droga Solna
(Zółwino- Drawno- Zatom- Moczele- Stare Osieczno)
Średniowieczny trakt handlowy, którym wożono ponoć sól z Kołobrzegu do Wielkopolski, dał nazwę gruntowo - brukowej drodze prowadzącej równoległe do prawego brzegu Drawy.
- R7. Droga Marchijska
(Brzeziny - Drawno - Kalisz Pomorski)
Na odcinku do Drawna droga leśna, dalej wygodna asfaltowa szosa, przecina opisywany teren po linii jednego z wariantów historycznej drogi prowadzącej z Nowej Marchii w głąb państwa krzyżackiego.

Ciekawą formą turystyki są również wędrowki konne pośród wiejskich krajobrazów pól uprawnych, kompleksów leśnych oraz cieków wodnych. Przebieg szlaku przedstawia poniższa mapa.

Mapa 11 Przebieg szlaku konnego na terenie gminy Drawno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.turystykawqminie.pl/mapa/drawno/>

Wycieczki i przejażdżki wyznaczonymi szlakami konnymi to niecodzienne spotkania z naturą - lasami, łąkami i jeziorami. W tym celu poprowadzono trzy szlaki:

- Szlak konny „Zatom” składa się z dwóch pętli, liczących po 7,1 km i 7,4 km każda. Swój początek i koniec mają we wsi Zatom. Szlak biegnie przez lasy DPN-u, kilkakrotnie zbliżając się do rzeki Drawy i częściowo drogami publicznymi.
- Szlak konny „Drawnik - Zatom” złożony również z dwóch pętli o łącznej długości 25 km swój początek i koniec ma na przystani wodnej „Drawnik”, następnie biegnie przez Barnimie do Zatomia, gdzie łączy z się ze szlakiem konnym „Zatom”.
- Szlak konny „Drawno - Roścín” przebiega w północnej części gminy Drawno i wiedzie przez bardzo atrakcyjne i urozmaicone kompleksy leśne, wzdłuż brzegów rzeki Drawy, dwukrotnie przekraczając jej nurt.

Jeśli chodzi o turystykę wodną, duży potencjał do jej uprawiania posiada występująca na terenie gminy Drawno, rzeka Drawa na której istnieją szlaki wodne i trasy kajakowe. Spływy kajakowe to jeden z najmodniejszych i najatrakcyjniejszych sposobów spędzenia aktywnie wolnego czasu. Prawie 58 kilometrowy odcinek Drawy (teren gminy i Drawieńskiego Parku Narodowego) jest udostępniany w terminie od 1 lipca do 15 marca:

- Odcinek 1: Drawy w granicach gminy, od Prostyni do Drawna jest dostępny przez cały rok, jest łatwy ma 13 km.
- Odcinek 2: Drawno - biwak „Barnimie”, odcinek trudny, 8,7 km.
- Odcinek 3: Biwak „Barnimie” — biwak „Bogdanka”, odcinek trudny, 8,4 km.
- Odcinek 4: Biwak „Bogdanka”- biwak „Sitnica”, odcinek dość łatwy, tylko krótkie fragmenty trudniejsze, 7,1 km.
- Odcinek 5: Biwak „Sitnica” - biwak „Pstrąg”, odcinek łatwy, 5,3 km.
- Odcinek 6: Biwak „Pstrąg” - biwak „Kamienna”, odcinek łatwy, 5,3 km.
- Odcinek 7: Biwak „Kamienna” - Stare Osieczno, odcinek bardzo łatwy, 3,4km.

W kwestii zagospodarowania turystycznego, istotną kwestią wpływającą na potencjał turystyczny danego obszaru są występujące na jego terenie atrakcje turystyczne. Okolice Drawna również kryją w sobie wiele tajemnic, które warto odkryć w trakcie pobytu w gminie. Niewątpliwie tutejsze pałace, dwory, tchną duchem dawnych zwyczajów dworskich i tradycji ludowych, a interesujące świątynie znajdziemy w większości z okolicznych miejscowości.

W Drawnie znajdują się Ruiny Zamku Wedłów. Wedlowie wykorzystując pozostałe po grodzisku wzniesienie postawili Zamek. Zamek ten chroniony był z jednej strony przez jezioro, strome zbocze oraz suchą fosę. W pierwszej połowie XV wieku władanie nad Zamkiem przejęli Krzyżacy, a w latach 1433 – 1436 Zamek znalazł się w rękach wojsk polskich. W końcówce XV wieku zamek został przebudowany na styl renesansowy. Został on zniszczony podczas wojen szwedzkich w XVII wieku. Do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie ruiny murów przyziemia.

Drawieński Park Narodowy jest jednym z 23 parków w Polsce. Utworzony został 1 maja 1990r. DPN położony jest na Równinie Drawskiej i obejmuje centralną część Puszczy Drawskiej. Walorem jego jest nie tylko bogata i różnorodna fauna i flora, ale również liczne obiekty zabytkowej infrastruktury lub ich ślady. Drogi brukowe, bindugi, pozostałości obiektów przemysłowych, cmentarze, budowle i rozwiązania hydrotechniczne, resztki osad, zabytkowe budownictwo.

Kolejną atrakcją wartą zobaczenia są fragmenty murów obronnych. Do miasta wjechać można było trzema bramami; od strony Choszczna - Kamienną lub inaczej zwaną Młyńską, od

Żółwina - Nową, a od strony Kalisza Pomorskiego tzw. Bramą Polską, która poprzez wąską drogę miała bezpośrednie połączenie z zamkiem. Istniała również tzw. Brama Wodna, ułatwiała ona mieszkańcom łatwy dostęp do korzystania z zasobów jeziora.

„Plac Zgody”, malownicze miejsce, z którym wiąże się ciekawa historia miasta jest kolejnym punktem atrakcji w gminie Drawno. Powstał dzięki murom obronnym. Ludność słowiańska zamieszkiwała w Drawnie tereny nad brzegiem jeziora między tzw. Bramą Polską a Placem Zgody. Podczas budowy muru, który przebiegał przez te miejsce, wszyscy mieszkańcy zostali wysiedleni na leżące obok tereny. Z czasem mieszkańcy odbudowali swoje domostwa, tak aby razem tworzyły okrąg na placu, który z biegiem czasu zmienił kształt na czworokąt.

Wartą uwagi jest również „Ulica Ogrodowa”, która do dziś wyróżnia się specyficzną zabudową. Przed wiekami stanowiła tzw. „Rów” miejsce na zewnątrz murów obronnych zamieszkałe przez ludność, która ze względów materialnych nie mogła zamieszkać wewnątrz murów.

W Drawnie znajduje się Gotycki kościół godny uwagi - „Kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy” jest świątynią jedno-nawową, zbudowaną z cegły i kamienia na planie krzyża łacińskiego. Obecna bryła kościoła ukształtowała się po odbudowie ze zniszczeń wywołanych pożarem z 1690r. oraz po wybudowaniu w XIX w. wieży.

Na terenie gminy Drawno znajduje się wiele atrakcji turystycznych, do których zaliczyć można również:

- Zabudowa młyńska
- Pamiątki pożydowskie
- mogiły
- Spichlerz
- Muzeum Energetyki
- budynek fabryki papieru w Bogdance
- Kościół romański w Dominikowie
- Gotycki kościół z kamienia polnego w Barnimie
- Domek Myśliwski w Borowcu
- Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny z 1756r. w Brzezinach
- Pałac Myśliwski w Niemieńsku
- Ruiny Pałacu w Konotopiu.

Turystyka ma kluczowy wpływ na rozwój gospodarczy gminy Drawno, przede wszystkim ze względu na wspomniane już walory przyrodnicze i krajobrazowe, wynikające z położenia geograficznego. Występujące na tym terenie produkty turystyczne z roku na rok przyciągają coraz więcej turystów z różnych części kraju oraz z zagranicy, co ma znaczący wpływ na dochody zarówno gminy, jak i dla jej mieszkańców, przede wszystkim właścicieli obiektów noclegowych, sklepów spożywczych oraz lokalnych przedsiębiorców. Tworzone są nowe miejsca pracy oraz lepsze perspektywy dla ludzi młodych, których można zatrzymać na terenie gminy.

1.3.4 Gospodarka finansowa

Jednym z kluczowych czynników, które warunkują rozwój lokalny i regionalny są zasoby finansowe danej jednostki samorządu terytorialnego. Gospodarka finansowa tych jednostek realizowana jest w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.), określającą m. in. zakres, zasady oraz tryb planowania, uchwalania i wykonywania budżetów tych jednostek. Zgodnie z uchwałą budżetową, określone są planowane dochody i wydatki danej jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym, których kwoty wyszczególnia się w układzie działań klasyfikacji budżetowej.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, w ramach dochodów wyróżnia się dochody bieżące, które definiowane są jako dochody niebędące dochodami majątkowymi, które z kolei obejmują dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Podobnie przedstawia się kwestia wydatków budżetowych, które również dzielą się na wydatki bieżące, niebędące wydatkami majątkowymi oraz wydatki majątkowe, którymi są inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym również programy finansowane z udziałem środków zewnętrznych, zakup i objęcie akcji i udziałów, a także wniesienie udziałów do spółek prawa handlowego. Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego określana jest mianem nadwyżki budżetu lub deficytu budżetu.

Potencjał zasobów finansowych gminy Drawno według danych GUS z 2021 roku, wynosił 29 200 618,46 zł, a w stosunku do roku 2017, wysokość dochodów na terenie gminy zwiększyła się o 6 699 340,70 zł, tj. o 29,77 %. Jeśli chodzi o wydatki, ich wysokość w 2021 roku wyniosła 30 392 624,76 zł, wskutek czego deficyt budżetowy wyniósł -1 192 006,30 zł. W stosunku do roku 2017, wysokość wydatków gminy zwiększyła się o 9 168 380,82 zł, tj. o 43,20 %.

Realizację budżetu w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Realizacja budżetu gminy Drawno na przestrzeni lat 2017-2021 w zł

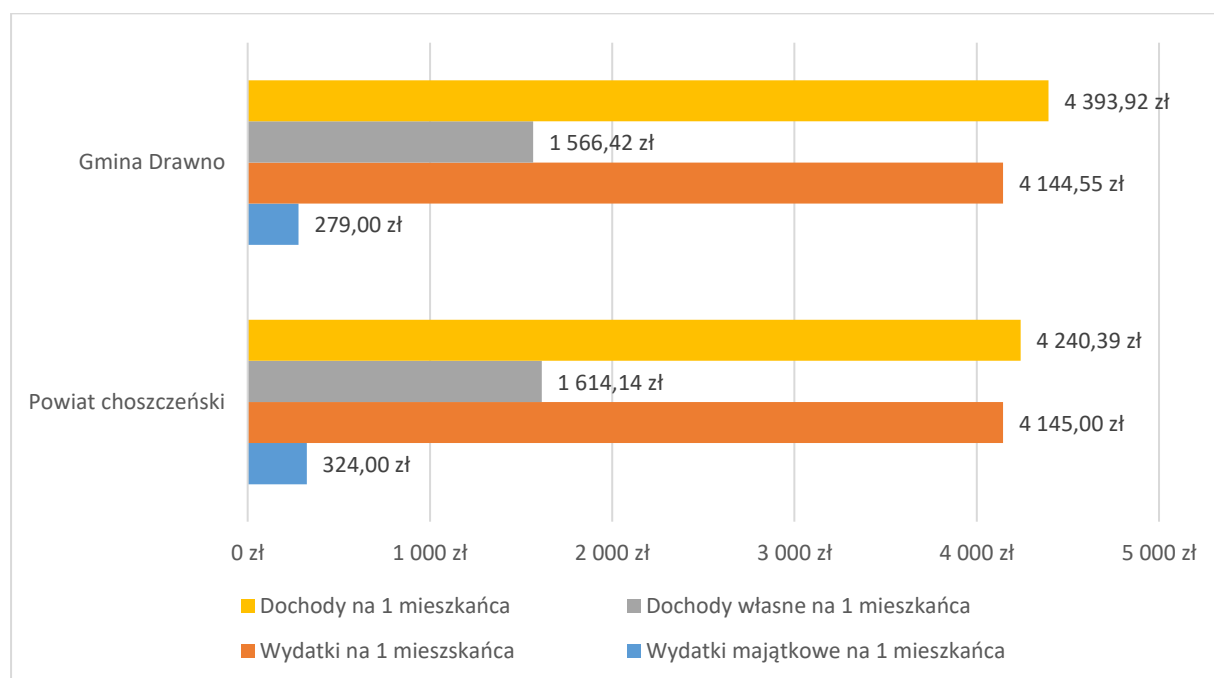
Rodzaj	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody	22 501 277,76	24 671 975,58	25 414 919,53	29 341 286,16	29 200 618,46
Wydatki	21 224 243,94	25 761 442,71	26 554 891,62	27 147 936,08	30 392 624,76
Nadwyżka/ deficyt	+1 277 033,82	-1 089 467,13	-1 139 972,09	+2 193 350,08	-1 192 006,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

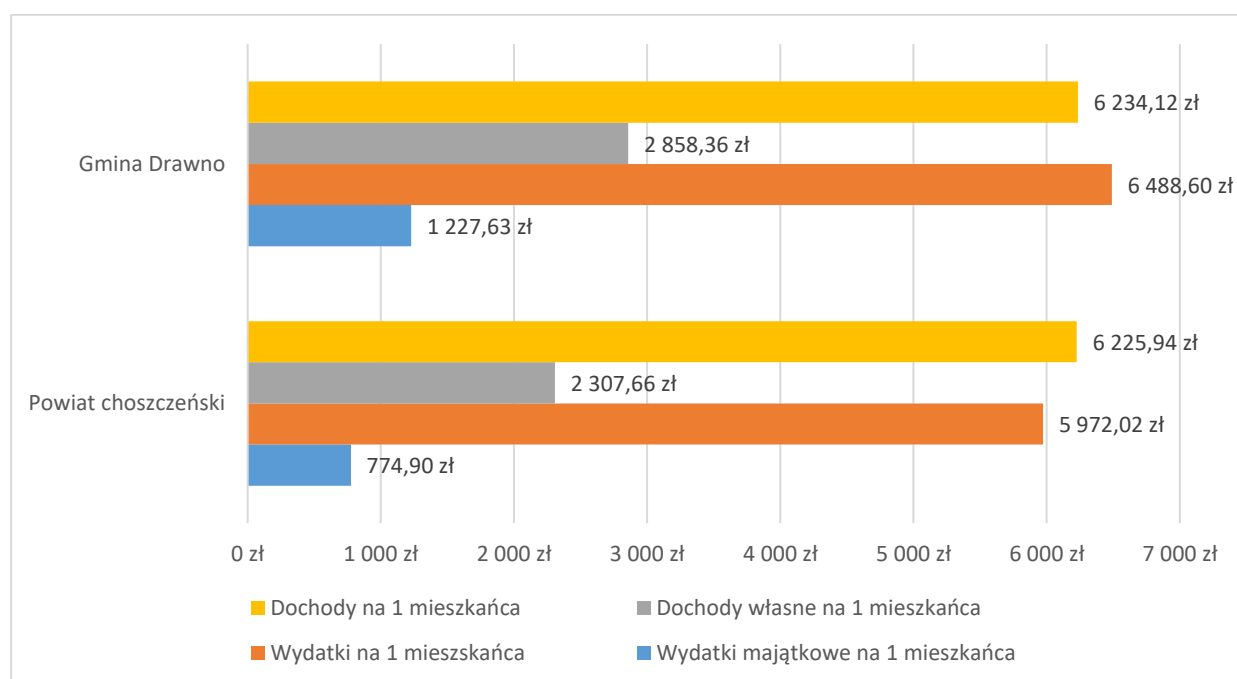
Duże znaczenie w analizie sytuacji finansowej poszczególnych gmin mają wskaźniki dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca. Wysokość dochodów na 1 mieszkańca w gminie Drawno według danych z 2021 roku wyniosła 6 234,12 zł, w tym dochodów własnych – 2 858,36 zł, z kolei wysokość wydatków na 1 mieszkańca wyniosła 6 488,60 zł, w tym wydatków majątkowych – 1 227,63 zł. Porównując te dane z danymi dla powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, można zauważyć, że dochody na 1 mieszkańca w gminie są wyższe, niż średnia dla powiatu, oraz wydatki na 1 mieszkańca są wyższe. W stosunku do roku 2017, wysokość wskaźników w 2021 roku wzrosła zarówno w gminie, jak i w powiecie, co ma związek ze wzrostem dochodów oraz wydatków gmin na przestrzeni ostatnich lat, ale również i wskutek zmniejszającej się liczby mieszkańców. Dane te zobrazowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 16 Dochody na 1 mieszkańca oraz wydatki na 1 mieszkańca w 2017 i 2021 w gminie Drawno oraz powiecie choszczeńskim

2017

2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

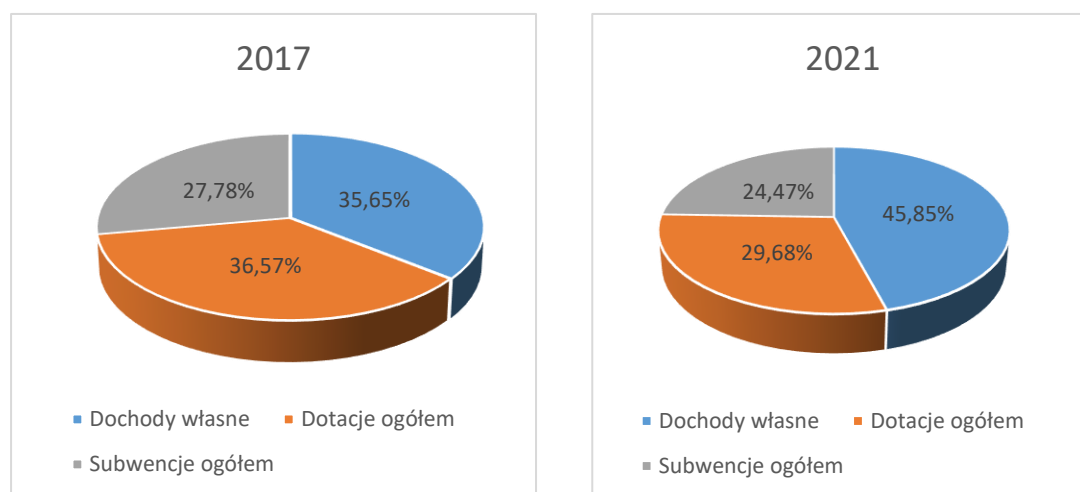
W strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego, wyróżnia się dochody własne, dotacje ogółem oraz subwencję ogólną. Źródłami dochodów własnych są przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych, a także udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych. Dotacje ogółem

obejmują m. in. dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych przez ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych oraz dotacje i płatności budżetu środków europejskich, a także dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych ze środków europejskich oraz innych środków zagranicznych. Z kolei subwencja oświatowa to świadczenie pieniężne z budżetu państwa, obejmujące części: oświatową, wyrównawczą, równoważącą oraz regionalną i rekompensującą.

Według danych GUS z 2021 roku, największą część dochodów gminy Drawno stanowiła dochody własne – 45,85 % ogółu dochodów, natomiast najmniejszą część – subwencje ogółem, tj. 24,47 % dochodów ogółem. W tej kwestii nastąpiła zmiana w stosunku do roku 2017, gdzie największą część dochodów budżetu stanowiły dotacje – 36,57 %, natomiast najmniejszą również subwencje – 27,78 %.

Dane dotyczące struktury dochodów budżetu gminy Drawno w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17 Struktura dochodów budżetu gminy Drawno w roku 2017 i 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wspomniano już wcześniej, dochody budżetu dzieli się na dochody bieżące i dochody majątkowe. Największą część dochodów gmin stanowią dochody bieżące, których wysokość znacznie wzrosła na przestrzeni ostatnich lat. Wzrost w tym czasie dotyczył również dochodów majątkowych, które obejmowały przede wszystkim środki na inwestycje. W 2021 roku, w gminie Drawno wysokość dochodów majątkowych wyniosła 3 324 851,14 zł, co stanowiło 11,39 % dochodów ogółem, natomiast w 2017 roku ich wysokość kształtowała się na poziomie 1 548 449,15 zł, co stanowiło 6,68 % dochodów ogółem. Największą część dochodów majątkowych, stanowiły dotacje oraz środki przeznaczone na inwestycje, których źródłem były środki zewnętrzne z budżetu państwa w ramach różnego rodzaju programów rządowych, w tym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, a także środki pochodzące z funduszy europejskich.

Wysokość dochodów majątkowych, w tym wysokość dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje oraz wpływów ze sprzedaży składników majątkowych w gminie Drawno w latach 2017 - 2021 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28 Kształtowanie się dochodów majątkowych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Rodzaj	2017	2018	2019	2020	2021
Dotacje oraz środki przeznaczone na inwestycje w zł	1 398 949,15	-	-	-	3 324 038,14
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w zł	149 500,00	-	-	-	813,00
Dochody majątkowe ogółem w zł	1 548 449,15	2 582 586,70	2 356 413,11	3 296 372,77	3 324 851,14
% dochodów ogółem	6,68 %	10,47 %	9,27 %	11,23 %	11,39 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Podobnie jak w przypadku dochodów, obok wydatków bieżących ważną rolę w kształtowaniu budżetu pełnią wydatki majątkowe, które obejmują wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne. Realizacja inwestycji przez gminę stanowi główny element jej rozwoju, wyrażany przede wszystkim poprzez wzrost konkurencyjności i zaspokajanie potrzeb społeczeństwa. Wydatki inwestycyjne w tym kontekście mają zasadnicze znaczenie, wpływają one w istotny sposób zarówno na skalę, jak i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych, zalicza się je do najbardziej efektywnych narzędzi wpływania na rozwój regionalny. W swej istocie wydatki inwestycyjne umożliwiają oddziaływanie na skuteczność wypełniania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioskować można, że niezbędność realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

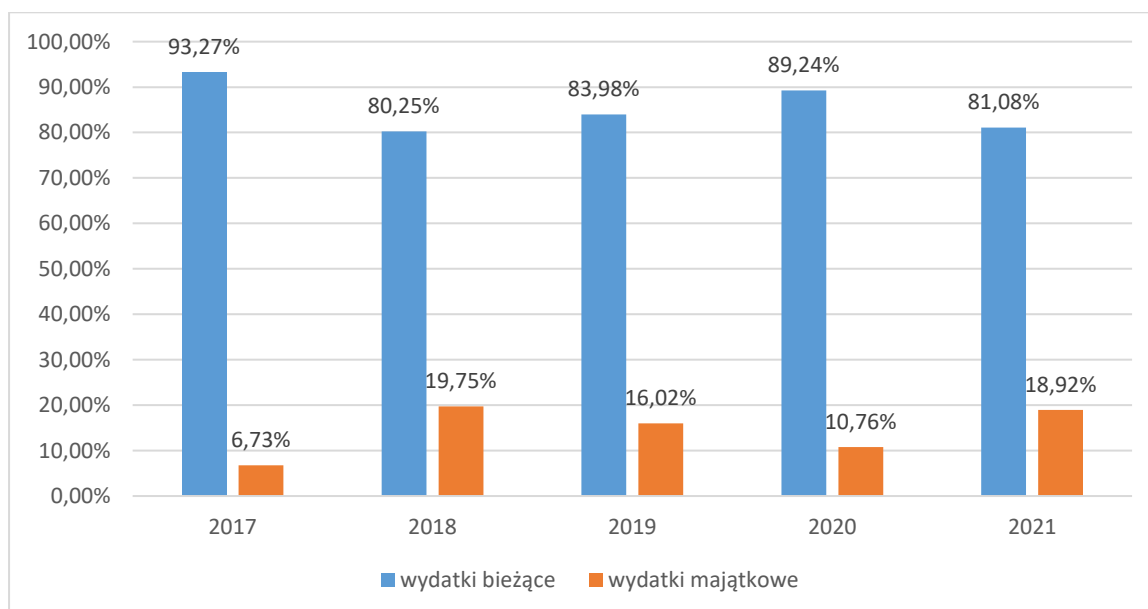
W 2021 roku, w gminie Drawno wysokość wydatków majątkowych wyniosła 5 750 218,52 zł, stanowiąc 18,92 % wydatków ogółem. Poziom wydatków majątkowych (inwestycyjnych) i ich udział w całkowitych wydatkach budżetowych, po wzroście w 2018 roku w stosunku do roku poprzedniego, kiedy to osiągnął rekordową wartość 19,75 %, wykazywał następnie tendencję spadkową, wynosząc w 2021 roku 18,92 %.

Tabela 29 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Rok	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki majątkowe (w zł)	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %)
2017	21 224 243,94	1 429 266,69	6,73 %
2018	25 761 442,71	5 087 109,56	19,75 %
2019	26 554 891,62	4 254 563,12	16,02 %
2020	27 147 936,08	2 921 100,11	10,76 %
2021	30 392 624,76	5 750 218,52	18,92 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 18 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

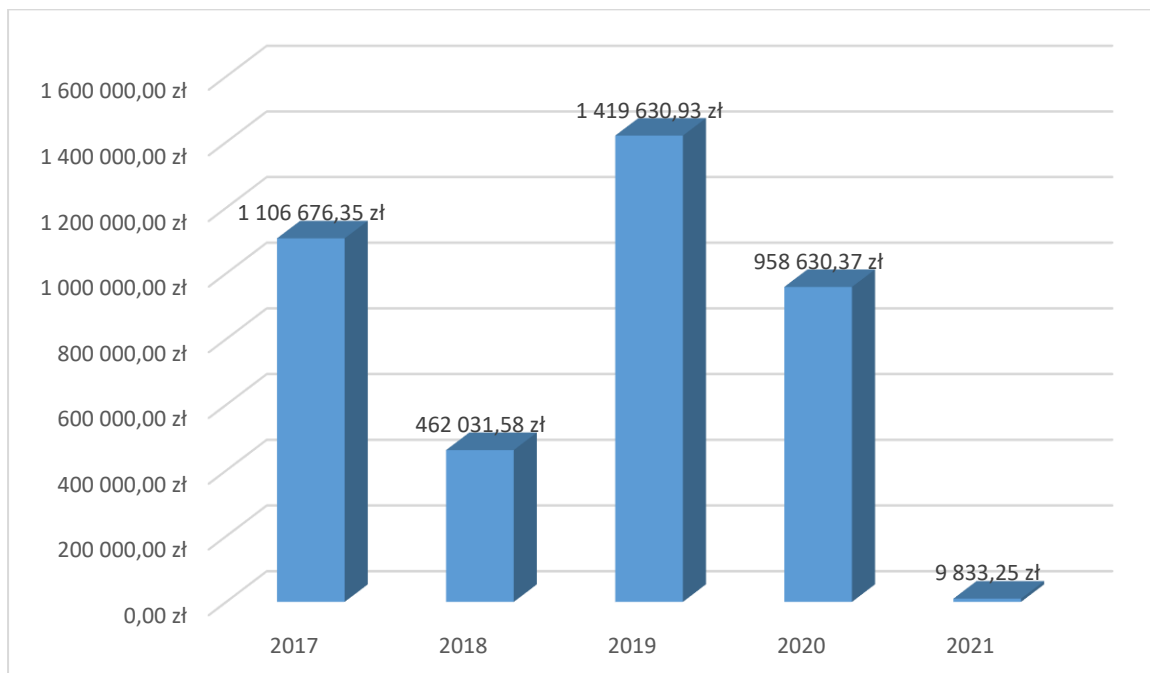

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym elementem budżetu są przekazywane gminie środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich. W latach 2017-2021, zgodnie z danymi GUS, gmina Drawno pozyskała łącznie 3 956 802,48 zł w ramach programów i projektów realizowanych z udziałem środków europejskich.

Wysokość pozyskanych przez gminę Drawno środków w ramach programów i projektów unijnych realizowanych w latach 2017-2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19 Wysokość pozyskanych przez gminę Drawno środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Drawno realizowała projekty m. in. w ramach Polskiego Ładu a także z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Dofinansowanie otrzymane zostało również z Programu „Antysmogowy Województwa Zachodniopomorskiego” oraz Środków Budżetu Województwa Zachodniopomorskiego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

1.4 Sfera Przestrzenna

1.4.1 Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

Środowisko naturalne

Gmina Drawno zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony, należy do prowincji Nizu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierzy Południobałtyckich, makroregionu Pojezierze Południowopomorskie. W obrębie makroregionu Pojezierze Południowopomorskie tereny gminy wchodzi w skład jednostek:

- Pojezierza Choszczeńskiego – obejmujące większą część gmin, wiąże się z łukiem moren czołowych, uformowanych przez wysunięty na południe odrzański lub lodowcowy, gdzie wały morenowe zmieniają kierunek z równoleżnikowego na południkowy, tworząc człon pośredni między Pojezierzem Myśliborskim a Pojezierzem Ińskim. Przebiegają liczne rynny jeziorne.
- Równina Drawska – to obszar ciągnący się wzdłuż doliny Drawy, na wschód od Pojezierza Choszczeńskiego i Dobiegniewskiego, aż po jezioro Lubie na północy. Jest rozległym polem sandrowym powstałym w fazie pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego

Położenie gminy decyduje o jej niezwykłych walorach krajobrazowych i turystycznych oraz o zróżnicowaniu rzeźby terenu, a także wpływa znacząco na strukturę użytkowania gruntów – około 67% powierzchni gminy stanowią grunty leśne, natomiast użytki rolne – ok. 23 % powierzchni. Ponadto grunty zabudowane i zurbanizowane, grunty pod wodami, użytki ekologiczne, nieużytki i inne tereny różne stanowią pozostałą część gruntów gminy Drawno.

Duże znaczenie dla środowiska naturalnego, a także dla atrakcyjności i promocji gminy mają lasy. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2022 r. poz. 672 z późn. zm.), lasy jest to kompleks roślinności charakteryzujący się dużym udziałem drzew rosnących w zwarciu. Lasem jest grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha. Drzewa i krzewy oraz runo leśne przeznaczone do produkcji leśnej lub stanowiące rezerwat przyrody, wchodzący w skład parku narodowego lub wpisany do rejestru zabytków. Lasem jest również grunt związany z gospodarką leśną, który zajęte jest przez:

- budynki i budowle,
- urządzenia melioracji wodnych,
- linii podziału przestrzennego lasu,
- drogi leśne,
- tereny pod linie energetyczne,
- szkółki leśne,
- miejsca składowania drewna,
- wykorzystanie na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Lasy znajdujące się w gminie Drawno, posiadają niezwykle bogatą szatę roślinną oraz są ostoją bardzo licznej dzikiej zwierzyny, m. in. jeleni, saren, dzików, zajęcy, lisów czy jenota. Zgodnie z danymi GUS, powierzchnia gruntów leśnych, która obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną, wynosiła w 2021 r. w gminie Drawno 22 296,33 ha, co w stosunku do roku 2017 oznaczało spadek o 0,65 ha. Ok. 45 % powierzchni gruntów leśnych, tj. 22 208,66 ha stanowiły grunty leśne publiczne Skarbu Państwa, z tego 20 684,50 ha grunty leśne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.

Powierzchnię gruntów leśnych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30 Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Grunty leśne ogółem w ha	22 296,98	22 296,61	22 294,42	22 295,97	22 296,33
Lesistość w %	67,4	67,4	67,4	67,40	67,40
Grunty leśne publiczne w ha	22 228,53	22 228,19	22 226,00	22 227,55	22 227,98
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w ha	22 209,21	22 208,87	22 206,68	22 208,23	22 208,66
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych w ha	20 685,05	20 684,71	20 682,52	20 684,07	20 684,50
Grunty leśne gminne ogółem w ha	7,40	7,40	7,40	7,40	7,40
Grunty leśne prywatne ogółem w ha	68,45	68,42	68,42	68,42	68,35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Drawno, gdzie wskaźnik lesistości w 2021 r. wyniósł 67,4 %, znajdowała się na pierwszym miejscu w powiecie choszczeńskim, a najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w gminie Choszczno – 15,4 %. Dla całego powiatu choszczeńskiego, lesistość kształtowała się na poziomie 38,5 %, co nieznacznie przekraczało średnią dla województwa zachodniopomorskiego, która wyniosła 35,8 %.

Wartość wskaźnika lesistości w gminie Drawno na tle pozostałych gmin powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższa tabela oraz mapa.

Tabela 31 Wskaźnik lesistości w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Gmina	Lesistość w %
Bierzwnik	52,3
Choszczno	15,4
Drawno	67,4
Krzęcin	22,4
Pełczyce	19,2
Recz	34,3
Powiat Choszczeński	38,5
Województwo Zachodniopomorskie	35,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 12 Wskaźnik lesistości w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zgodnie z niniejszym Planem, na terenie gminy Drawno wyznaczone są następujące obszary jednolitych części wód powierzchniowych – rzecznych i jeziornych, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 32 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych- rzecznych i jeziornych na terenie gminy Drawno

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Proponowane działania naprawcze z aktualizacji planu gospodarowania wodami
JCWP - rzeczne						
RW600011188877	Drawa od Studzienicy do Płocicznej	NAT	DOBRY	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na odcinku ciekę istotnego Drawa ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej, – realizacja wybranego wariantu udroźnienia odcinka ciekę istotnego Drawa – działanie inwestycyjne, – kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb, – monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb;
RW60002018887899	Płociczna od Runicy do ujścia	NAT	ZŁY	bardzo dobry lub dobry stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcw;
RW600009188869	Słopica	NAT	b.d.	dobry stan ekologiczny	niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb;
RW6000091888729	Korytnica	NAT	ZŁY	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych, – opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na ciekę wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej;

						<ul style="list-style-type: none"> – realizacja wybranego wariantu udroźnienia cieku – działanie inwestycyjne, – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp, – kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb, – kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;
RW60000918885952	Bagnica I	NAT	b.d.	dobry stan chemiczny	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	-
RW60000918885954	Bagnica II	NAT	b.d.	dobry stan chemiczny	niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	-
RW6000091888587	Drawica	NAT	ZŁY	słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;
RW60000918885669	Głęboka	NAT	b.d.	dobry stan chemiczny	niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb, – monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb;
RW60001818888629	Dopływ z Brzezin	NAT	ZŁY	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp;
JCWP - jeziorne						
LW10736	Trzebuń	NAT	ZŁY	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> – kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;

LW10744	Rudno	NAT	ZŁY	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	– kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;
LW10745	Dubie	NAT	ZŁY	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	– kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;
LW10752	Dominikowskie	NAT	ZŁY	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	– kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;
LW10760	Korytnica	NAT	ZŁY	stan chemiczny poniżej dobrego	zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego	– kontrola gospodarowania wodami, – przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;

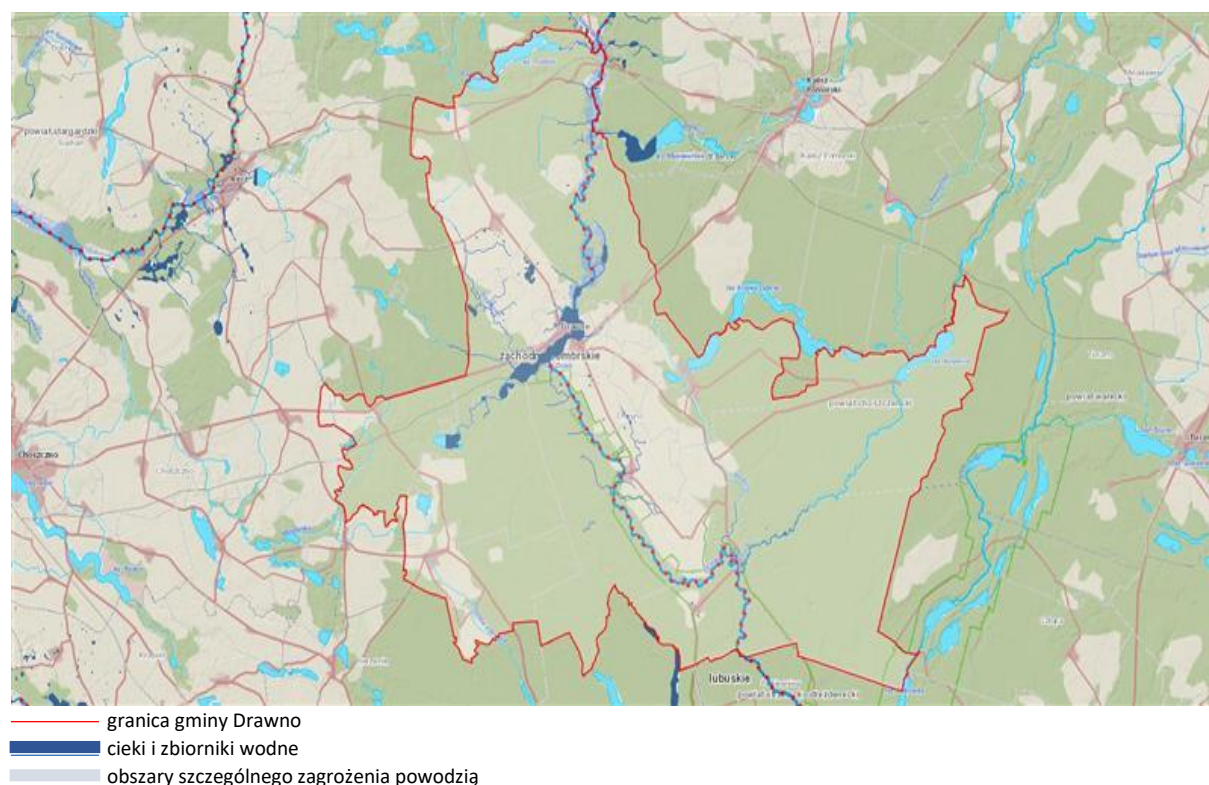
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - ✓ wału przeciwpowodziowego,
 - ✓ wału przeciwsztormowego,
 - ✓ budowli piętrzącej.

Zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są aktualizowane co 6 lat na podstawie art. 171 ust. 8 tejże ustawy. Obecnie obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, są mapy zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego. Na podstawie tych map można stwierdzić, że na terenie gminy Drawno wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Drawa, obejmują one obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie – Q1% (raz na 100 lat) oraz wysokie – Q10% (raz na 10 lat)

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Drawno przedstawia poniższa mapa.

Mapa 15 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Drawno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.wody.isok.gov.pl>

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, przyjętym na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 października 2022 r., ma zróżnicowany charakter zagrożeń i ryzyka powodziowego, warunkuje konieczność podjęcia działań adekwatnych do skali zagrożenia oraz potencjalnych strat powodziowych. Za cel nadrzędny w wyżej

wymienionym planie, uznano ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, z kolei w przyporządkowanych do niego celów głównych wymieniono m. in. zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego oraz obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego. W ramach niezbędnych do realizacji działań wskazano natomiast m. in. ochronę lub zwiększanie retencji zlewniowej na gruntach leśnych, wodnobotnych, zadrzewionych i zakrzewionych, na gruntach rolnych oraz zurbanizowanych, a także ochronę lub zwiększenie retencji dolin rzecznych.

Zgodnie z art. 183 i 184 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zadaniem administracji rządowej i samorządowej oraz Wód Polskich jest przeciwdziałanie skutkom suszy, które prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy. Projekt planu przygotowują Wody Polskie w uzgodnieniu z ministrami właściwymi do spraw: rolnictwa, rozwoju wsi, rybołówstwa, żeglugi śródlądowej oraz wojewodami. Plan obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Główny cel planu zawiera się już w samej jego nazwie, jest więc nim przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel ten doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

- 1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia ich dostępności na obszarach dorzeczy;
- 2) zwiększanie retencionowania (magazynowania) wód;
- 3) edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą;
- 4) stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W celu osiągnięcia jednego z celów planu, tj. skutecznego zarządzania zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, dokonywana jest szczegółowa analiza z wykorzystaniem wyników map zagrożenia występowania poszczególnych typów susz. Mapy te stanowią dane do przeprowadzenia oceny ilości zasobów dyspozycyjnych w warunkach suszy oraz służą do określenia stopnia ryzyka suszy.

Zasadniczo wyróżnia się cztery rodzaje suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną. Na zarządzanie ryzykiem suszy wpływ mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Z kolei mapy zagrożenia suszą dostarczają informacji dla planowania działań na rzecz przeciwdziałania jej skutkom, w szczególności poprzez czterostopniowy podział zagrożenia, gdzie I klasa obejmuje obszary zagrożone w stopniu słabym, II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym, III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym, a IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym.

Analizując mapy zagrożenia suszą, opracowane na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy, można stwierdzić, że dla terenu gminy Drawno określono:

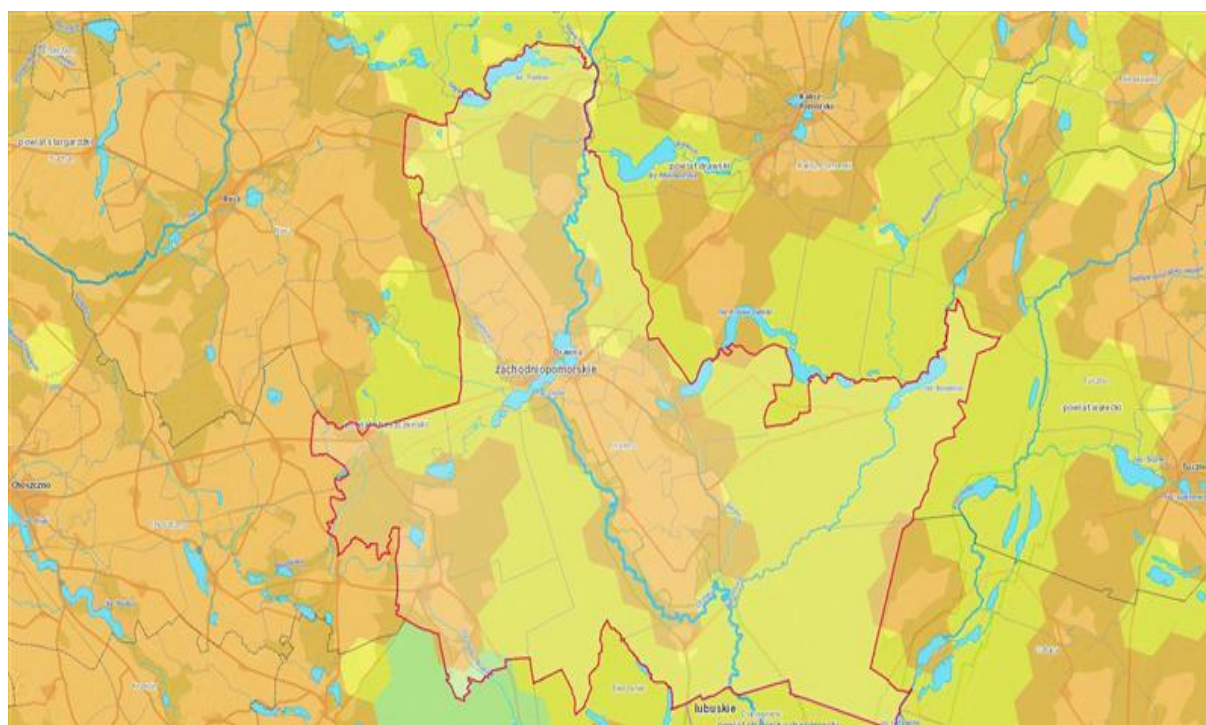
- ekstremalny stopień zagrożenia suszą atmosferyczną,

- ekstremalny stopień zagrożenia suszą rolniczą w centralnej części gminy oraz w niewielkich fragmentach w północno-zachodniej, południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy, a także silny stopień zagrożenia suszą rolniczą w pasie terenów wzdłuż północnej i północno-wschodniej oraz południowej granicy gminy;
- silne zagrożenie suszą hydrologiczną dla niemal całego obszaru gminy z wyjątkiem fragmentów w południowo-zachodniej części gminy;
- słabe zagrożenie suszą hydrogeologiczną dla całego obszaru gminy.

Biorąc powyższe pod uwagę, łączne zagrożenie suszą zostało określone w gminie jako umiarkowane, silne natomiast występuje w centralnej części gminy, gdzie przepływa rzeka Drawa oraz w zachodniej części. Słabe łączne zagrożenie suszą występuje jedynie w niewielkim fragmencie, położonym w południowo-zachodniej części gminy.

Obszary łącznego zagrożenia suszą na terenie gminy Drawno, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 16 Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Drawno

- granica gminy Drawno
- ciekami wodnymi
- słabe zagrożenie suszą
- umiarkowane zagrożenie suszą
- silne zagrożenie suszą

Źródło: <https://www.wody.isok.gov.pl>

Najważniejszym elementem Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) jest katalog działań, który pokazuje konkretne i mierzalne rozwiązania, które należy wdrożyć, aby ograniczyć skutki suszy. Katalog ten ma wymiar operacyjny, a poprzez zbiór działań realizowane są cele szczegółowe, co z kolei ma przełożenie na cel główny. Plan nie jest planem inwestycyjnym, a prezentuje jedynie plany budowy, przebudowy i remontów urządzeń wodnych, które są zawarte w pozostałych dokumentach planistycznych z zakresu gospodarki wodnej.

Postępowanie w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, które są realizowane w sposób niezależny od faktycznego wystąpienia suszy. W praktyce jest to wdrażanie działań technicznych oraz nietechnicznych, które służą m.in. kształtowaniu zasobów wodnych, gospodarowaniu gruntami i wodami, czy też ochronie ekosystemów wodnych i terenów podmokłych. Kluczowe są działania retencyjne, służące poprawie i przywracaniu naturalnych warunków obiegu wody. Przeciwdziałanie skutkom suszy służy również zmniejszaniu niedoborów wody, wzmocnieniu ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawie stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Formy ochrony przyrody

Tworzenie i funkcjonowanie form ochrony przyrody jest ważnym elementem realizacji celów ochrony przyrody w Polsce. Kwestie związane z ochroną przyrody regulowane są przez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916). Formy ochrony przyrody funkcjonują w oparciu o podstawy naukowe i wieloletnią praktykę krajowej ochrony przyrody. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Zgodnie z niniejszą ustawą formami ochrony przyrody są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, a także ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Drawno występują następujące formy ochrony przyrody:

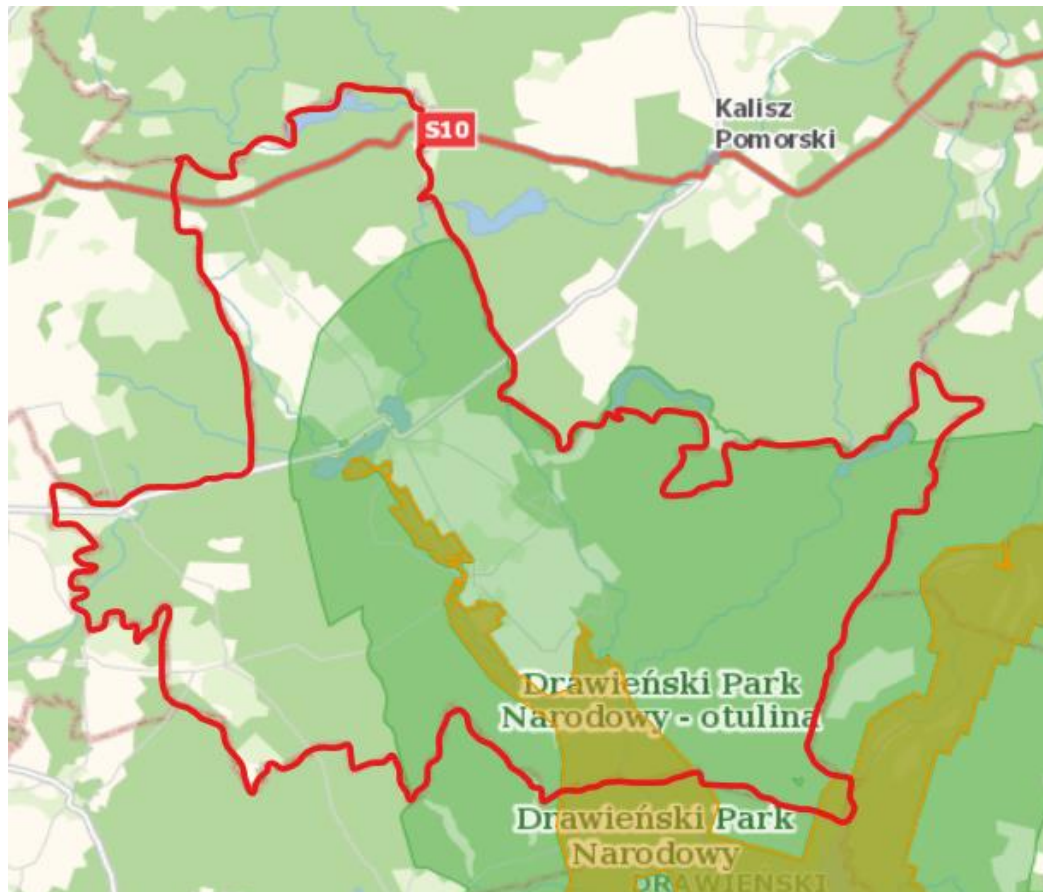
- park narodowy,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- rezerwat przyrody,
- pomniki przyrody,
- obszary ochrony ekologicznej.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody park narodowy, obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów. Na terenie gminy Drawno, znaczącą część obszaru znajduje się w obrębie Drawieńskiego Parku Narodowego.

Drawieński Park Narodowy znajduje się w północno-zachodniej Polsce, na Równinie Drawskiej, w kompleksie Puszczy Drawskiej. Lasy na terenie Parku zajmują 83% powierzchni. W większości są to lasy bukowe i dębowo-bukowe, a także bory sosnowe. Ponadto 10% powierzchni wodnej Parku zajmują jeziora wraz z rzekami. Główne rzeki to: Drawa i Płociczna. Jeziora: 20 zbiorników wodnych, w tym unikatowe w skali kraju, Jezioro Czarne. Największe jezioro to Ostrowiec. W Parku znajduje się 12 obszarów ochrony ścisłej. Wokół Parku wyznaczono otulinę o powierzchni 352,67 km²

Położenie gminy Drawno względem Drawieńskiego Parku Narodowego przedstawia poniższa mapa.

Mapa 17 Położenie gminy Drawno względem Drawieńskiego Parku Narodowego - Otulina

— granica gminy Drawno
■ obszar Drawieńskiego Parku Narodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na badanym terenie znajdują się następujące Obszary Chronionego Krajobrazu:

- „D” (Choszczno-Drawno),
- Dominikowo-Niemieńsko,
- „F” (Bierzwnik),
- „E” (Korytnica Rzeka)

Teren Obszaru Chronionego Krajobrazu „D” Choszczno - Drawno obejmuje ok. 22,5 tys. ha. Najwięcej w jego strukturze jest użytków rolnych stanowiących 65%. Kolejne są lasy - 31% i najmniej wody wynoszące 4%. Ochrona obszaru skupia się na zabezpieczeniu tak bardzo urozmaiconego krajobrazu. W pejzaż ten wpisują się lasy borowe, sosnowe i bagienne tereny pokryte olszyną oraz tereny rolnicze przenikające się z mniejszymi zbiorami leśnymi. Bardzo zmienna jest tu budowa geologiczna, co dodatkowo ubarwia krajobraz. Przeplatają się tu doliny rzeczne ze wzniesieniami i pagórkami oraz równinami sandrowymi. Głównym punktem skupienia

dużej ilości rzadko spotykanych roślin jest rezerwat przyrody "Grądowe Zbocza", który w swojej szacie poszczycić się może takimi okazami jak czosnek niedźwiedzi czy czosnek przedziwny - jedyne miejsce występowania go w Polsce. Obszar „D” Choszczno - Drawno to także siedlisko dla zwierząt, głównie rzadkich ptaków. Czaple, rybitwy czarne, mewy śmieszki czy żurawie, to tylko popularniejsze gatunki bytujące na tych terenach. Obok ptaków, region ten jest zamieszkiwany przez mniejsze ssaki tj.: bobry czy wydry.

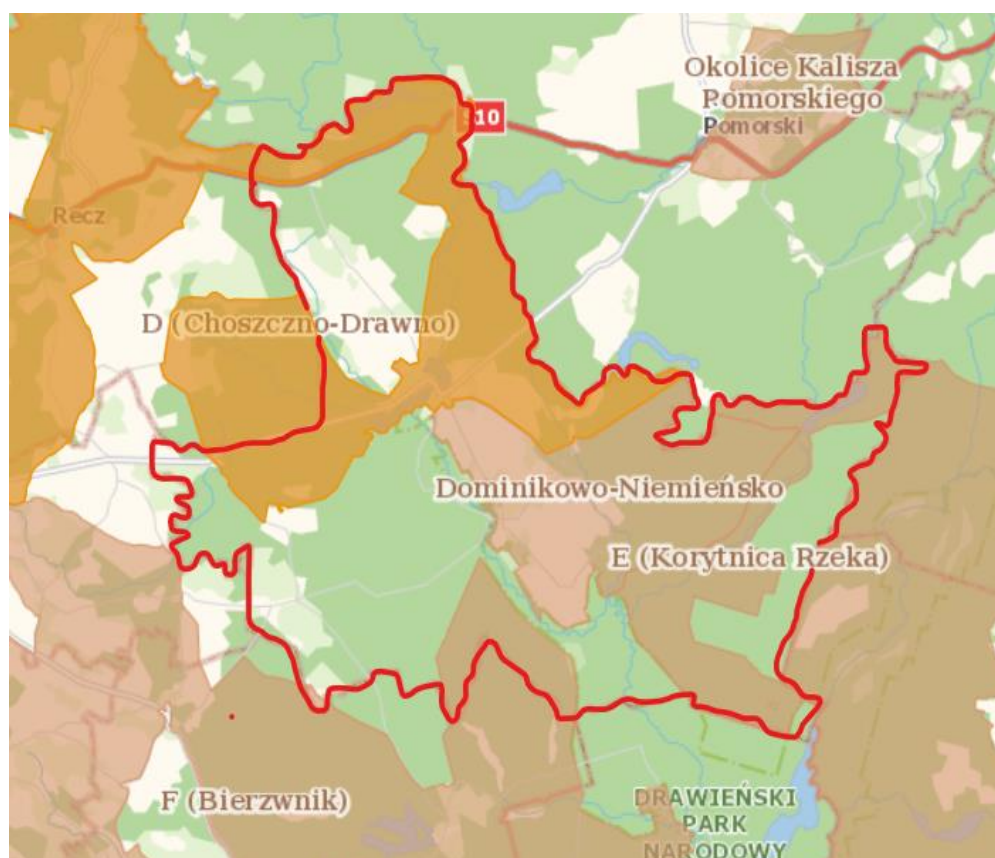
Obszar Chronionego Krajobrazu "Dominikowo - Niemieńsko" powstał w roku 2000 i zajmuje teren o powierzchni 5 756 ha. Celem utworzenia tego obszaru było zabezpieczenie walorów krajobrazowych, które są tu mocno zróżnicowane. Widoki lasów i łąk przeplatają się z polami i użytkami rolnymi. Piękno krajobrazu uwypuklone jest dzięki nierównej formie terenu - liczne są wzniesienia o różnych rozmiarach (wzniesienia kemowe) przeplatające się z równinami i dolinami wzdłuż rzek i jezior. Obszar jest bogaty w unikatowe gatunki roślin chronionych, głównie należące do flory ciepłolubnej. Mieszczą się tu dobrze zachowane mniejsze aleje przyrodnicze, których stopień zachowania jest nieporównywalny z żadnymi innymi w regionie. Są to tereny szczególnie upodobane przez wiele gatunków ptaków. Swoje gniazda lokują tu czaple siwe - gatunek ptaka pod ścisłą ochroną. Obok żyje wiele innych gatunków, również rzadkich i unikatowych, takich jak np. bocian czarny.

Obszar Chronionego Krajobrazu „F”Bierzwnik położony jest na terenie Puszczy Drawskiej, na terenach gmin: Bierzwnik, Choszczno, Krzęcin i Drawno. Zajmuje w całości teren 28094 ha, głównie teren dorzecza rzeki Korytnicy - lewy dopływ Drawy. Proporcje zagospodarowania terenu kształtują się następująco - tereny leśne stanowią 11685 ha, wody - 2300 ha a reszta, czyli tereny rolnicze (pola, łąki, nieużytki) to 14339 ha. Jest to teren bardzo zróżnicowany pod względem widokowym, a urozmaicenia dodają ciągi jezior rynnowych, bagna i łąki powstałe na skutek wyschnięcia niektórych zbiorników wodnych. Występują tu torfowiska ze swoją szczególną roślinnością, tj: rosiczki, bagnica torfowa czy widłaki. Obszar „F”Bierzwnik jest naturalną otuliną dla Drawieńskiego Parku Narodowego, gdzie głównym zadaniem jest utworzenie bezpiecznego terenu dla zwierząt, głównie łownych. Spotkać na tym obszarze możemy zwierzęta tj.: jelenie szlachetne, sarny europejskie, dziki, kuny oraz czasami zające szaraki, a także ptaki chronione.

Obszar Chronionego Krajobrazu „E”Korytnica Rzeka położony jest w gminie Drawno na terenie Puszczy Drawskiej, wzdłuż doliny rzeki Korytnicy jak mówi sama nazwa obszaru. Zajmuje teren 3970 ha, a celem utworzenia tego obszaru była ochrona Leśno - jeziornego krajobrazu puszczy. Jest to obszar praktycznie w całości pokryty starodrzewiem sosnowym. Lasy stanowią 87% całego obszaru chronionego, użytki rolne to 9% obszaru a wody stanowią pozostałe 4%. Cały teren jest równiną z mocno zaznaczoną doliną rzeki Drawy. Charakterystyczne są również zagłębienia terenu przy jeziorze Nowa Korytnica i jeziorze Środkowe. Rośnie tu wiele rzadko występujących roślin chronionych. Są to np.: mchy torfowce, grąźel żółty, grzybienie białe, bagno zwyczajne czy konwalia majowa. Często spotkać tu można także skrzyp zimowy czy paprotkę pospolitą. Rosną one najczęściej w towarzystwie zagajników bukowych czy sosnowych. Obok bogatej flory, teren odznacza się bogatym wachlarzem zwierząt tu zamieszkałych. Są to tereny lęgowe dla ptaków wodno-błotnych oraz miejsce bytowania i tworzenia siedlisk dla ptaków silnie chronionych. Swoje gniazda umieszczają tu bieliki oraz puchacze. Zimą można spotkać łabędzia krzykliwego. Na licznych torfowiskach mszarnych spotykane są żurawie. Teren bogaty jest również w ryby za sprawą rozbudowanej sieci wodnej i dobrej jakości wody. Główną rybą Korytnicy jest pstrąg.

Tereny gminy Drawno objęte zasięgiem Obszaru Chronionego Krajobrazu, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 18 Położenie gminy Drawno względem Obszaru Chronionego Krajobrazu

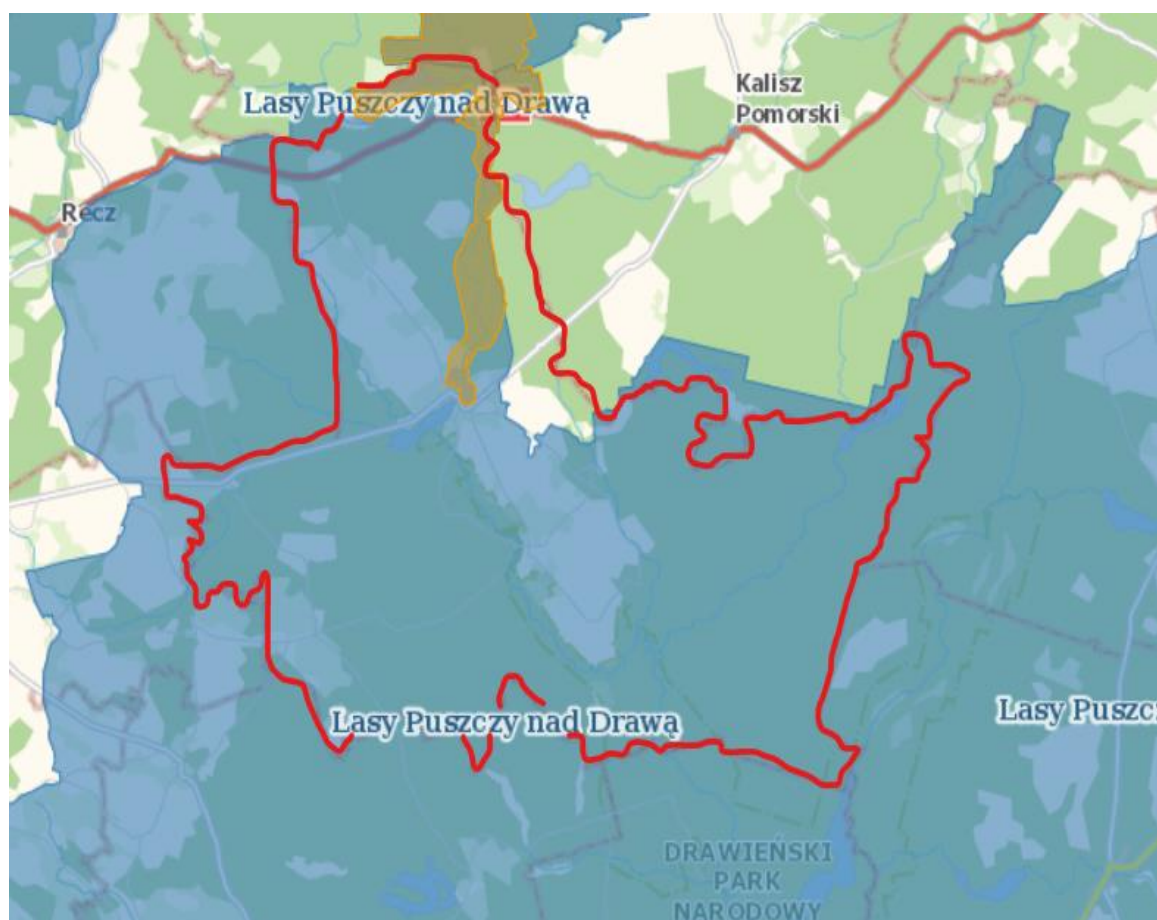
- Grania gminy Drawno
- „E” Korytnica Rzeka
- Dominikowo-Niemieńsko
- „D” Choszczno-Drawno
- „F” Bierzwnik

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000 objęte są ochroną przyrody w celu zachowania określonych typów siedlisk przyrodniczych, a także gatunków, które są uważane za cenne i zagrożone. W ramach programu Natura 2000 wyznaczone zostały tzw. specjalne obszary ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk. Wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków ma na celu protekcję populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk, z kolei celem wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony siedlisk jest ochrona siedlisk przyrodniczych, populacji i siedlisk roślin oraz zwierząt, a także odtworzenie siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków roślin lub zwierząt.

Na terenie gminy Drawno występuje specjalny obszar ochrony ptaków – Lasy Puszczy nad Drawą, a także 3 specjalne obszary ochrony siedlisk – Jezioro Lubie i dolina Drawy, PLH320023, Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 oraz Ostoja Drawska PLB220019, których lokalizacje przedstawiają poniższe mapy.

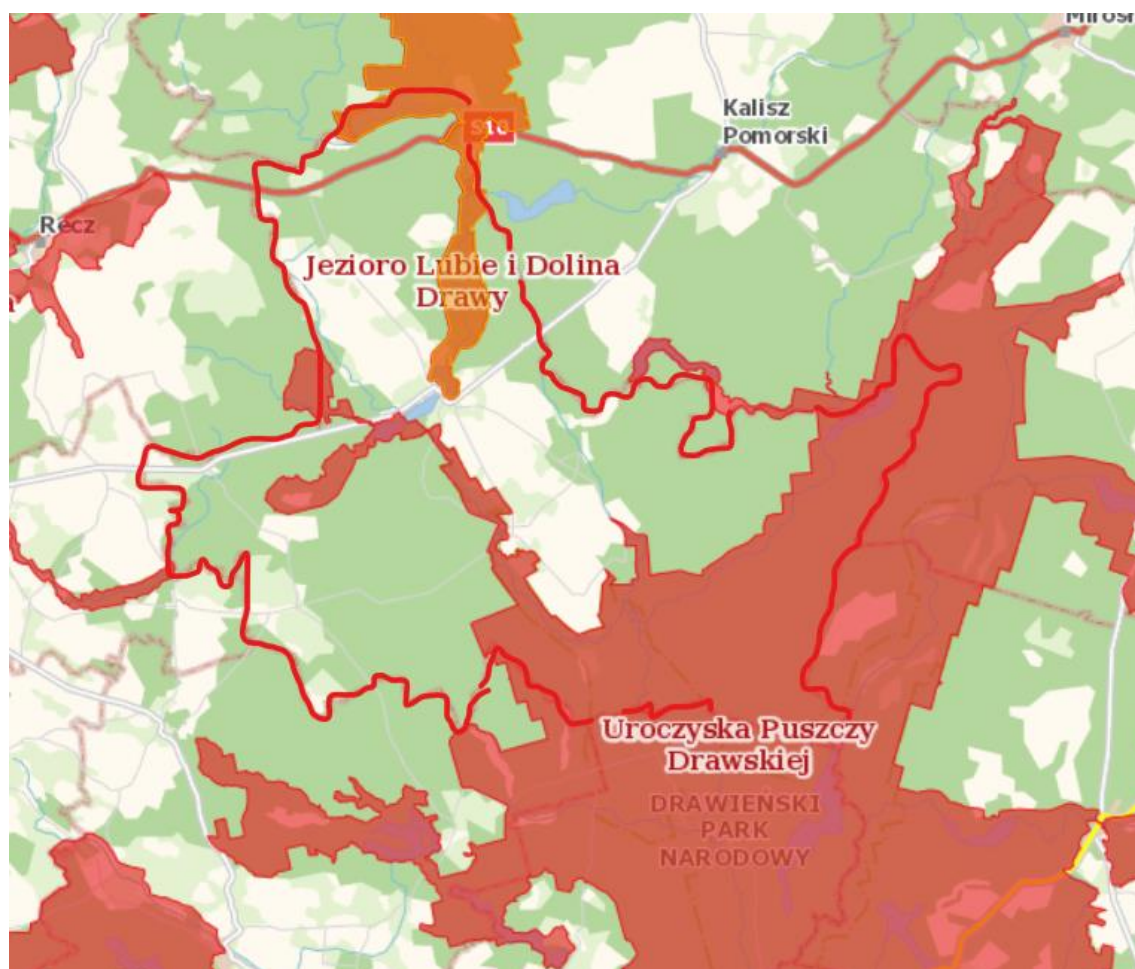
Mapa 19 Specjalne obszary ochrony ptaków – Natura 2000 na terenie gminy Drawno

- granica gminy Drawno
- obszar Natura 2000 - ptasi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Mapa 20 Specjalne obszary ochrony siedlisk – Natura 2000 na terenie gminy Drawno

- granica gminy Drawno
- obszar Natura 2000 – siedliskowy – Uroczyska Puszczy Drawskiej
- obszar Natura 2000 – siedliskowy – Jezioro Lubie i Dolina Drawy
- obszar Natura 2000 – siedliskowy – Ostoja Drawska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Jak przedstawiają powyższe mapy, obszar objęty specjalną ochroną ptaków – Lasy Puszczy nad Drawą obejmuje większą część gminy Drawno. Teren ten rozciąga się między drogami krajowymi nr 10 i 20 w linii północ - południe. Lasy Puszczy nad Drawą to obszar specjalnej ochrony ptaków. Został wyznaczony w celu ochrony ptaków żyjących na tych terenach, zapewnienia im odpowiednich warunków do rozwoju i lęgów oraz ewentualnie poszerzenie ich populacji. Działania te ukierunkowano na rodziny ptaków chronionych i rzadkich. Najważniejszymi gatunkami są: bocian czarny, kania czarna, puchacz, dzięcioł czarny, orlik krzywy i wiele innych. Lista ptaków zamieszkanych na tym obszarze liczy ponad 50 pozycji. Obok ptaków żyje tu szereg ssaków i płazów, a w wodach gruntowych nietrudno natrafić na ryby. Całość dopełnia bogata w gatunki chronione flora.

Specjalne obszary ochrony siedlisk – Uroczyska Puszczy Drawskiej teren, który rozciąga się między Drawnem a Strzelcami Krajeńskimi. Obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego, położonego na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W miejscach, gdzie teren jest pofałdowany, wzgórza osiągają wysokość do 121 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Ich

koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jezioro Lubie i Dolina Drawy obejmuje tereny Jeziora Lubie oraz odcinek Doliny Drawy i Starej Drawy na południe od jeziora, razem z okolicznymi terenami. Dolna granica obszaru znajduje się przy jeziorze Grażyna koło Drawna, a sam obszar położony jest w powiecie drawskim, stargradzkim, wałeckim i choszczeńskim. Na terenie obszaru znajdują się dwie duże miejscowości – Drawsko Pomorskie na północnym skraju i Drawno na południu. Kolejnym siedliskiem jest - Ostoja Drawska - ostoja ptaków obejmująca głównie siedliska leśne oraz dużą liczbę zbiorników wodnych. Jej zasadniczy obszar obejmuje najcenniejsze przyrodnicze i krajobrazowe fragmenty Pojezierza Drawskiego. Stanowi ona jedno z ważniejszych w kraju miejsc lęgowych żurawia, bielika, orlika krzykliwego, kani rudej, puchacza i derkacza.

Kolejną formą ochrony przyrody na danym terenie jest rezerwat przyrody - jest to wydzielony obszar o szczególnych wartościach przyrodniczych. W myśl Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, rezerwat przyrody to obszar zachowany w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt, grzybów, oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Torfowisko Konotop w obecnych granicach został utworzony dnia 9 stycznia 2009 r. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie nr 4/2009(Dz. Urz. Woj. Zach. z 2009 r. Nr 5, poz. 190). Powstał on w wyniku powiększenia dotychczas istniejącego rezerwatu, powołanego Rozporządzeniem Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 03.08.2007 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2007 r. Nr 91, poz. 1563). Wówczas ochroną objęto powierzchnię 51,97 ha, wyznaczono otulinę dla rezerwatu o powierzchni 229,87 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie torfowiska pojeziernego wypełniającego rynną wypływającego się jeziora Konotop wraz z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin. Na terenie gminy Drawno występuje jeden rezerwat przyrody „Torfowisko Konotop”.

Lokalizację przedstawia poniższa mapa.

Mapa 21 Rezerwat przyrody na terenie gminy Drawno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Jako formy ochrony przyrody na terenie gminy Drawno ustanowione zostały również pomniki przyrody, za które uznaje się pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. W gminie Drawno za pomniki przyrody uznano:

- Dęby bezszypułkowe „w obrębie Rościn, Podgrodzia, Barnimie, Brzezina, Kiełpina, Nowa Korytnica, ”,
- Lipa drobnolistna „Lipa Kochanków” w obrębie Rościn,
- Buk zwyczajny oraz purpurowy w obrębie Podegrodzie,
- Lipa drobnolistna w obrębie Podegrodzie,
- Jesion wyniosły w obrębie Barnimie,
- Sosna zwyczajna w obrębie Barnimie,
- Wiąz górski, w obrębie Kiełpino,
- Wiąz szypułkowy w Drawnie.

Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody w gminie Drawno występują również użytki ekologiczne. Są one lokalną formą ochrony przyrody zabezpieczającą te obszary, które w istotny sposób przyczyniają się do zachowania różnorodności genetycznej roślin i zwierząt. Mają być oazami naturalnych układów przyrodniczych, rozmieszczonych w krajobrazie przekształconym przez człowieka. Mają one służyć społecznościom lokalnym również po to, aby umożliwić bezpośredni kontakt z przyrodą, a także by rozwijać zainteresowanie problemami ochrony przyrody. Są to między innymi: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Użytki ekologiczne na terenie gminy Drawno przedstawia poniższa mapa.

Mapa 22 Użytki ekologiczne na terenie gminy Drawno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Do użytków ekologicznych na terenie gminy Drawno zaliczamy między innymi:

- Torfowisko Jażwiny,
- Graniczne Bagna,
- Długie Bagno,

- Brzozowe Bagna,
- Krzywe bagno,
- Błędno,
- Grążelowe Starorzecze,
- Żółwińskie Bagno,
- Parszywe Bagno II,
- Martwy Bór,
- Krzywe Bagno,
- Łąka Pełnikowa w Świąciechowie.

1.4.2 Dziedzictwo kulturowe

Ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego jest również dziedzictwo kulturowe, związane ściśle z tradycją, historią oraz tożsamością danej społeczności i obejmujące elementy materialne, jak np. zabytki architektury oraz niematerialne, jak np. zwyczaje, obrzędy, tradycyjna wiedza i praktyki. Ochrona dziedzictwa jest szczególnie ważna dla zachowania tożsamości i wartości dla przyszłych pokoleń.

Pierwsze ślady człowieka na terenie gminy Drawno pochodzą z paleolitu (ok. 9 tys. lat temu). Specyficzny charakter terenu z dużą ilością rzek, jezior i lasów zapewniał obfitość ryby i zwierza. We wczesnym średniowieczu tereny dzisiejszego Drawna były zasiedlone przez plemiona pomorskie. W wieku X Drawno wraz z ziemią choszczeńską zostało włączone przez Mieszka I do Państwa Polskiego. Po śmierci Przemysława II w lutym 1296 roku cały teren, aż po Gwdę na wschodzie opanowali margrabiowie brandenburscy stając się częścią tzw. Nowej Marchii. Objęcie we władanie Ziemi Drawieńskiej przez ród Wedlów, ciągłe walki na tym obszarze oraz zmiany właścicieli nie sprzyjały osadnictwu. Z rąk Marchii Brandenburskiej przeszła pod panowanie Luksemburgów, później sprzedano ją w 1402 r. Zakonowi Krzyżackiemu, a następnie elektorowi brandenburskiemu. Od 1466 do 1472 Drawno znalazło się w rękach pomorskich. Dopiero w XVI w. odnotowano nasilenie osadnictwa za sprawą Rüdigerza Wedel. Za jego panowania powstały nowe wsie i folwarki. W tym czasie powstały Brzeziny, Niemieńsko, Dominikowo, Rościn. Głównym zajęciem przez wieki pozostało rolnictwo, gospodarka leśna, rybołówstwo, gorzelnictwo a także bartnictwo. W wieku XIX nastąpił rozwój przemysłu w Drawnie. Złóża gliny w pobliżu Drawna wykorzystywane były w powstających cegielniach. Powstała również fabryka wyrobów ceramicznych ETRURIA, w której produkowano skrzaty ogrodowe - jedne z pierwszych w Europie. Pod koniec XIX w. rozwój nowych technologii spowodował wprowadzenie maszyn parowych. Powstała również jedna z nielicznych fabryk sieci w Europie. W roku 1313 Drawno zostało po raz pierwszy wymienione w dokumentach pod nazwą „Nowy Wedel”. Nazwa pochodzi od nazwiska starego saksońskiego rodu von Wedel. Na wskutek działań wojennych zniszczone zostało 25% zabudowy, głównie śródmieście. Obecnie Drawno leży w otulinie Parku Narodowego. Jest to miejscowość typowo turystyczna.

Gmina Drawno charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, które wynika z wielokulturowej historii. Do najważniejszych zabytków, znajdujących się na terenie gminy można zaliczyć przede wszystkim:

- ruiny zamku Wedlów, budowla założona na planie czworoboku, a w jej skład wchodził wysoki, murowany, dwupiętrowy budynek mieszkalny częściowo otoczony murami obronnymi. Zamek chroniło jezioro i od wschodu strome zbocze oraz sucha fosa, nad którą znajdował się prowadzący do wjazdu most. W 1675 roku zamek został zniszczony przez wojska szwedzkie. Podczas wojny siedmioletniej ponownie uległ zniszczeniu lecz tym razem za sprawą wojsk rosyjskich. Do dzisiaj, z dawnego założenia pozostały tylko wschodnie narożniki,

- zabudowy przemysłowe po dawnej fabryce terakoty „Etruria”, gdzie istniała przemysłowa produkcja krasnali ogrodowych przy ul. Choszczeńskiej,

- studnie artezyjskie, samoczynnie wypełniające się wodą. Jest to tzw. woda żywa (maim Chaim), która jest opisywana w Talamudzie, jako najlepsza dla naszego organizmu,

- kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, spichlerz oraz świadczące o rozgrywających się na tych terenach walk podczas dwóch wojen światowych – mogiły żołnierzy,

- Kamień Pojednania, na miejscu dawnego pomnika ku czci poległych Niemców w I wojnie światowej, wzniesiony został tzw. Kamień Pojednania polsko - niemieckiego z pamiątkową tablicą poświęconą pamięci i porozumieniu pomiędzy naszymi narodami,

- dawne cmentarze na terenie DPN. W 1945 r. kiedy zakończyła się II wojna światowa na terenie obecnego Drawieńskiego Parku Narodowego pozostało wiele opuszczonych osad leśnych a przy nich cmentarze. Nagrobki mają kształt ściętego pnia drzewa, symbolizujące płyty nagrobkowe,

- "Spichlerz" - Centrum Informacji Turystycznej, budowę „Spichlerza” datuje się na lata 60 – 70 XIX wieku. Rewitalizacja rozpoczęła się w 2006 r. i zakończyła w sierpniu 2007. Podczas prac remontowo-konserwatorskich został znaleziony rękopis w języku niemieckim z kwietnia 1874 roku. Był to wyciąg z protokołu posiedzeń Królewskiego Sądu Okręgowego dla obszarów leśnych. Dokument został zakonserwowany i przetłumaczony. Obecnie znajduje się w zbiorach Galerii Pamiątek Ziemi Drawieńskiej,

- Fabryka papieru w Bogdance, miejsce było zwane dawniej Bukową Doliną, oprócz młyna przy skrzyżowaniu dróg stała leśniczówka. Lasy dookoła zostały posadzone około 100 lat temu na porzuconych polach. Przy drodze i budynku dwie okazałe lipy (420 cm obwodu),

- Kościół romański z kamienia polnego z początku XIV w. w Dominikowie, przebudowany w XVII w., z szachulcowym przedsionkiem i wolnostojącą kwadratową wieżą dzwonnicy, w dolnej części szachulcową, a w górnej drewnianą. Przykrywa ją czterospadowy dach namiotowy, dzwon jest z 1630 roku,

- Gotycki kościół z kamieni polnych (obecnie otynkowany) z XII w. w Barnimiu renesansowa ambona z 1600 roku, ołtarz główny z 1608 r., neogotycka chrzcielnica z końca XIX w. Absyda i przedsionek dobudowane zostały w 1900 roku, z tego okresu pochodzą również neorenesansowy prospekt organowy i empora organowa,

- Dworek myśliwski z początku XX wieku w Borowcu o urozmaiconej bryle (obecnie hotel myśliwski). Dawny dziedziniec majątku z dwoma zachowanymi budynkami gospodarczymi z końca XIX wieku,

- Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny z 1756 roku w Brzezinach o konstrukcji szachulcowej, przebudowany w 1967 roku. Ołtarz w formie tryptyku z początku XX wieku oraz dzwonnica - wieża o konstrukcji szachulcowo - drewnianej. Dzwony pochodzą z 1754 roku,

- Pałac myśliwski w Niemieńsku, budowla powstała na początku XX wieku z inicjatywy Jakuba Virigensa von Arnin. Budynek posiada 4 kondygnacje, loże, tarasy oraz rozległy park, który założony został w latach 30-tych XX wieku. potocznie zwany „zamkiem”, wybudowany w latach 1922–30 w stylu tzw. neorenesansu niemieckiego,

- późnobarokowy dworek myśliwski z XVIII w. w Kiełpnie, w kształcie podkowy, został przebudowany w 1804 roku., obok dwie oficyny dworskie z XVIII wieku. Budynek po starej gorzelnii,

- Ruina barokowego pałacu w Konotopiu z drugiej połowy XVIII w., który został przebudowany w stylu klasycystycznym w 1807 roku. W parku położony jest cmentarz rodowy z XIX w. z ruiną grobowca,

- liczne pamiątki pożydowskie i mogiły.

Zdjęcie 1 Ruiny Zamku Wedłów w Drawnie

Źródło: https://www.wikiwand.com/pl/Zamek_w_Drawnie

Zdjęcie 2 Studnie artezyjskie w Drawnie

Źródło: www.drawno.pl

Zdjęcie 3 Kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Drawnie

Źródło: www.wikipedia.pl

Zdjęcie 4 Spichlerz w Drawnie

Źródło: Centrum Informacji Turystycznej w Drawnie

Zdjęcie 5 Kościół w Dominikowie

Źródło: Centrum Informacji Turystycznej w Drawnie

Zdjęcie 6 Dworek Myśliwski w Borowcu

Źródło: <https://meteor-turystyka.pl/myśliwska-borowiec,borowiec.html>

Zdjęcie 7 Kościół parafialny w Brzezinach

Źródło: <https://www.wikiwand.com/pl>

Zdjęcie 8 Spichlerz – Galeria Pamiątek Ziemi Drawieńskiej w Spichlerzu

Źródło: Centrum Informacji Turystycznej w Drawnie

Zdjęcie 9 Kościół parafialny w Barnimiu

Źródło: Centrum Informacji Turystycznej w Drawnie

1.4.3 Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Drawno określa Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Drawno przyjęte Uchwałą Nr XXXII/200/2021 Rady Miejskiej z dnia 9 lipca 2021r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Drawno.

„Studium” to dokument planistyczny, który określa politykę przestrzenną gminy, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2022 poz. 503, z późniejszymi zmianami.). Przedmiotem Studium jest diagnoza aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, a także kierunków jej rozwoju przestrzennego. Zapisy Studium są wiążące w procesie opracowywania projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. W tym zakresie fundamentalne znaczenie mają zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Ład przestrzenny tworzy przestrzenną racjonalność, funkcjonalność, czytelność struktur zharmonizowanych z otoczeniem, a także wysoką użyteczność i efektywność w skali krajowej, regionalnej, lokalnej. Z kolei zrównoważony rozwój jest to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integracji działań politycznych, społecznych i gospodarczych, mając na względzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno w chwili obecnej jak i dla przyszłych pokoleń.

Głównym dokumentem planistycznym, który jest aktem prawa miejscowego, kształtującym planowanie przestrzenne na terenie gminy jest Miejscowy Plan zagospodarowania Przestrzennego. Ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego, oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

Studium jest sporządzane dla obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy oraz pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1) stanowi akt polityki przestrzennej gminy, określający strategię rozwoju przestrzennego;
- 2) wpływa na zasady kształtowania przestrzeni, określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, koordynując ich ustalenia;
- 3) może stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W celu kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu tworzone są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na działkach gminnych i prywatnych, umożliwiające przyjęcie wieloletniego kierunku działań standaryzujących ład i porządek przestrzenny oraz stwarzające możliwość zrównoważonego rozwoju podstawowej infrastruktury komunalnej i społecznej oraz sprawniejszego zasiedlania obszarów gminy. Obligatoryjnie realizowane są programy i projekty zmierzające do harmonizacji i kształtowania przestrzeni publicznej.

Na koniec 2021 r. na terenie gminy Drawno obowiązywało 10 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Powierzchnia terenów objętych planami wynosiła łącznie 235 ha. Poniższa tabela przedstawia miejscowe Plany zagospodarowania Przestrzennego na terenie gminy Drawno.

Tabela 33 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Drawno według stanu na dzień 31.12.2021 r.

Nazwa planu	Funkcja wiodąca terenu objętego planem	Podstawa prawna
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Drawno	Zabudowa mieszkaniowa, usługowa, usługi administracji, użytkowanie rolnicze	Uchwała nr XIX//109/96 z dnia 24 maja 1996 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Żółwino	Zabudowa mieszkaniowa i usługowa	Uchwała nr XIX/110/96 z dnia 24 maja 1996 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Zatom oczyszczalnia ścieków	Plan zagospodarowania terenów oczyszczalni ścieków	Uchwała nr XIX/111/96 z dnia 24 maja 1996 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dominikowo	Plan ustala tereny letniskowe, ujęcia wody, tereny sportowe i zieleni	Uchwała nr XIX//112/96 z dnia 24 maja 1996 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dominikowo cmentarz	Plan ustala tereny cmentarza i tereny przyległe	Uchwała nr XIX//113/96 z dnia 24 maja 1996 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dominikowo Leśna Polana	Zabudowa turystyczno-usługowa	Uchwała nr XIX/114/96 z dnia 24 maja 1996 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dominikowo ul. Młyńska	Zabudowa mieszkaniowa oraz usługi infrastruktury technicznej	Uchwała nr XXXIII/200/98 z dnia 12 czerwca 1998r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dominikowo ul. Wiśniowa	Zabudowa mieszkaniowa oraz usługi infrastruktury technicznej	Uchwała nr III/14/98 Z dnia 14 grudnia 1998r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Drawno ul. Wczasowa i Chomętowska	Zabudowa mieszkaniowa	Uchwała nr IX/53/2003 z dnia 26 września 2003 r.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Nowa Korytnica	Plan ustala tereny o pod stacją bazową telefonii komórkowej GSM	Uchwała nr X/56/2003 z dnia 10 listopada 2003 r.

Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych gminy Drawno. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej gminy oraz

obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.

Zagospodarowanie przestrzenne jest realizowane poprzez wydawanie przewidzianych prawem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2021 r. wydanych zostało 46 decyzji o warunkach zabudowy oraz 5 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dane dotyczące wydawanych decyzji na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Drawno

Rodzaj decyzji	2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	8	5	6	4	5
Decyzje o warunkach zabudowy, w tym:	36	30	30	35	46
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	16	24	22	11	25
- decyzje dotyczące zabudowy usługowej	0	1	7	0	1
- decyzje dotyczące innej zabudowy	20	5	1	24	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

1.4.4 Mieszkalnictwo

Ważnym elementem rozwoju lokalnego w gminie jest mieszkalnictwo, związane z wielkością zasobów mieszkaniowych oraz warunkami mieszkaniowymi. Mieszkalnictwo ściśle wiąże się również z polityką przestrzenną, ze względu na jej rolę w kształtowaniu przestrzeni, decydując o sposobie użytkowania terenu. Według danych GUS z 2021 roku, na terenie gminy Drawno znajdowało się 1 927 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 136 060 m², a w stosunku do roku 2017 ich liczba wzrosła o 62.

Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Drawno w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Drawno w roku 2017 i 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Mieszkania	szt.	1 865	1 927
Izby	szt.	7 185	7 446
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	128 364	136 060

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Porównując wskaźniki, dotyczące wielkości zasobów mieszkaniowych w gminie Drawno ze wskaźnikami dla powiatu choszczeńskiego i województwa zachodniopomorskiego za rok 2021 można zauważyć, że w zakresie przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania największy wskaźnik występuje w powiecie następnie w gminie Drawno i najmniejszy w województwie, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę ma największy wskaźnik w województwie a najmniejszy w powiecie, największy wskaźnik mieszkań na 1000 mieszkańców miało województwo a najmniejszy powiat natomiast przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie największy wskaźnik miał powiat a najmniejszy województwo.

Dane dotyczące wskaźników z zakresu zasobów mieszkaniowych dla roku 2021 w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim i województwie zachodniopomorskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36 Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim i województwie zachodniopomorskim dla roku 2021

Wskaźnik	Gmina Drawno	Powiat choszczeński	Województwo zachodniopomorskie
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m2	70,6	71,1	70,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m2	29,0	27,0	29,6
Mieszkania na 1000 mieszkańców	411,2	379,2	422,6
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,43	2,64	2,37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

O warunkach mieszkaniowych, oprócz takich czynników jak powierzchnia mieszkania, w tym powierzchnia przypadająca na 1 osobę, czy też przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, decyduje również wyposażenie w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, do których można zaliczyć łazienkę, ustęp spłukiwany, wodociąg, centralne ogrzewanie oraz gaz sieciowy.

Na przestrzeni ostatnich lat, ogółem w skali kraju można zauważyć wzrost liczby mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne. Najwięcej mieszkań na terenie gminy Drawno w 2020 roku wyposażonych było w wodociąg – 95,4 % ogółu mieszkań. Ustęp spłukiwany posiadało 91,4 % ogółu mieszkań, łazienkę – 85,5 %, centralne ogrzewanie – 68,0 %, natomiast gaz sieciowy zaledwie 39,5 % ogółu mieszkań. Od roku 2017 do końca 2020, liczba mieszkań przyłączonych do sieci wodociągowej wzrosła o 17, wyposażonych w ustęp spłukiwany wzrosła o 15, łazienkę oraz posiadających centralne ogrzewanie wzrosła o 15, z kolei dostęp do sieci gazowej uzyskało 372 mieszkań.

Liczbę mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne oraz ich udział w liczbie ogólnej mieszkań na terenie gminy Drawno w roku 2017 i 2020 przedstawia poniższa tabela. Na dzień opracowania Strategii brak było dostępnych danych z 2021 roku.

Tabela 37 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne na terenie gminy Drawno

Wyszczególnienie	2017		2020	
	Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	% ogółu mieszkań	Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	% ogółu mieszkań
Wodociąg	1 816	97,4	1 833	95,4
Ustęp splukiwany	1 741	93,4	1 756	91,4
Łazienka	1 628	87,3	1 643	85,5
Centralne ogrzewanie	1 291	69,2	1 306	68,0
Gaz sieciowy	387	20,8	759	39,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Drawno można zauważyć wzrost liczby mieszkań, co jest trendem zarówno w województwie zachodniopomorskim ogółem, jak i w skali kraju. W tym okresie oddano łącznie do użytkowania 28 budynków mieszkalnych o powierzchni 4 797 m².

Tabela 38 Budownictwo mieszkaniowe w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017 - 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania	szt.	7	7	3	6	5
Oddane mieszkania ogółem	szt.	11	7	3	8	5
Ilość izb ogółem	szt.	80	39	13	37	26
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	2 007	983	332	920	555

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pomocne w określeniu sytuacji w budownictwie mieszkaniowym na danym obszarze oraz tendencji zachodzącej w tej kwestii, są opracowane przez GUS wskaźniki budownictwa mieszkaniowego, m. in. mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania oraz nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności.

Według danych GUS z 2021 r., wartość wskaźnika liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wyniosła w gminie Drawno – 1,1, co było znacznie niższym wynikiem w stosunku do wartości wskaźnika dla powiatu choszczeńskiego (2,0) oraz województwa zachodniopomorskiego (6,1). Przyczyną takiego stanu rzeczy jest charakterystyka gminy, obejmującą tereny wiejskie, a budownictwo mieszkaniowe nie rozwija się tu tak, jak w przypadku dużych ośrodków miejskich, gdzie pojawia się między innymi spora liczba nowych osiedli

budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Uwarunkowania demograficzne, a także rynek pracy mają zasadniczy wpływ na sytuację w budownictwie mieszkaniowym, co przejawia się skalą rozwoju mieszkalnictwa na danym obszarze.

Na terenie gminy Drawno do użytkowania oddawane są mieszkania w budynkach jednorodzinnych, brak natomiast jest oddawanych mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Potwierdzają to wskaźniki przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oddanego do użytkowania, a także nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności w stosunku do mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności – wskaźnik dotyczący mieszkań był równy wskaźnikowi dla budynków mieszkalnych. Najmniejszy udział mieszkań w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych w stosunku do ogółu mieszkań oddanych do użytkowania występował w gminie Drawno ogółem.

Dane dotyczące wskaźników z zakresu budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytku dla roku 2021 w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim oraz w województwie zachodniopomorskim, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39 Wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim oraz w województwie zachodniopomorskie dla roku 2021

Wskaźnik	Gmina Drawno	Powiat choszczeński	Województwo zachodniopomorskie
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	1,1	2,0	6,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m²	111,0	127,0	79,8
Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	1,1	1,8	2,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

1.4.5 Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami komunalnymi

Infrastruktura techniczna

Istotny wpływ na jakość życia na danym obszarze ale także na procesy rozwojowe w gminie ma dostępna infrastruktura techniczna. Do głównych celów jednostek samorządu terytorialnego zalicza się tworzenie jak najlepszych warunków do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, realizacji usług społecznych, komunalnych oraz administracyjnych. Głównymi elementami infrastruktury technicznej, znacząco wpływającymi na jakość życia mieszkańców jest infrastruktura drogowa oraz infrastruktura wodno-kanalizacyjna, na którą składają się m. in. ujęcia i stacje uzdatniania wody, sieci przesyłowe i rozdzielcze, przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne, zbiorcze i indywidualne oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków oraz kanały ściekowe.

Dostępność komunikacyjna gminy jest czynnikiem determinującym wielopłaszczyznowy rozwój społeczno-gospodarczy, a także czynnikiem napędu gospodarczego, będący elementem kluczowym do poprawy jakości życia mieszkańców. Główny wpływ na dostępność komunikacyjną ma stan i rodzaj dróg oraz możliwe połączenia z innymi miastami i miejscami, będącymi celem

podróży. Dostępność ma ogromne znaczenie zarówno dla transportu osobowego, jak i transportu towarowego.

Drogi publiczne ze względu na funkcję w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2023 poz. 645 z późn. zm.) na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Przez obszar gminy Drawno przebiegają następujące drogi:

- droga krajowa nr 10 –w północnej części, łącząca Kalisz Pomorski z Reczem,
- droga wojewódzka nr 175 łącząca Drawno z Kaliszem Pomorskim i Choszcznem,
- 12 dróg powiatowych o łącznej długości -ok. 91,422 km,
- 38 dróg gminnych i miejskich o łącznej długości – ok. 47.021 km.

Tabela 40 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Drawno

Numer	Trasa	Długość (km)
<i>Drogi powiatowe położone na terenie Gminy Iwierzycze</i>		
2226 Z	Recz-Kiełpino-Brzeziny-Zieleniewo	8.938
2223 Z	Suliszewo – Korytowo – Brzeziny	0.830
2233 Z	Żółwino – Drawno – Zatom – Granica pow.	25.799
2234 Z	Drawno – Konotop (skrzyżowanie)	10.395
2235 Z	Brzeziny – Wygon	4.010
2224 Z	Brzeziny – Barnimie – Dominikowo – Granica pow.	14.468
2236 Z	Chomętowo – Dominikowo	0.878
2237 Z	Niemieńsko – Nowa Korytnica	8.373
2238 Z	Jaźwiny – Bogdanka	0.992
2243 Z	Bogdanka – Stare Osieczno	3.917
2244 Z	Rościn – Drawno	5.272
2245 Z	Drawno – Barnimie	7.337
	Razem	91.422

Źródło: Urząd Gminy Drawno

Tabela 41 Wykaz dróg gminnych i miejskich na terenie Gminy Drawno

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi /ulicy/ - przebieg	Długość drogi w km
1	655001Z	Święciechów - Nętkowo	2,25
2	655002Z	Święciechów - Kraśnik	1,75
3	655003Z	Święciechów - Rościn	4,25
4	655004Z	Zdanów - Kraśnik	2,0
5	655005Z	Drawno - kol. Ostrożyce	1,25
6	655006Z	Drawno - Zdanów (ul. Leśników)	2,5

7	655007Z	Drawno - kol. Janków	1,0
8	655008Z	droga woj. - Sieniawa	0,8
9	655009Z	Borowiec - Drawnik	0,5
10	655010Z	Dominikowo - Nowa Korytnica	7,8
11	655011Z	Barnimie - Niemieńsko	3,2
12	655012Z	Barnimie - Zatom	6,6
13	655013Z	Gack - Brzeziny	1,75
14	655014Z	Podlesie - Gack	0,5
15	655015Z	Brzeziny - Podlesie	4,5
17	656001Z	Energetyków	0,615
18	656002Z	Jeziorna	0,198
19	656003Z	Konopnickiej	0,06
20	656004Z	Kościelna	0,210
21	656005Z	Kościuszki	0,375
22	656006Z	Krótką	0,052
23	656007Z	Kwiatowa	0,185
24	656008Z	Leśna	1,75
25	656009Z	łąkowa	0,115
26	656010Z	Ogrodowa	0,260
27	656011Z	Piaskowa	0,150
		Potokowa	0,110
		Saperów	0,470
		Zdrojowa	0,430
28	656012Z	Plac Wolności	-
29	656013Z	Plac Zgody	-
30	656014Z	Poprzeczna	0,193
33	656017Z	Sienkiewiczza	0,125
34	656018Z	Stacja Kolejowa	0,150
35	656019Z	Szkolna	0,313
36	656020Z	Szpitalna	0,170
37	656021Z	Tylna	0,270
38	656023Z	Żeromskiego	0,170
RAZEM			47,021

Źródło: Urząd Gminy Drawno

Drogi na terenie gminy Drawno posiadają nawierzchnię:

- gruntowa (droga o nawierzchni z gruntu rodzimego lub utrwalona w wyniku specjalnych zabiegów i preparacji gruntu rodzimego przy pomocy mieszanin wykonanych z gliny, żwiru i żuźla) – 24,55 km,
- twarda ulepszona (droga o nawierzchni z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamiennobetonowych bądź bitumu; są to nawierzchnie bezpyłne oraz dostatecznie równe i przystosowane do szybkiego ruchu samochodowego – 14,671 km,
- twarda nieulepszona (droga o nawierzchni brukowej lub tłuczniowej nieprzystosowana do szybkiego ruchu samochodowego ze względu na pylenie lub duże nierówności – 7,8 km.

Układ komunikacyjny gminy łączy funkcje międzyregionalne poprzez drogi powiatowe z funkcjami lokalnymi poprzez drogi lokalne służące do obsługi mieszkańców.

Głównym szlakiem komunikacyjnym przechodzącym przez gminę jest droga krajowa nr 10 w północnej części łącząca Kalisz Pomorski z Reczem oraz droga wojewódzka nr 175 łącząca Drawno z Kaliszem Pomorskim (14 km) i Choszczem (24 km).

Nakłady finansowe z funduszy zewnętrznych, pozyskanych z różnych źródeł, przeznaczone na modernizację dróg w gminie pozwoliły na zrealizowanie w 2021r. kilku inwestycji, a mianowicie:

- ukończenie I etapu przebudowy drogi Drawno-Zdanów, odcinka ul. Leśników - Zakończono pierwszy etap przebudowy drogi. Cała inwestycja wykonywana jest etapami. Pozostałe do realizacji w 2022 i 2023 r. Całkowity koszt wykonania pierwszego etapu przebudowy to: 1 031 135,36 zł brutto z czego otrzymano 50% dofinansowania.
- przebudowa dróg lokalnych ulic Saperów i Zdrojowej na Osiedlu w Drawnie - Zakończono inwestycję dotyczącą przebudowy dróg lokalnych ulic Saperów i Zdrojowej. Był to końcowy etap przebudowy dróg na „osiedlu” w Drawnie. Całkowity koszt ostatniego etapu przebudowy dróg to: 1 286 823,11 zł brutto z czego otrzymano 60% dofinansowania, koszty całej inwestycji to 3 543 046,25 zł. To ponad 2 km dróg, chodniki i miejsca parkingowe.

Inwestycje zaplanowane na rok 2022:

- modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych, a dotyczy to drogi Drawno-Zdanów etap II.
- przebudowę dróg w Zatomiu wraz z oświetleniem oraz uzbrojenie jednej drogi wewnętrznej w sieć wod.-kan., przebudowę i uzbrojenie dróg dojazdowych do działek budowlanych przy ul. Leśników i ul. Chomętowskiej w Drawnie.

Dzięki dofinansowaniu w ramach I naboru Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu jakie złożyła Gmina Drawno w ramach inwestycji drogowych dostała dofinansowanie:

- na przebudowę ulic: Żeromskiego oraz Wczasowej w Drawnie oraz drogi do Sieniawy. Realizacja inwestycji planowana jest do końca 2023 roku. Kwota dofinansowania to: 3 192 758,00 zł. (jest to 95% wartości inwestycji).

W celu zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie komunikacji zbiorowej na terenie Gminy Drawno w 2022 roku zostały zawarte umowy z przewoźnikami:

- Prywatna Komunikacja Lokalna „Jacek” s.c. mgr Teresa Majchrzak, Jacek Majchrzak, ul. Słoneczna 12, 73-220 Drawno.
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej, ul. Podmiejska 20, 64-400 Gorzów Wielkopolski.

Gmina wnioskowała o dotację z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych. W związku z powyższym utworzone zostały linie komunikacyjne.

- Linia komunikacyjna: Drawno ul. Kolejowa - Zatom - Konotop - Niemieńsko - Dominikowo - Barnimie - Podegrodzie - Chomętowo - Drawno ul. Kolejowa - Drawno Plac Wolności.
- Linia komunikacyjna: Drawno Plac Wolności - Drawno Osiedle - Kiełpino - Brzeziny - Kołki - Krzowiec skrzyż. - Suliszewo - Choszczno ul. Drawieńska - Choszczno ZUS - Choszczno Poczta - Choszczno ul. Konopnickiej.

Regularne przewozy osób kursuje w dni nauki szkolnej:

- Zatom-Święciechów przez Konotop, Niemieńsko, Dominikowo, Drawno,
- Żółwinko-Drawno przez Borowiec,
- Żółwino-Drawno przez Święciechów, Samborz, Maciejów,
- Podegrodzie-Drawno przez Barnimie, Dominikowo, Chomętowo,
- Sieniawa-Zdanów przez Wiśniewo, Drawno, Śmieszkowo,
- Podlesie-Drawno przez Brzeziny, Karpinek, Kiełpino,
- Drawno-Rościn,
- Drawno-Zatom przez Podegrodzie, Barnimie, Dominikowo, Niemieńsko, Konotop,
- Drawno- Zatom-Święciechów-Drawno przez Konotop, Niemieńsko, Dominikowo, Chomętowo
- Drawno-Barnimie-Nemieńsko-Drawno przez Podegrodzie, Dominikowo, Konotop, Zatom.

Wykaz przystanków na terenie Gminy:

1. przystanek autobusowy „Podlesie wioska” nr 1
2. przystanek autobusowy „Święciechów” nr 2
3. przystanek autobusowy „Sieniawa wioska” nr 3
4. przystanek autobusowy „Konotop wioska” nr 4
5. przystanek autobusowy „Drawno Plac Wolności” nr 5
6. przystanek autobusowy „Rościn wioska” nr 6
7. przystanek autobusowy „Sówka” nr 7
8. przystanek autobusowy „Jaźwiny wioska” nr 8
9. przystanek autobusowy „Drawno – ul. Szkolna przy gimnazjum” nr 9
10. przystanek autobusowy „Żółwinko” nr 10
11. przystanek autobusowy „Borowiec skrzyżowanie” nr 11
12. przystanek autobusowy „Zdanów wioska” nr 12
13. przystanek autobusowy „Borki zjazd” nr 1

Kolejnym elementem infrastruktury technicznej jest sieć wodociągowa. Według danych GUS z 2021 roku, na terenie gminy Drawno długość eksploatowanej sieci wodociągowej wyniosła 61,0 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 997. Do sieci wodociągowej podłączonych było 73,9 % budynków mieszkalnych,

a korzystało z niej 90,2 % ogółu ludności gminy. Średnie roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 32,1 m³.

Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Drawno w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Drawno w roku 2017 oraz 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	56,9	61,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	958	997
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej – w % ogółu budynków mieszkalnych	%	69,9	73,9
Korzystający z sieci wodociągowej – w % ogółu ludności	%	90,0	90,2
Awarie sieci wodociągowej	szt.	8	18
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	140,5	150,2
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	27,4	32,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie gminy znajdują się ujęcia wody podziemnej, zaopatrujące w wodę miejscowości wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 43 Dane dotyczące ujęć wód podziemnych w gminie Drawno w roku 2021

Lp.	Miejscowość	Rodzaj ujęcia	Zaopatrywane miejscowości
1	Drawno	Podziemne	Drawno, Dobrojewo 1, Pszczewko 1; 3; 4; 5, Dolina 1; 3; 3a; 4.
2	Barnimie	Podziemne	Barnimie
3	Brzeziny	Podziemne	Brzeziny, Podlesie.
4	Dominikowo	Podziemne	Dominikowo
5	Kiełpino	Podziemne	Kiełpino
6	Konotop	Podziemne	Konotop
7	Niemieńsko	Podziemne	Niemieńsko
8	Podegrodzie	Podziemne	Podegrodzie
9	Sieniawa	Podziemne	Sieniawa
10	Święciechów	Podziemne	Święciechów
11	Zatom	Podziemne	Zatom
12	Zdanów	Podziemne	Zdanów
13	Żółwino	Podziemne	Żółwino

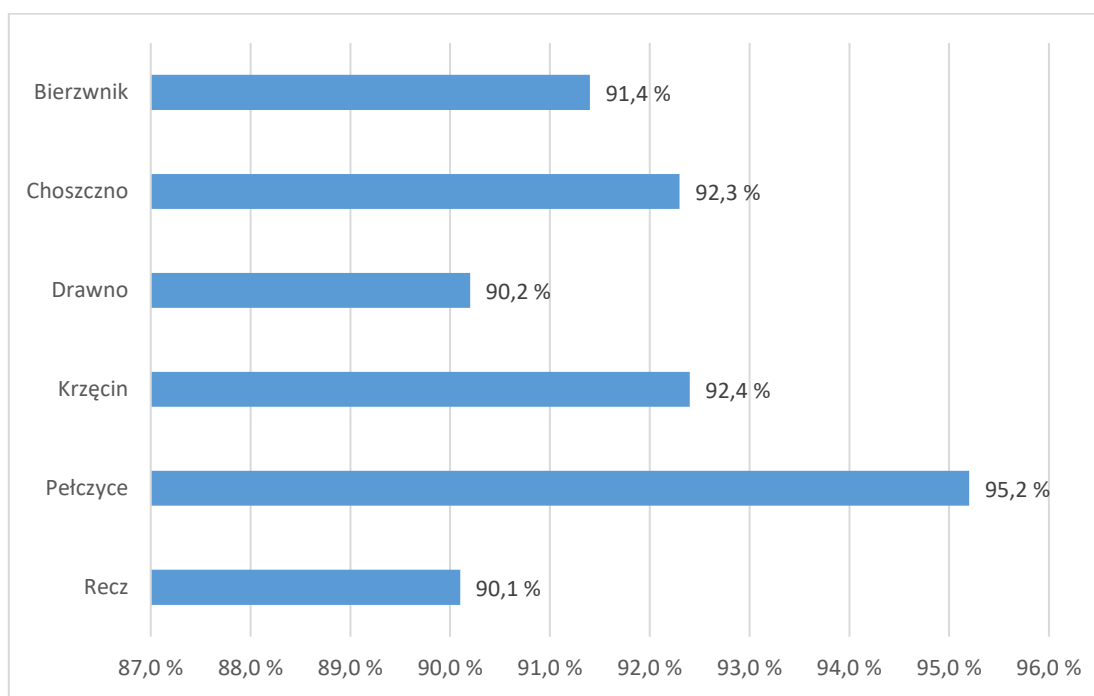
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Pod względem udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem, gmina Drawno jest przedostatnią gminą w powiecie choszczeńskim z najmniejszą procentowo liczbą korzystających z sieci wodociągowej. Powiat choszczeński jest zwodociągowany na wysokim poziomie – 92,2 % ludności powiatu korzysta z sieci wodociągowej.

Najmniejsza wartość w tej kwestii występuje w gminie Recz – 90,1 %, natomiast najlepiej zwodociągowaną gminą w powiecie jest gmina Pełczyce – 95,2 % korzystających z sieci wodociągowej.

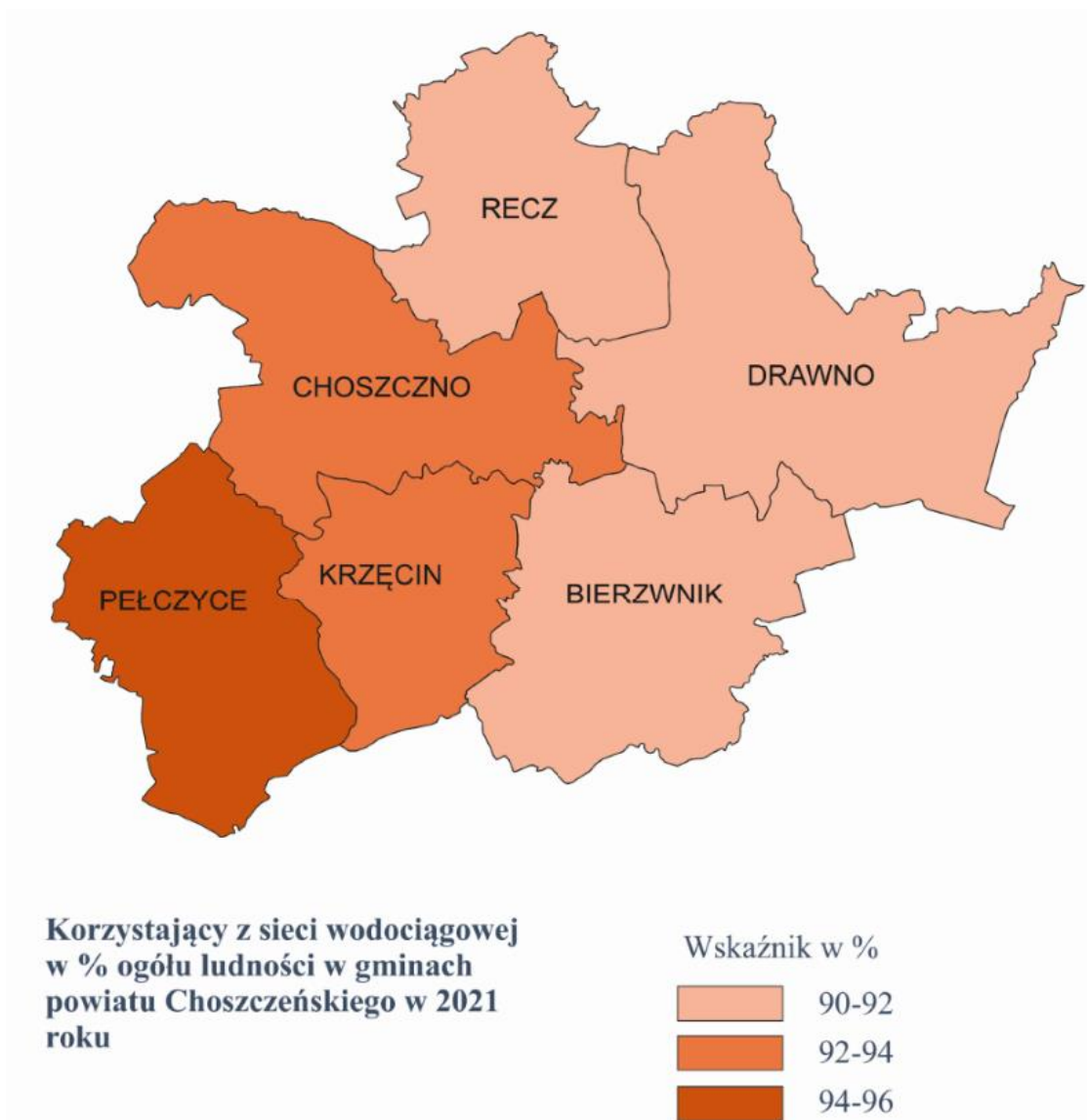
Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres oraz mapa.

Wykres 20 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 23 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie gminy działają cztery oczyszczalnie, są to oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne. Celem bezpośrednim projektu budowy tych oczyszczalni był wzrost liczby ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków w miejscowościach, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44 Dane dotyczące oczyszczalni ścieków w gminie Drawno w roku 2021

Lp.	Miejscowość.	Rodzaj oczyszczalni	Obsługiwane miejscowości	Rodzaj odbiornika
1	Drawno	Mechaniczno - biologiczna	Drawno, Święciechów; Dobrojewo 1, Pszczewko 3; 4; 5; Wiśniewo 4; JW Drawno	Rzeka Drawa
2	Chomętowo	Mechaniczno - biologiczna	Chomętowo	Ziemia
3	Niemieńsko	Mechaniczno - biologiczna	Niemieńsko	Rzeka Słopica
4	Zatom	Mechaniczno - biologiczna	Zatom	Rzeka Drawa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Według danych GUS, w 2021 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 30,6 km, a podłączonych do niej było 43,3 % ogółu budynków mieszkalnych na terenie gminy i korzystało z niej 63,8 % ludności z terenu gminy Drawno, podczas gdy w 2017 r. długość sieci wynosiła 29,6 km długości i korzystało z sieci 63,3 % ludności. W 2021 roku siecią kanalizacyjną odprowadzonych zostało 88,3 dam³ ścieków bytowych, a w stosunku do roku 2017 ilość ta spadła o 0,8 dam³.

Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Drawno w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 45 Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Drawno w roku 2017 oraz 2021

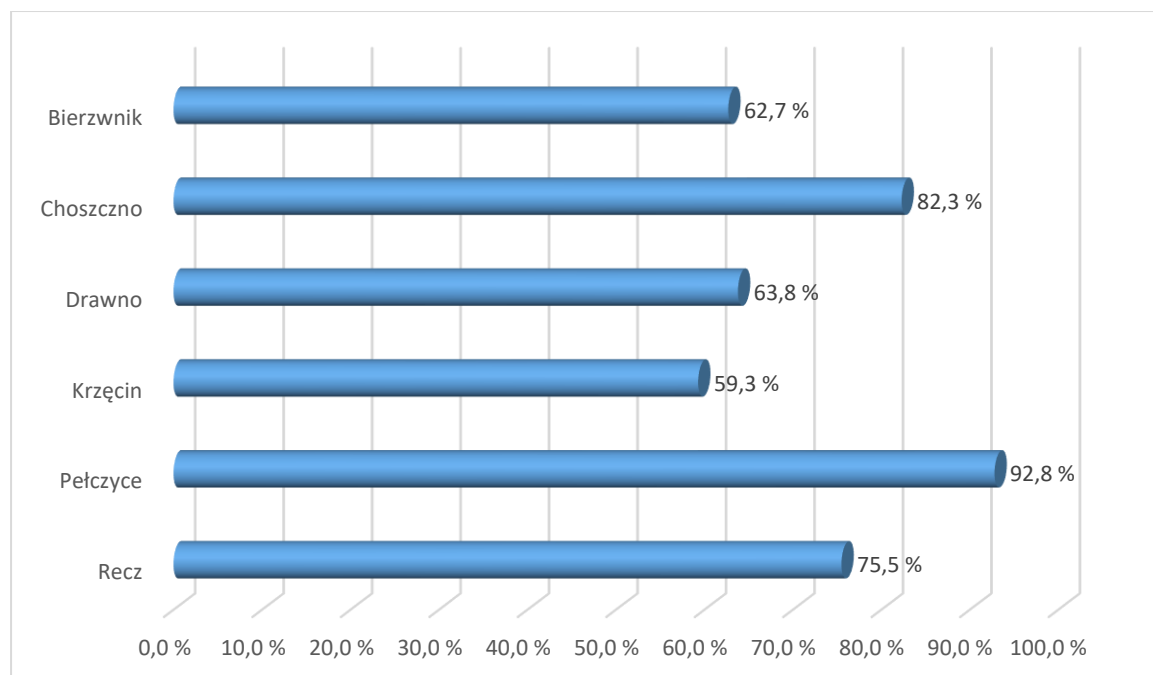
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	29,6	30,6
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	Km	0	0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	487	511
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	2	10
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	89,1	88,3
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	Osoba	3 244	3 164

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pod względem udziału osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem, gmina Drawno w 2021 r. jest trzecią co do wielkości gminą, gdzie korzystających z sieci kanalizacyjnej jest 63,8 % ogółu ludności. Najlepiej skanalizowaną gminą w powiecie jest gmina Pełczyce 92,8 %.

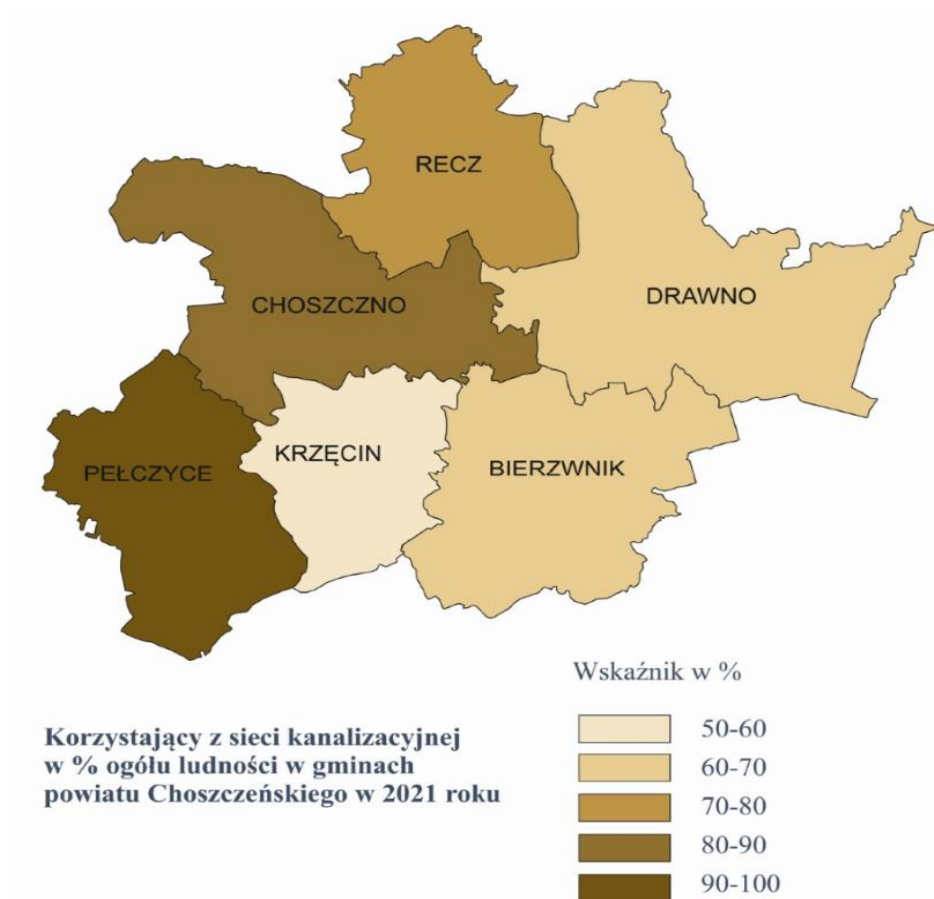
Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres oraz mapa.

Wykres 21 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 24 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W kwestii dostępu do sieci gazowej, w 2021 roku według danych GUS, odbiorcami gazu na terenie gminy Drawno było 854 gospodarstw domowych, a liczba ludności korzystająca z sieci gazowej wyniosła 2 208 osób. Długość czynnej sieci gazowej wynosiła natomiast 43,94 km. Gaz do gminy jest dostarczany przez PGNiG, z którym gmina ma podpisaną umowę na dostarczanie i dystrybucję gazu.

Wybrane dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Drawno w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 46 Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Drawno w 2017 i 2021 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Długość czynnej sieci gazowej	m	44 393	43 942
Czynne przyłącza do budynków ogółem	szt.	554	582
- w tym do budynków mieszkalnych	szt.	168	538
Liczba odbiorców gazu	gosp.	407	854
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	176	317
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	1 108	2 208
Zużycie gazu	MWh	4 659,4	5 301,6
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	MWh	1 854,2	3 874,8

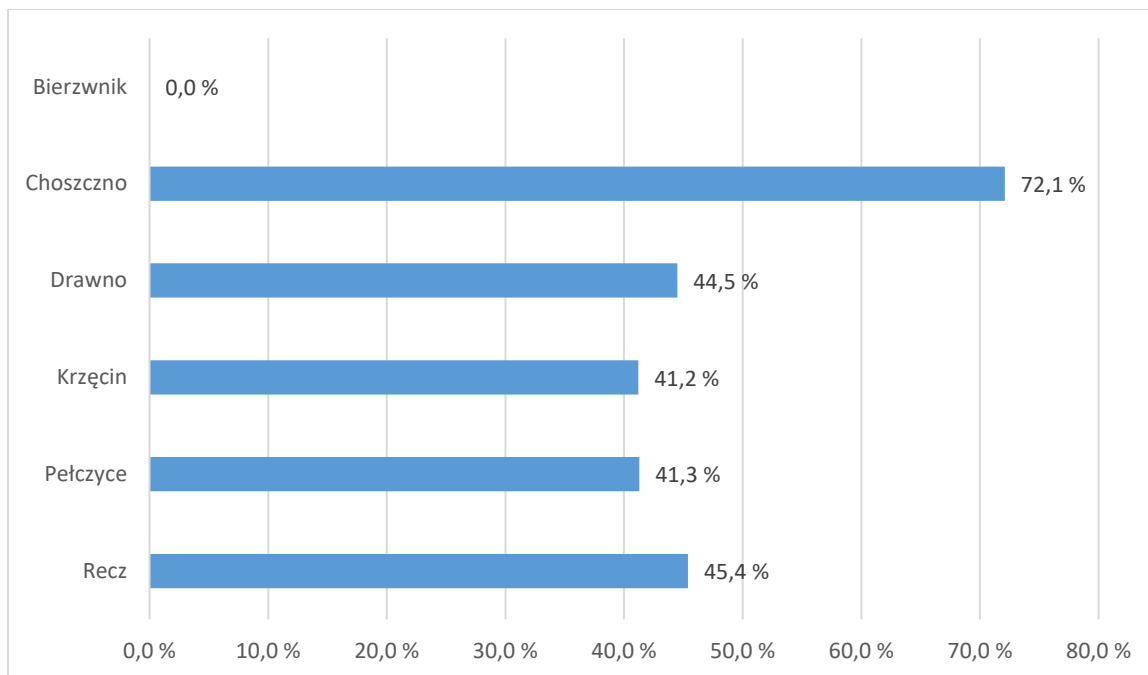
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na przestrzeni lat 2017-2021 zmniejszyła się długość czynnej sieci gazowej oraz liczba odbiorców gazu, w tym również liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. Może to świadczyć o zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie wyboru źródeł ciepła niemających negatywnego wpływu na środowisko. Wciąż jest to jednak mały odsetek mieszkańców i konieczne jest podjęcie działań w tej kwestii.

W gminie Drawno w 2021 roku występował trzeci, najwyższy poziom gazyfikacji spośród pozostałych gmin powiatu choszczeńskiego, kształtujący się na poziomie 44,5 %. Dla porównania, poziom gazyfikacji w powiecie choszczeńskim wynosił 51,9 %, natomiast całego województwa zachodniopomorskiego – 61,0 %.

Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci gazowej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Przez teren gminy nie przebiega żadna sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia. Obszar gminy zasilany jest z sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110kV relacji Stargard – Drawski Młyn poprzez Główne Punkty Zasilania (GPZ) zlokalizowane w Choszcznie, Krzęcinie i Dobiegniewie. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się poprzez stacje transformatorowo-rozdzielcze 15kV oraz przez sieć SN-15 kV i NN-0,4 kV w sposób bezpośredni. Właścicielem sieci SN 15kV jest ENEA Operator Sp. z o. o. Sieć ta o długości ok. 130 km dostarcza energię elektryczną z w/w punktów GPZ, a następnie rozdzielana jest do 72 stacji transformatorowych SN/nn i dalej prowadzona jest sieciami 0,4kV o łącznej długości 72 km. Gospodarstwa domowe oraz mniejsze podmioty gospodarcze obsługiwane są poprzez linie NN, natomiast większe przedsiębiorstwa za pośrednictwem linii SN. Sieć rozdzielczą stanowią w dużej mierze napowietrzne linie elektroenergetyczne. Jedynie w obrębie miasta Drawno występują linie kablowe. Dla terenów wzdłuż linii elektroenergetycznych obowiązują pasy technologiczne szerokości liczonej poziomo od skrajnego przewodu w obie strony, wyznaczone zgodnie z przepisami odrębnymi. W pasach tych obowiązują ograniczenia w użytkowaniu terenu.

Gospodarka odpadami

Ważną kwestią, wpływającą na jakość życia mieszkańców w gminie jest gospodarka odpadami komunalnymi. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn. zm.), przez odpady komunalne rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, wyłączając pojazdy wycofane z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów (m. in. z sektora handlu i usług), które ze względu na swój charakter lub skład, podobne są do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 poz. 2519 z późn. zm., utrzymanie czystości i porządku, a w tym kwestie

związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, należą do zadań własnych gminy. Gminy są zobowiązane do zorganizowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych w nieruchomościach położonych na jej terenie.

Od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych oraz obiektów użyteczności publicznej od 2019r. usługę świadczy firma ATF Sp. z o.o Sp. K. Ilość odpadów odebranych w roku 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 47 Dane dotyczące odpadów odebranych w gminie Drawno w 2021 roku

KOD ODEBRANYCH ODPADÓW (w t)	2021 R.
150101 OPAKOWANIA Z PAPIERU I TEKTURY	118,56
150106 ZMIESZANE ODPADY OPAKOWANIOWE	117,78
150107 OPAKOWANIA ZE SZKŁA	121,9
160103 ZUŻYTE OPONY	6,64
170102 GRUZ CEGLANY	83,28
200201 ODPADY ULEGAJĄCE BIODEGRADACJI	102,14
200301 NIESEGREGOWANE ODPADY KOMUNALNE	782,3
200307 ODPADY WIELOGABARYTOWE	137,48
200136 ZUŻYTE URZĄDZENIA ELEKTRYCZNE I ELEKTRONICZNE	13,9
170107 ZMIESZANE ODPADY Z BETONU	5,88
170904 ZMIESZANE ODPADY Z BUDOWY	0
RAZEM	1 489,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Na terenie gminy Drawno funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany przy ul. Kolejowej 7.

Jednym ze sposobów ochrony środowiska w kwestii gospodarowania odpadami komunalnymi, jest ich segregacja. Zapewnienie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, obejmujących co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady, należy do zadań własnych gminy. Gminy zostały również zobowiązane do osiągnięcia, wskazanych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użytku i odzysku oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Zgodnie z danymi GUS, na przestrzeni lat 2017-2021 w gminie Drawno nie występował jednolity trend jeśli chodzi o ilość odpadów zebranych ogółem, gdzie wartość ta w latach 2017-2019 wzrastała, następnie w 2020 roku nastąpił spadek, a w 2021 roku ponowny wzrost ilości odpadów w stosunku do roku poprzedniego. Jednolity trend rosnący nastąpił natomiast w przypadku ilości odpadów zebranych selektywnie, których ilość w latach 2017-2021 z roku na rok wzrastała.

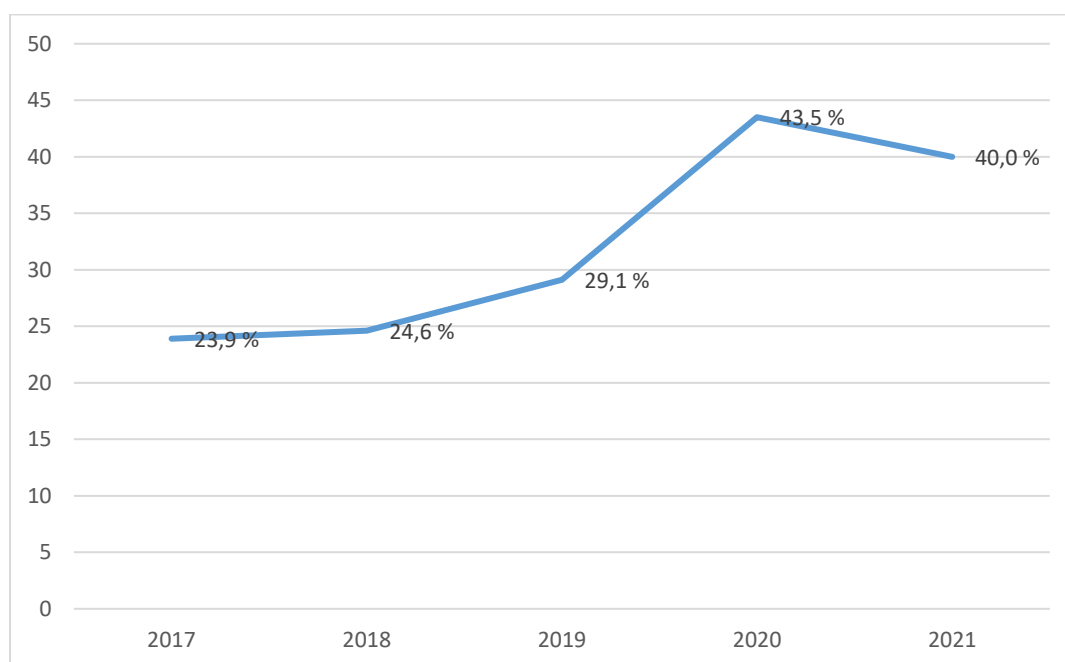
Dane dotyczące ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Drawno w latach 2017-2021, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 48 Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Rok	Odpady zebrane ogółem (w t)	Odpady zebrane selektywnie (w t)	Odpady zebrane zmieszane (w t)
2017	1 266,96	302,64	964,32
2018	1 369,72	337,41	1 032,31
2019	1 452,22	422,70	1 029,52
2020	1 341,54	583,34	758,20
2021	1 375,43	550,41	825,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 23 Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów zebranych ogółem na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych danych, na przestrzeni lat 2017-2021 udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny w ilości zebranych odpadów ogółem systematycznie wzrastał do roku 2020, przy czym w 2021 r. spadł i wynosił 40 %.

Uzupełnieniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach są punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, gdzie właściciele nieruchomości mogą oddawać, określone w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie, rodzaje odpadów. Na terenie gminy istnieje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), gdzie właściciele nieruchomości w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mają możliwość

oddania tzw. odpadów problemowych takich jak szkła okienne, meble, sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki, baterie, opony, przeterminowane leki i chemikalia, opakowania po farbach i lakierach, zużyte baterie i akumulatory, i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe. Ponadto dwa razy do roku, organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych oraz sprzętu elektronicznego-odbiór przed posesji.

SPIS TABEL

Tabela 1	Ludność, średnia gęstość zaludnienia gmin powiatu choszczeńskiego	7
Tabela 2	Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021.....	8
Tabela 3	Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w 2021r.	9
Tabela 4	Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji.....	10
Tabela 5	Struktura wiekowa mieszkańców gminy Drawno w 2021 roku	12
Tabela 6	Struktura mieszkańców gminy Drawno według trzech grup wiekowych w 2017 oraz 2021 roku.....	13
Tabela 7	Liczba uczniów w szkołach podstawowych i w gimnazjum na terenie gminy Drawno	15
Tabela 8	Wyniki egzaminów ósmoklasisty w placówce oświatowej na terenie gminy Drawno w 2022 roku.....	16
Tabela 9	Liczba etatów pedagogicznych w placówkach oświatowych w gminie Drawno w roku szkolnym 2021/2022	17
Tabela 10	Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Drawno w 2017 oraz 2021 roku.....	18
Tabela 11	Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy z uwzględnieniem powodów udzielania pomocy i wsparcia	21
Tabela 12	Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Drawno oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2017-2021.....	22
Tabela 13	Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Drawno w roku 2018 i 2020	28
Tabela 14	Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w latach 2019-2020.....	32
Tabela 15	Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia występujące na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2019-2021	33
Tabela 16	Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2019-2021	33
Tabela 17	Pracujący na terenie gminy Drawno latach 2017 - 2021	35
Tabela 18	Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	36
Tabela 19	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Drawno w latach 2017 - 2021	37
Tabela 20	Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu choszczeńskiego według płci	38
Tabela 21	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w 2017 i 2021 roku	40
Tabela 22	Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku	41
Tabela 23	Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku	42
Tabela 24	Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Drawno oraz powiatu choszczeńskiego za lata 2017 i 2021	44
Tabela 25	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Drawno	45
Tabela 26	Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych wchodzących w ich skład, struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne, powierzchnia zasiewów wybranych upraw oraz liczba pracujących w gospodarstwach rolnych i źródła dochodów gospodarstw.....	48

Tabela 27	Realizacja budżetu gminy Drawno na przestrzeni lat 2017-2021 w zł.....	58
Tabela 28	Kształtowanie się dochodów majątkowych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021.....	61
Tabela 29	Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021.....	62
Tabela 30	Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021	64
Tabela 31	Wskaźnik lesistości w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku.....	65
Tabela 32	Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych- rzecznych i jeziornych na terenie gminy Drawno.....	68
Tabela 33	Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Drawno według stanu na dzień 31.12.2021 r.....	92
Tabela 34	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Drawno	93
Tabela 35	Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Drawno w roku 2017 i 2021.....	93
Tabela 36	Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim i województwie zachodniopomorskim dla roku 2021.....	94
Tabela 37	Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne na terenie gminy Drawno	95
Tabela 38	Budownictwo mieszkaniowe w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017 - 2021.....	95
Tabela 39	Wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim oraz w województwie zachodniopomorskie dla roku 2021	96
Tabela 40	Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Drawno.....	97
Tabela 41	Wykaz dróg gminnych i miejskich na terenie Gminy Drawno.....	97
Tabela 42	Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Drawno w roku 2017 oraz 2021.....	101
Tabela 43	Dane dotyczące ujęć wód podziemnych w gminie Drawno w roku 2021.....	101
Tabela 44	Dane dotyczące oczyszczalni ścieków w gminie Drawno w roku 2021.....	104
Tabela 45	Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Drawno w roku 2017 oraz 2021.....	104
Tabela 46	Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Drawno w 2017 i 2021 roku.....	106
Tabela 47	Dane dotyczące odpadów odebranych w gminie Drawno w 2021 roku.....	108
Tabela 48	Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2017-2021	109

SPIS MAP

Mapa 1 Gmina Drawno na tle województwa zachodniopomorskiego	3
Mapa 2 Gminy powiatu choszczeńskiego.....	4
Mapa 3 Sołectwa Gminy Drawno	6
Mapa 4 Współczynnik obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	14
Mapa 5 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w roku 2021	21
Mapa 6 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	31
Mapa 7 Wskaźnik liczby pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	36
Mapa 8 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin powiatu choszczeńskiego w 2021	39
Mapa 9 Przebieg szlaków pieszych na terenie gminy Drawno.....	52
Mapa 10 Przebieg szlaków rowerowych na terenie gminy Drawno	54
Mapa 11 Przebieg szlaku konnego na terenie gminy Drawno	55
Mapa 12 Wskaźnik lesistości w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021	65
Mapa 13 Sieć cieków wodnych na terenie gminy Drawno	66
Mapa 14 Położenie gminy Drawno względem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 125 zbiornik międzymorenowy „Wałcz-Piła”	71
Mapa 15 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Drawno.....	72
Mapa 16 Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Drawno.....	74
Mapa 17 Położenie gminy Drawno względem Drawieńskiego Parku Narodowego - Otuliny	76
Mapa 18 Położenie gminy Drawno względem Obszaru Chronionego Krajobrazu.....	78
Mapa 19 Specjalne obszary ochrony ptaków – Natura 2000 na terenie gminy Drawno	79
Mapa 20 Specjalne obszary ochrony siedlisk – Natura 2000 na terenie gminy Drawno	80
Mapa 21 Rezerwat przyrody na terenie gminy Drawno	82
Mapa 22 Użytki ekologiczne na terenie gminy Drawno.....	83
Mapa 23 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021.....	103
Mapa 24 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	105

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1	Powierzchnia gmin powiatu choszczeńskiego w km2	5
Wykres 2	Liczba mieszkańców w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021.....	8
Wykres 3	Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021.....	9
Wykres 4	Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu choszczeńskiego w 2021r.	10
Wykres 5	Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji	11
Wykres 6	Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin w 2021 r.....	11
Wykres 7	Wyniki procentowe z egzaminów ósmoklasisty, przeprowadzonych w 2022 roku w gminie Drawno, w powiecie choszczeńskim oraz w województwie zachodniopomorskim	17
Wykres 8	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem na terenie gminy Drawno w latach 2017-2021	19
Wykres 9	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2017-2021 w województwie zachodniopomorskim, powiecie choszczeńskim oraz gminie Drawno.	20
Wykres 10	Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Drawno w latach 2017-2021.....	27
Wykres 11	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	31
Wykres 12	Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Drawno w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu choszczeńskiego	38
Wykres 13	Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na terenie gminy Drawno w 2017 i 2021 roku.....	43
Wykres 14	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Drawno	46
Wykres 15	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Drawno oraz powiatu choszczeńskiego ...	47
Wykres 16	Dochody na 1 mieszkańca oraz wydatki na 1 mieszkańca w 2017 i 2021 w gminie Drawno oraz powiecie choszczeńskim	59
Wykres 17	Struktura dochodów budżetu gminy Drawno w roku 2017 i 2021.....	60
Wykres 18	Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem w gminie Drawno na przestrzeni lat 2017-2021	62
Wykres 19	Wysokość pozyskanych przez gminę Drawno środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2017-2021.....	63
Wykres 20	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	102
Wykres 21	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku	105
Wykres 22	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu choszczeńskiego w 2021 roku.....	107
Wykres 23	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów zebranych ogółem na terenie gminy Drawno na przestrzeni lat 2017-2021.....	109

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 2 Studnie artezyjskie w Drawnie.....	87
Zdjęcie 3 Kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Drawnie.....	87
Zdjęcie 4 Spichlerz w Drawnie.....	88
Zdjęcie 5 Kościół w Dominikowie	88
Zdjęcie 6 Dworek Myśliwski w Borowcu	89
Zdjęcie 7 Kościół parafialny w Brzezinach	89
Zdjęcie 8 Spichlerz – Galeria Pamiątek Ziemi Drawieńskiej w Spichlerzu	90
Zdjęcie 9 Kościół parafialny w Barnimiu.....	90

GMINA DRAWNO

www.drawno.pl

EUROKONCEPT
DANIEL SMUCZEK